

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

Bakalářská práce

**VÝZNAMNÍ ČESKOSLOVENŠTÍ SPORTOVCI
VĚZNĚNI ZA 2. SVĚTOVÉ VÁLKY**

Luboš Hána

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni, ... 2012

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval všem, kteří mě pomáhali při vzniku bakalářské práce. Zejména bych chtěl poděkovat vedoucímu práce Mgr. Petru Červenkovi za odborné vedení, připomínky a rady.

Dále bych chtěl poděkovat za ochotu i všem, kteří trávili svůj volný čas nad touto bakalářskou prací a bez kterých by tato práce nevznikla. Především Mgr. Davidu Pinkrovi, Mgr. Kristýně Pinkrové, Dipl.Math. Monika Slapeta, knihovnicím ze Zubří (Bc. Lence Přečkové a Elišce Bartošíkové), Jiřímu Jakoubkovi, Ing. Stanislavu Kopáčovi, Ing. Mileně Hánové a Mgr. Lindě Hajžmanové z oddělení prezenčních služeb studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje v Plzni, za její ochotu při hledání článků, rešerší a dobové literatury. V neposlední řadě bych chtěl poděkovat svým rodičům za možnost studovat vysokou školu.

Obsah

Úvod.....	1
1 Teoretická část	3
1.1 Oskar Hekš.....	3
1.2 Evžen Rošický	9
1.3 Ing. Karel Svoboda	16
1.4 Václav Procházka	21
1.5 Jan Gajdoš.....	29
1.6 František Erben	35
1.7 Ladislav Vácha	43
1.8 Emil Štrunc	47
1.9 Josef Smitko.....	52
1.10 Vladimír Vojtěchovský.....	57
2 Praktická část	61
Závěr	63
Resumé.....	66
Seznam použité literatury	67
Obsah zkratk	71
Přílohy.....	72
Seznam obrázků.....	72
Obrázky.....	74
Ostatní dokumenty.....	95

Úvod

Důvodem volby tématu mé bakalářské práce je snaha připomenout zapomenuté životní osudy významných československých sportovců meziválečného období, kteří byli perzekuováni za 2. světové války.

V období 2. světové války byli někteří významní českoslovenští sportovci pro své postoje nemilosrdně nejen zatýkáni, mučeni, vězněni, ale často i za svou činnost zaplatili životem. Cílem mé práce je představit některé z nejvýznamnějších sportovců této éry, kteří se zasloužili, často i za velmi těžkých podmínek, o zviditelnění svého sportovního odvětví u nás i ve světě. A také si připomenout jejich úspěchy, ale i dřinu a bojovnost, kterou se vzepřeli nepřízni osudu.

Tito sportovci byli určitým symbolem hrdinství, bojovnosti a odvahy. Většina z nich se odmítla podřídit nacistickému režimu, a tím došlo v jejich životech k zásadnímu zlomu.

Ve srovnání s dnešní dobou nemohl sport vykonávat každý, např. Židé byli norimberskými zákony diskriminováni a rasově znevýhodňováni. Mezi aktivní skupiny obyvatel Protektorátu Čechy a Morava, kteří otevřeně bojovaly s nacistickým režimem, patřily např. členové Sokola a Orla.

Před začátkem psaní bakalářské práce jsem prostudoval literaturu, která mě umožnila proniknout do zvolené problematiky. Čerpal jsem informace z knih – „Dějiny tělesné výchovy II.“ od autorů Jiří Kössl, František Krátký, Jaroslav Marek, kde se autoři zabývají vývojem tělesné kultury a hnutími, které v té době existovaly. Dalšími zdroji, které jsem využil byly „Kdo byl kdo – naši olympionici“ od Františka Koláře a kolektivu a „Vítězové bez vavříků“ od Romana Cílka.

Kniha „Kdo byl kdo – naši olympionici“ stručně popisuje životy sportovců, kteří se zúčastnili olympijských her do roku 1998. Tato kniha byla odrazovým můstkem pro pátrání po dalších sportovcích, které uvádím ve své bakalářské práci. Dalším podnětem pro mou práci byla kniha „Vítězové bez vavříků“, která žurnalisticky a beletristicky podává příběhy sportovců.

Z těchto knih jsem načerpal základní informace pro mou práci. Kriteériem pro zúžený výběr sportovců, uváděných v mé práci, byl jejich osobní přístup k nacistickému režimu. Dále bych chtěl podrobně přiblížit životní cesty a zvraty všech níže uvedených sportovců.

Příslušné informace jsem získal z Městské knihovny Boženy Němcové v Domažlicích, Univerzitní knihovny ZČU v Plzni, Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje, Ústřední knihovny Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy, Místní knihovny v Zubří, Národního muzea, Archivu města Plzně, Archivu Národního muzea, Lidových novin, Mladé fronty DNES, deníku Sport a internetových zdrojů. Tyto prameny a literatura posloužily k napsání mé bakalářské práce.

Má bakalářská práce je členěna do dvou základních částí.

První – teoretická část by mohla pomoci objasnit nelehkou situaci sportovců za 2. světové války studentům, kteří studují tělesnou výchovu a tento obor je zajímá. Z tohoto důvodu mají všechny kapitoly svou pevně danou strukturu. Každá z nich je věnována jednomu ze sportovců, chronologicky zachycuje jeho dětství, prostředí z něhož vzešel a důvody a podněty, které jej přivedly ke sportu. Podrobně popisují sportovní kariéru se všemi výraznými úspěchy. Prostřednictvím dostupných materiálů se v závěru každé kapitoly snažím přiblížit odlišné způsoby odbojové činnosti jednotlivých sportovců.

Druhá – praktická část, by měla být zpětnou vazbou, která poukáže na relevantnost mé bakalářské práce. Může být i podnětem pro další, hlubší výzkum zvoleného tématu.

1 Teoretická část

1.1 Oskar Hekš

Obrázek 1 Oskar Hekš

Narození: 10.4.1908 Rožďalovice

Úmrtí: 8.3.1944 Osvětim

Atlet, vytrvalec a maratonec, který se narodil 10. dubna 1908 v Rožďalovicích (<http://www.olympic.cz/cz/cesky-olympijsky-vybor/1019/oskar-heks,-atlet-a-bojovnik-proti-zneuziti-berlinskych-olympijskych-her>, 2011).

V dubnu 1928 se mu otevřela cesta ke skautům, kde se mohl věnovat sportu. Mohl si vybrat mezi různými druhy sportu, ale jeho zvláštní oblibě se těšily běhy na dlouhé tratě, ve kterých se stával rovnocenným soupeřem mnohem starších kamarádů. Ze všeho nejvíc ho však lákal odjakživa ten největší, nejdelší a nejdokonalejší závod – běh maratónský, těch strašlivých 42 kilometrů a 142 metrů. Všechno, co se kdy v knížkách či časopisech napsalo o bitvě u Marathónu a o poslovi, který do Athén přinesl jediné slovo o vítězství znal zpaměti.

První běžecký závod, který Hekš vyznamenal svou účastí, byl „*Napříč Prahou*“. Trať měřila asi tři kilometry, startovalo se u sochy sv. Václava, pak se utíkalo přes Náměstí republiky a most do Veletržní třídy, kde byl cíl. Startoval za skauty v kategorii příchozích. Neběžel optimálně, protože ještě neuměl hospodařit se silami, a už kousek za startem se příliš rychlým tempem vyčerpал. V kategorii příchozích vyhrál veslař Novotný a druhý byl boxer Heřmánek ze Smíchova. Odvahu na trati nenechal a ještě s několika kamarády vstoupil do klubu pořádajícího tento závod – Pedestriáni, Praha. Název trochu klamal, vždyť pedestrián znamená v latině chodec

a původní účel klubu tomu odpovídal, pak však zjistili, že závodní chůze a běh mají k sobě dost blízko a klub se staral o chodce a běžce (CÍLEK, 1975).

Dne 6. května 1928 v devět hodin ráno stál Oskar Hekš v Běchovicích u značky 13. km. Deset kilometrů z Běchovic do Prahy, to už je závod, jehož se zúčastnit je skutečná čest. Většinou těch lepších nestačil a skončil na 22. místě. S obdivem se po závodě díval na vítěze, Josefa Německého ze Slavie a Karla Nedobitého ze Stadionu Budějovice.

V říjnu 1928 se zúčastnil mistrovského maratónu pořádaného klubem Pedestriáni. Dlouho se držel ve vedoucí skupině, ale kopec v Korunovačnické třídě vyběhl nejrychleji olympionik Kroff a za ním Bena a Zyka. Skončil na pátém místě a říkali mu, že je to úspěch. Také ho pozvali na mezinárodní maratón v Košicích. Tak daleko od domova se ještě nedostal. Doběhl desátý v čase 3 hod. 28 min. 54 vt. (viz. obrázek 11 - diplom) Nebylo mu moc dobře, bolel ho žaludek. Úspěchu docílil kamarád Šťastný, který se umístil jako druhý hned za vítězným Maďarem. Snad mohl doběhnout lépe, ale i kdyby byl poslední, byl šťastný. Běhá maratóny! Co by mohl chtít víc.

14. červenec 1929 – Každý ze sportovců má den, na který nikdy nezapomene. I na něho takový den čekal. Nastupoval ke startu jako outsider, se kterým nikdo příliš nepočítal - číslo 38. Ze Sparty se běželo přes Bubeneč, Veleslavín, pak Libocí přímým směrem k domku potravní čáry, odtud po Dlouhé míli na Kněževěs a Středokluky až k hostinci „*Na Bouchalce*“, kde se obraceli. Pro něho to byl šťastný závod, nejšťastnější, ale jinak se vyskytlo dost smůly pro jiné. Ve dvou místech se silnice opravovala a na nedobrému povrchu se při zpátečním běhu zranili Zyka a Kroff. Ani organizátoři se nevyvarovali chyb: unavený Bena, kterého zdržely žaludeční křeče, doběhl asi 25 minut po Hekšovi a našel na Spartě omylem zavřená vrata. Aby se neodchýlil od směru, musel přelézt ohradu, když se chtěl dostat k cíli. Zatímco Hekšovi se běželo lehce, zejména v druhé polovině. Posledních dvacet kilometrů běžel sám a to je člověku i mezi tolika diváky docela smutno. Ještě nikdy ho nenapadlo, že vítěz je vlastně mnohem víc sám, než ti druzí. Vyhrál časem 2 hod. 48 min. 31 vt. (viz. obrázek 12). Proti loňskému mistrovskému maratónu si zlepšil čas o 11 minut. Asi čtyři minuty po Hekšovi skončil tentokrát Mizerovský z Kolína (CÍLEK, 2001).

V roce 1930, 21. září, měl první start v zahraničí a plno rozporných dojmů. Pozvali ho do Vídně na rakouský maratón. Závod to mohl být pěkný, kdyby ... kdyby těch kdyby nebylo tolik. Především počasí. Déšť, nesnesitelný vítr, první polovinu tratě běžel v nepromokavém plášti. Organizace se vymykala mezinárodním předpisům.

Občerstvovací místa na trati neměli, ale místo toho jel s každým závodníkem cyklista. Představte si ten zmatek, když 28 běžců vyrazilo ze hřiště. Než se stačil dostat za dvoučlennou vedoucí skupinu, dvakrát se srazil s cyklistou. Favorizovaný rakouský závodník Tuschek měl na trati zvláštní obsluhu. Vyprovázelo ho auto s trenérem, který k němu co chvíli přibíhal se suchým ručníkem a různými přípravky, aniž by si ho kdo všiml. Za normálních okolností by tohle vše vůbec nic neznamenal, ale v podmínkách tohoto závodu, v dešti a větru, chvílemi ztrácel chuť pokračovat. Od obrátky, když se snažil Tuschekovi trhákem uniknout, ho Tuschek dotáhl tím, že jeho masér běžel s ním a tak jej psychicky táhl třeba až kilometr cesty. Byl to pro něho vysilující závod, fyzicky i psychicky. V ulicích Vídně musel pak bojovat nejen proti Tuschekovi, ale i proti divákům. Asi půl kilometru před hřištěm, kde byl cíl, se Tuschek utrhl a celá ulice běžela s ním. Druhé místo je velmi dobré (viz. obrázek 13). Maďar Zelenka a Němec Jaekel dorazili až po několika minutách. Večer nemohl usnout. Stále měl před očima dav cizích tváří, který mu bránil v cestě k cíli. Do stále deštivé Vídně se probudil celý rozlámaný (CÍLEK, 1975).

Není obvyklé běžet maratón ve dvou nedělích za sebou. Dne 28. září 1930, se to tak sešlo. Před týdnem běžel ve Vídni, dnes VII. mistrovský maratón, jehož organizaci dostal na starost nynější domovský klub Hagibor Praha. Trať vedla z Hagiboru ve Strašnicích přes Běchovice, Uhřetěves, Průhonice a Spořilov zpět na Hagibor. Počasí si letos pořadatelé snad objednali. Slunné odpoledne, ani zima, ani horko, přesně jak mu vyhovovalo. Od startu se snažil vést Štork, který běžel á la Nurmi s hodinkami v ruce, po pěti kilometrech měl náskok asi 100 metrů a zdálo se, že chce opakovat svůj úspěch z Poděbrad. Později Štorkovi došly síly a celá skupina se dostala před něho. Nakonec vzdal. Ve vedení se pak v druhé polovině střídali Hekš s Mizerovským a Benou. Od 30. kilometru byl Hekš vpředu. Ve sportovním vysílání rozhlasu ho pojmenovali „malý mistr největšího závodu“. Už podruhé se mu tedy podařilo mistrovský maratón vyhrát (viz. obrázek 14).

Dne 1. října 1930 oblékl uniformu a stal se vojákem pěšího pluku 44 v Liberci a 28. října 1930 složil přísahu vojáka československé armády. Byl v něm zvláštní pocit hrdosti, ale současně mu bylo do pláče. Už delší čas se vyjednávalo o jeho účasti na slovenském mezinárodním maratónu v Košicích, který má od roku 1924 vynikající tradici. Velitelé v poddůstojnické škole říkali, že mu účast umožní, i když se většinou právě 28. října konala vojenská přísaha. Také vedení Hagiboru požádalo, aby pro cestu do Košic dostal dovolenou. Slíbili to s podmínkou, že bude startovat za 44. pěší pluk.

Dokonce mu potom dovolili dvě hodiny denně trénovat. Připravoval se poctivě a plnil i své vojenské povinnosti. Ale 25.října, pět hodin před stanoveným odjezdem, přišel od ministerstva národní obrany, kde pluk žádal o povolení, zákaz. Neměl co by voják právo kritizovat toto rozhodnutí, zapsal si jen několik vět komentáře z novin : „*Sport a zejména maratónský běh není zábavou a legrací a není také bez významu pro službu vojenskou. Hekš podle docílených výsledků a časů měl velké naděje, což uznávali i jeho konkurenti. Takhle ovšem zvítězil v Košicích Maďar, což má i jiný význam než sportovní*“ (CÍLEK, 2001).

V srpnu 1931 se v novinách začínají objevovat první dohady o sestavě mužstva pro olympiádu 1932 v Los Angeles. U některých atletů se zdá jejich účast jasná, ale překvapilo ho, že se leckde uvažovalo i o něm. Zdálo se mu to neuvěřitelné.

V březnu 1932 se loučil s vojnou, 29. května 1932 byl Spartou pořádán závod Lány – Praha. Trať vedla po dobré silnici, ale kopcovitým terénem. Znovu se „prali“ se Žofkou z Přelouče, zdálo se mu, že má velký talent, ale nechtěl rozdávat rozumy. Sám by potřeboval někdy poradit. V Bubenči se mu podařilo proběhnout těsně před spuštěním závor. Dosáhl času 2:45:27,4, což bylo proti času loňského vítěze Šulce lepší o celých 22 minut. (viz. obrázek 15) Po tomto úspěchu se začalo hodně diskutovat o jeho účasti na olympiádě.

To, čemu nechtěl stále věřit, se 3. června 1932 stalo skutkem. Vybrali ho, aby reprezentoval Československo na olympiádě v Los Angeles. Přišel s tou zprávou domů a požádal maminku, aby mu říkala stále dokola: Oskare, byl jsi vybrán ... Oskare, byl jsi vybrán. Teprve pak se mu zdálo, že je to pravda. Když to přece říká máti, musí to být pravda, protože ona nikdy nelže. Pociťuje to nejzvláštější, co v něm kdy bylo. Poběží maratón na olympiádě? Napsat, že se mu tím splnilo velikánské životní přání, to je málo.

Oskar Hekš trénuje a dře, vrací se domů až pozdě večer a stěží pak dokáže vyjít domovní schody v jejich staré Šlikově ulici na Žižkově. Dočetl se, že na jednoho účastníka je třeba počítat s nákladem kolem 15 000 korun. Většina peněz se shání soukromými a klubovými sbírkami, jen část může poskytnout Československý olympijský výbor, který na tom nebyl zrovna nejlíp. Státní úřady na tuto olympiádu neposkytly subvence. Chápal potíže hospodářské krize, ale vždy si myslel, že pro stát není větší cti než mít úspěšné zástupce na olympijském setkání celého světa (CÍLEK, 1975).

Dočkal se 9.července 1932: v 15:26 odjížděli z Masarykova nádraží do Brém. Zdá se to neuvěřitelné, vždyť ještě před několika málo dny nebyla známá konečná sestava delegace. Teď už to věděli, jede jich sedm výkonných sportovců. (viz. obrázek 16) Ve svém deníku je představil. František Douda má „na starosti“ vrh koulí a hod diskem, Václav Pšenička a Jaroslav Skobla nás reprezentovali ve vzpírání těžké váhy. Jindřich Maudr byl zápasníkem ve váze pérové, Josef Urban jeho kolega ve váze těžké. Lehkých atletů je menšina. Andrej Engel běžel 100 a 200 metrů. Na Hekše zůstalo 10 kilometrů a hlavně maratón.

O dva dny později plují společně s německou, švýcarskou, rakouskou a lotyšskou výpravou (viz. obrázek 17). Doba tréninku se rozdělila na poradě vedoucích výprav. Těžcí atleti se připravovali v tělocvičně a Hekš měl ráno od 7. do 8. hodiny k dispozici trať na palubě, což mu nevyhovovalo. Spočítal si, že by pro svou trať musel oběhnout asi stopětkrát celou palubu.

Dne 21. července konečně dorazili do Los Angeles a 30. července 1932 se konalo slavnostní zahájení X. olympijských her. Složili všichni slib, který si Hekš nechal pečlivě přeložit: „*Přísaháme, že se chceme při olympijských hrách projevit jako čestní soupeři a dbáti všech řádů, platných pro hry. Naše účast nechť vyzní v rytířském duchu, ke cti naší vlasti a ke slávě sportu.*“ Díval se v tu chvíli na vlajky 58 národů. Měl v očích slzy a trochu se styděl, ale pak zahlédl lesklé oči těžkoatletických kamarádů, kteří rozhodně nepatří k ubrečeným slečinkám.

2. srpna 1932 se radost ve výpravě nedá ani popsat. Skobla první, Pšenička druhý, Douda třetí ve vrhu koulí. Andreji Englovi se bohužel nedařilo, na 100 metrů byl vyřazen v druhém rozběhu, špatně odstartoval a náskok soupeřů se mu ani skvělým finišem nepodařilo vyrovnat.

Druhý den běžel Hekš 10 kilometrů. Byl to nesmírně těžký závod a vyhrál vynikající Polák Kusoczinski. Hekš skončil na 15. místě.

Dne 7. srpna přišel na řadu maratón, jaký Hekš ještě nikdy neběžel. Tempo bylo strašlivě rychlé. Teprve dodatečně se dozvěděl, že tempo na špici udávali zejména Argentinec Zabala a Kyronen z Finska. Kyronen se tím však natolik vyčerpal, že na 35. kilometru vzdal a Zabala vyhrál v čase 2:31:36,0, kterým překonal starý rekord Kolehmainena. Zabalův trenér ho prý pro maratónskou trať připravoval od jeho čtrnácti let (CÍLEK, 2001).

Hekš v maratónu zaběhl životní výkon časem 2:41:35,0 min. a obsadil velice pěkné osmé místo z 28 běžců.

(<http://www.sports-reference.com/olympics/summer/1932/ATH/mens-marathon.html>, 2012)

Hekš nikdy nezapomene na přivítání ve vlasti 1. září 1932. Jezdili z místa na místo a všude chtěli slyšet jejich dojmy. Jen pomalu se vraceli k normálnímu životu.

V červnu 1933 se ale dostavil běžný poolympijský útlum. Byl asi přetřénován a „*přemaratonizován*“. Zatím mu to nešlo.

V květnu 1934 obdivoval Benu. Už mu bylo přes třicet a dokázal vyhrát maratón Lány – Praha. Běželi celou trať spolu, ale na Spartě Hekše předběhl a vyhrál o 11 vteřin. Před startem uctili minutou ticha kamaráda Lojzu Kroffa, který zemřel. Během závodu „*sledovali*“ fotbalové utkání s Rumunskem. V Hostivíích a Jenči jim říkali, že prohráváme 0:1, ve Vokovicích to bylo již 1:1 a před Bruskou, kousek od Sparty, jsme vedli 2:1.

V září 1934 dostal pozvání ještě s několika dalšími atlety na závody do Berlína. Odmítl a pár lidí mu to vyčetlo. Nemohl by v Německu dýchat (CÍLEK, 1975).

V roce 1935 vytvořil československý rekord v hodinovce, když uběhl 17 501,51 m. To už závodil za AC Spartu.

Do povědomí olympijského světa se však nejvíce zapsal v polovině třicátých let, kdy se výrazně angažoval v boji proti pořádání XI. olympijských her 1936 v nacistickém Německu, společně se sochařem Jakubem Obrovským se postavil do čela Československého výboru za přeložení olympijských her z Berlína.

Po okupaci Československa Německem byl Hekš v listopadu 1941 pro svůj židovský původ deportován nejprve do terezínského ghetta, v roce 1943 byl převezen do Osvětimi, kde zahynul v tamní plynové komoře dne 8.3.1944 (KOLÁŘ a kol., 1999).

1.2 Evžen Rošický

Obrázek 2 Evžen Rošický

Narození: 14.10.1914 Olomouc

Úmrtí: 25.6.1942 Praha

Evžen Rošický (viz. obrázek 18) se narodil 14. října 1914 v Olomouci. Na sklonku 1. světové války se rodiče přestěhovali do Prahy. Zde Evžen vyrůstal a chodil do školy (RYBÁK, 1956).

Lidé se často ptali jeho matky Evženie Rošické (viz. obrázek 19), jaký Evžen byl. Proto o svém synovi napsala vzpomínky. Evžen byl klukem jako tisíce jiných, poslouchal i zlobil, jako všechny děti byl i on neobyčejně zvědavý. Měla to štěstí, že se mu mohla od dětství plně a soustředěně věnovat. Snad proto v ní viděl často víc kamarádku než matku. Na rozdíl od svých vrstevníků byl Evžen od dětství vášnivý čtenář. Matka ho ve svých vzpomínkách obdivovala, jak se dovedl do obsahu čehokoliv začíst, uniknout vnějším vlivům, soustředit se, zahloubat i v nejrůznějších prostředích. Když četl nebo se učil, svět kolem něho přestával existovat - neviděl, neslyšel. Hlavně noviny měl rád. Když mu bylo devět let, kupoval si noviny už z vlastních drobných úspor. Touto novinovou vášní byl v rodině tak proslulý, že mu strýc nejednou s úsměvem říkal: „*Ale Evžene, zas u novin? Snad nechceš být redaktorem? To jsou ti nejprotivnější lidé na světě.*“ V takových okamžicích Evžen, který dobře vycit'oval jemnou ironii strýcovy (viz. obrázek 20) poznámky, zuřivě bránil noviny i novináře. Snad už tehdy v něm rostlo pevné odhodlání stát se redaktorem, kterým se později skutečně stal.

Druhou pozoruhodnou zálibou v jeho dětství byl sport, hlavně pak běhání. „*At' se proskočí, proběhne,*“ říkala si Evženova matka, když se na procházce třeba v Šárce

ztratil a lítal po kopcích, neviděla v tom nic jiného, než živelný projev mladého chlapce. Bylo mu tehdy asi 12 roků, když jednoho dne přišel velmi smuten a roztrpčen domů. Vypravoval jí, že se přihlásil na Vinohradech na nějaké závody číšníků a že ho nepřipustili ke startu, protože prý je moc mladý. Nedovedl pochopit, proč ho nevzali, když měl chuť běžet, když prý tam byli chlapci ještě menší a slabší než on. „*A já bych vyhrál, maminko! Určitě bych byl vyhrál,*“ ujišťoval jí zaníceně. Snad měl pravdu. Za nějaký čas po této události se totiž přihlásil na závody mladých na Letné, přidal si dva roky a skutečně přiběhl jako první.

Bylo by odvážné tvrdit, že tento první sportovní úspěch měl rozhodující vliv na jeho další dráhu sportovce a závodníka. Jeho matka byla přesvědčena, že by se jím byl stal stejně, protože to chtěl.

Evžen byl velmi nadaný, pilný a svědomitý chlapec. Už ve škole byly jeho kompozice, podle úsudku učitelů a profesorů, myšlenkově i stylisticky pozoruhodné. Bylo to snad proto, že citlivě vnímal i zdánlivé maličkosti, které dovedl správně spojovat a hlavně správně vidět v souvislosti s tím, o čem psal nebo co chtěl svým psaním říci.

Psaní se pro něho stalo stejnou nutností jako běhání. Když začal přispívat do novin, nemohl se nikdy dočkat, až jeho práce vyjde. Postupem času se pouštěl do reportáží, do povídek i do románu. Když se jeho maminka několikrát pochvalně zmínila o jeho píli a trpělivosti, říkával: „*Jednou budu spisovatelem. Budu psát krásné knihy a budeš na mne, maminko, hrdá. Ale než to bude, musím se moc a moc učit nejen psát, ale i vidět*“ (NOVÁK, 1956).

S běháním začínal v RG Bubeneč (1930, Praha), poté SK Slavia Praha (1931 - 41) (JIRKA, POPPER, 1990).

Kamarád Jan Novotný vzpomíná na první setkání s Evženem Rošickým. „*Při našem prvním setkání nebylo v jeho nitru ani dost málo toho jasu, pohody a dobré nálady, jakou později štědře rozdával po staré Slavii.*“

Jako obvykle měla i onoho 9. listopadu 1930 uzavřít podzimní „Stromovka“ lehkootletický rok. Tu sobotu před závodem Jan Novotný poprvé mluvil s Evženem. Viděl štíhlého chlapce s černou čupřinou věčně neposedných vlasů, který si právě vybíjel s nezkrotností mládí svůj hněv nad vývěsní skříňkou v slavistické šatně. A tak mu Novotný říká. „*Co tu tak zuříš?*“ zeptal se Rošického účastně. „*Je tě slyšet až do vrat.*“

Evžen se provinile usmál, ale v zápětí zase hluboká vráska u kořene nosu stáhla jeho vysoké, krásně klenuté čelo. „*Kdo by nezuřil? Taková lumpárna,*“ odsekl a mávl rukou k tabuli. Přistoupil Novotný a – pochopil. Byl přece také závodník. Stálo tam, že „*níže jmenovaní dorostenci se upozorňují, že v běhu Stromovkou nemohou startovat, protože je závodem pro registrované a jejich registrace nebyla ještě provedena*“. „*Ty jsi Rošický, že?*“ Připomnělo se mu jméno v seznamu nového oddílového druha, kterého předtím viděl pouze jednou běžet ve studentském družstvu RG Bubeneč. Dost neochotně přikývl.

Jan soucítit s klukem, který přímo žhnul touhou běhat, závodit, a který přesto nemohl, protože neměl „*papíry*“. Jan viděl, že nemá význam Evžena utěšovat. Poslal ho přímo za Frišem, tehdejším náčelníkem lehkootletického oddílu Slavie. Byla to jeho starost a povinnost. Ten měl chlapcům pomoci a poradit.

Výsledek se později Novotný dozvěděl – Evžen běžel –, ale to, co se kolem startu sběhlo, mu odhalil teprve Evženův deník. Cituje: „*9. listopadu byl největší podzimní závod Stromovka. Pořádán byl v neděli. V sobotu odpoledne jsem přišel do kabiny a tam stálo na tabuli, že dorostenci neběží, ježto nejsou registrováni. Registraci měl na starosti náčelník Friš. Ten byl také zároveň náčelníkem okrsku. Ježto bylo také jeho vinou, že nás nezaregistroval, šel jsem druhý den s Resslererem (to byl druhý postižený – pozn.autora) k němu ho požádat, aby nás přece pustil. Ale on nás jen hrubě odbyl. Ale to nás neodradilo, stoupli jsme si ke startu a vyběhli s celým polem. Friš nás ale zpozoroval a chytil mne kolem pasu. Já jsem se mu však vymkl, ale ztratil jsem tím asi 6 m. Ty jsem brzo dotáhl. Ale Ressler se mnou již neběžel. Frišovi se ho podařilo zdržet.*“

Tolik výňatek z Evženova deníku o zmíněné události, kterou je nutno pro úplnost doložit ještě zpravodajským dovětkem: Evžen (viz. obrázek 21) skončil v tomto závodě jako druhý za Obešlem z Vysokoškolského sportu (4:51,5 min.) v čase 4:54,0 min. Oba překonali traťový rekord (NOVÁK, 1956).

Bez ohledu na to, co se událo před startem, byl tento závod ve Stromovce v listopadu 1930 první velké sólo pro Evžena. Příští starty už měly nevyvzdorovanou podobu. Čím víc jich bylo, tím i přibývalo vítězství, Evžen zrál a jeho jméno začalo nabývat váhy.

V sezóně roku 1931 dosáhl deseti vítězství. V následujícím roce devíti. V roce 1933 pak přešel z dorostenců mezi muže a uvedl se tu „*jako chlap*“. Na Letné se u startovní čáry běhu na osm set metrů postavil mezi tehdejší půlkařskou elitu Evropy;

sedm mistrů jednotlivých zemí – „a Rošický se na ně díval s úctou zelenáče, ale bez strachu, který mu byl na závodní dráze neznámou veličinou“: Nor Carsson, Dán Markensen, mistři Rakouska a Finska Puchberger a Kurkiela, nejlepší maďarský osmistovkař Szabo. „Start! Jaký to byl nádherný závod tohoto chlapce, který si v chumáči štíhlých nohou tepajících závodní dráhu s tak jedinečným důvtipem vybojoval nejpříhodnější umístění, aby v závěru vyletěl jako šíp z klubka běžců a míjel jednoho soupeře za druhým“, zaznamenal později očitý svědek a Evženův spolubojovník ze Slavie. „Jen jediný mu tehdy dovedl uniknout – Nor Carsson. Byl to triumf nejen poctivé Evženovy práce a jeho velikého talentu, ale i inteligence, byl to závod, který ukázal, jak jedinečné byly schopnosti devatenáctiletého hochy.“ Cíl! Dvě desetiny vteřiny za Carssonem. A čas 1:57.0, kterým se Evžen Rošický poprvé, ale zdaleka ne naposledy zapsal do kroniky vynikajících lehkootletických výkonů (viz. obrázek 22).

S přibývajícími měsíci a léty se z něho stal jeden z nejúspěšnějších běžců v historii československé královny sportu, nepřetržitě po pět let – od 1933 až do 1937 – získával titul mistra v běhu na 800 metrů, v roce 1935 dosáhl na svou dobu skutečně špičkového času 1:54.6, držel také národní rekordy na 600 metrů, 660 yardů¹, 400 metrů překážek a 440 yardů překážek, patřil mezi členy rekordní štafety na 4 x 400 metrů, mnohokrát úspěšně reprezentoval vlast v zahraničí a na mezinárodních lehkootletických závodech – a pokaždé tak, jak nejlépe uměl (viz. obrázek 23).

„Atlet, který couvá, nezrazuje nikoho, jen sama sebe.“

Tohle heslo si Rošický vypůjčil od běžce dlouhých tratí Karla Nedobitého, který přišel do Prahy z jižních Čech. Evžen si je napsal nad svůj pracovní stůl – a co víc: řídil se podle něho. Do každého závodu, v němž startoval, vkládal celé srdce a veškerou zásobu svých sil, žádný start pro něho nebyl předem ztracen (CÍLEK, 1975).

Naposledy startoval na Strahově 29. 6. 1941 ve štafetě 4 x 400 m SK Slavia Praha ve složení F. Sebera, E. Rošický, V. Holeček, B. Krátký (JIRKA, POPPER, 1990).

V Praze se Evžen seznamoval s komunistickým hnutím. Jako ostatní mladí komunisté měl i on v sobě činnorodé nadšení, které jej nutilo bojovat všude tam, kde toho bylo zapotřebí. Byl členem tzv. protiolympijského výboru, který měl zabránit tomu, aby se olympiáda 1936 konala v nacistickém Berlíně. Když vypukla ve Španělsku

---

¹ 1 yard = 0,9144 metru

občanská válka, byl jedním z prvních, kteří byli ochotni pomoci demokratickému Španělsku v boji proti nastupujícímu fašismu.

Vedle toho bojoval jako novinář (viz. obrázek 24). Spolupracoval s „*Haló novinami*“, s „*Rudým právem*“, s „*Rozsévačkou*“, psal i do „*Práva lidu*“, do sportovní revue „*Star*“, výborně řídil sportovní rubriku „*Malého čtenáře*“. Publicistické činnosti se nevzdal ani poté, když fašisté okupovali naši vlast. Naopak – tehdy jeho novinářská práce ještě zesílila a zvýraznila se. „*Národní práce*“ uveřejňuje třikrát, čtyřikrát týdně jeho fejetony, úvahy, lyrické reportáže. A co nemohl říci otevřeně zde, to chtěl čtenářům povědět na stránkách ilegálního časopisu, který připravoval s Josefem Rybákem. K uskutečnění tohoto plánu se však už nedostal – gestapo jej zatklo ve chvíli kdy dopisoval slíbený článek pro noviny (RYBÁK, 1956).

Evžena Rošického tedy zatkli 18. června 1942. Na stole smíchovského bytu zůstal jeho poslední rukopis. „*Maminko, přišli pro mě dva páni od gestapa.*“

K zatčení došlo údajně po jeho telefonickém rozhovoru s otcem. Díky svým názorům nemohl Evžen uniknout pozornosti gestapa: komunistický novinář, protifašistický bouřlivák, sportovec, který své popularity využíval k bolševické propagandě. Evžen vydržel výslechy, nedostali z něho jediné jméno, neprozradil jediné spojení. „*A i v smutné cele pankrácké věznice zůstal takový, jaký byl po celý život, uměl se usmívat navzdory bolesti a čeští dozorcí se chodili potají dívat na černovlasého chlapce, který si dovedl celé dny zpívat.*“

Pak přišel čtvrtek. Čtvrtek 25. června 1942 - už 3 týdny byl mrtev Heydrich, před patnácti dny dohořely Lidice, před týdnem vlastní rukou zahynuli parašutisté- atentátníci, vypátrání a obklíčení v podzemí pravoslavného chrámu Cyrila a Metoděje, už se ozvaly stovky salv z popravišť po celé zemi; 24.června padla za oběť obec Ležáky.

Ještě toho dne, 25. června, vydala úřední tisková kancelář další seznam rozsudků smrti. „*Rozsudkem stanného soudu v Praze ze dne 25. června byli odsouzeni k smrti zastřelením.*“ Na prvních dvou místech muži se stejným příjmením. Rosický Jaroslav, narozený 18. září 1884, bytem v Praze. A Rosický Evžen, narozený 15. října 1914, bytem v Praze. Chybějící háček nad písmenem „s“ se stal posledním záchytným bodem naděje pro ty, kteří je oba znali, ale data narození odstranila každou pochybnost.

Tedy „*Roša*“.

Evžen Rošický a jeho otec.

Z Pankráce vedla cesta odsouzených do Kobylis.

Na střelnici už byla připravena popravčí četa, vojáci stáli v řadě, pušky u nohou, měli pohov a čekali na další povel důstojníka. „*Kolikrát viděl podobnou scénu ve filmu, kolikrát o ní četl. Tohle že je skutečnost? Člověk, zahnaný do neopakovatelné situace, jen silou vůle nutí smysly, aby rozeznaly fantazii od reality. Je to skutečnost, už nikdy si tedy nezaběhnu na dráze,*“ napadlo asi Evžena.

Evžen Rošický se nadechl a začal zpívat Internacionálu.

Velící důstojník si zapamatoval tvář onoho mladého muže, aby o tom mohl udělat poznámku do hlášení. Evžen zpíval a většina ostatních se k němu připojila, i ti, kteří neznali slova, přidali hlas ...

Až salva pak přeřala poslední velké Evženovo sólo.

Sólo pro mrtvého vítěze (CÍLEK, 1975).

Na jeho počest byl v roce 1947 založen „Memoriál Evžena Rošického“, stadion² na Strahově nese jeho jméno (viz. obrázek 25) (JIRKA, POPPER, 1990).

Česká televize o tomto významném sportovci a novináři Evženu Rošickém natočila v roce 1981 dokument, v němž vzpomínají na jeho sportovní a novinářskou kariéru jeho současníci, např. atlet Julius Kavan či Stanislav Otáhal. O soukromém životě, o soužití a dovolených zase vypráví jeho družka Melanie Volfanová. V závěru vzpomíná bývalý funkcionář SK Slavia František Michálek na poslední setkání s Rošickým v roce 1941, o jeho ilegálním zapojení, zatčení gestapem a o posledním fejetonu, který vyšel 24. prosince 1941 (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/148122-evzen-rosicky/>, 1980).

Také ve městech Ostrava-Svinov, Havířov, Jihlava a České Budějovice najdeme ulici Evžena Rošického a ulici Rošického ve městech Olomouc, Studená a Karviná (http://maps.google.cz/maps?q=ev%C5%BEena+ro%C5%A1lick%C3%A9&oe=utf-8&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox_a&um=1&ie=UTF_8&hl=cs&sa=N&tab=wl, 2011).

Evžen Rošický a Mirko Nešpor byli vyobrazeni na seznamu poštovních známek Československo – ročník 1973, jako bojovníci proti fašismu za okupace (viz. obrázek 26) (<http://www.filaso.cz/katalog-rocnik/csr/1973>, 2012).

---

² Stadion Evžena Rošického je multifunkční stadion v Praze na Strahově v České republice. Byl postaven jako rezerva pro sokolské sletišťe již v roce 1926 a později několikrát přestavován, čímž se jeho kapacita značně zmenšila, avšak všechna místa jsou již k sezení. V letech 2000 až 2008 byl také domovským hřištěm fotbalového klubu SK Slavia Praha. Kapacita stadionu činí 19 032 míst a řadí se tak k největším stadionům v zemi. Vedle něj se nachází Velký strahovský stadion, kde se konaly např. spartakiády.

Rošický byl zcela mimořádným běžeckým talentem, který nikoli vlastní vinou, ale vinou doby, v níž žil, nemohl prosadit svůj sportovní talent, který měl. To dokazují nejen vzpomínky jeho současníků, ale i přehled jeho sportovního růstu od dorostu až po šest národních rekordů a sedm titulů přeborníka ČSR, zachycený tímto výčtem:

Dorost 1931 – 1932: 200 m 24,6 vt.

800 m 2:07,2 min.

1200 m 3:29,8 min. (rekord) a v roce 1931 i přebornický titul
3:30,2 min.

Muži 1933 – 1941: 200 m 23 vt. (1939)

400 m 50,2 vt. (1937)

500 m 1:06,4 min. (1939)

600 y 1:14,8 min. (1934) – rekord

600 m 1:21,7 min. (1936) – rekord

800 m 1:54,6 min. (1935) – rekord

1000 m 2:35,2 min. (1935)

110 m. přek. 17 vt. (1935)

440 y přek. 58,2 vt. (1938) – rekord

400 m přek. 56,8 vt. (1939) – rekord

4x400 m 3:32,0 min. – nár.družstvo (Lorenz, Krátký, Rošický,
Kněnický,1936) - rekord

Přeborník ČSR na dráze: 800 m 1:58,9 min. (1933)

800 m 2:00,2 min. (1934)

800 m 2:00,8 min. (1935)

800 m 1:58,5 min. (1936)

800 m 1:58,5 min (1937)

400 m přek. 57,2 vt. (1937)

400 m přek. 56,9 vt. (1939)

(NOVÁK, 1956)

1.3 Ing. Karel Svoboda

Obrázek 3 Karel Svoboda

Narození: 6.7.1913 Brno

Úmrtí: 3.3.1943 Frankfurt nad Mohanem

Karel Svoboda se narodil 6. července 1913 v Brně (CÍLEK, 1975). Pocházel z chudých poměrů, přesto rodiče umožnili oběma svým dětem vzdělání za cenu osobních obětí. Karel cvičil jako dorostenec v Sokole Brno I, dosahoval také výborných výkonů ve stolním tenisu a v tenisu (MENŠÍKOVÁ, 2011). Se stolním tenisem se poprvé setkali společně s kamarádem Jindřichem Lauterbachem v YMCE v tehdejší Otevřené pozdější Burešově ulici (viz. obrázek 27). Několikrát zkusili vzít pátku do ruky a hra se jim začala líbit. To bylo v sedmadvacátém roce. Karlovi bylo čtrnáct, Jindřichovi dvanáct, prostě kluci. „A začali to, jak se říká, baštit. Dospělý člověk umí najít střední cestu, odložit trochu času na tohle a trochu na tamto. Takoví životní zelenáči, jako byli oni dva, nic z toho nedokážou. Buďto prostě něco dělají anebo nedělají.“ Stolní tenis se pro ně stal středem vesmíru, hráli se strašnou chutí, denně tři nebo čtyři hodiny. Skončila jim škola a hurá ke stolu. Neděle celé. Kamarády z YMCE, kteří to nebrali moc vážně, přerostli už v devětadvacátém roce a proto oba odešli do Viktorie Brno, což byl mezinárodní table-tenisový klub. Vydrželi tam rok. Další jejich zastávkou se stal Vysokoškolský sport Brno, tady se jim líbilo nejvíc. Už proto, že to byl klub vysloveně český – na rozdíl od jiných, německých a mezinárodních. V Brně, kde to bylo s národnostmi dost propletené, mělo zrovna tohle velký význam. Ale jinak tam měli vynikající podmínky. Krásná tělocvična a sportovní prostředí. Ne jako v jiných klubech, kde se v sále kouřilo a stolní tenis tam byl spíš společenskou záležitostí, skoro něco jako kulečník (CÍLEK, 2001). Ve Vysokoškolském sportu

skončilo pinkání, začalo se doopravdy trénovat. Pak už bylo jen otázkou času a trpělivosti, kdy se jim podaří prorazit. Trpělivost měli a čas si dokázali udělat. I školu museli při tom všem zvládnout. A reálka nebyla tehdy zrovna lehká škola. Prosadili se v třicátém roce. Karel se tehdy také výrazně zlepšil, ale jeho kamarád udělal najednou úplný skok. Na mistrovství Moravy ve finále vyhrál nad tehdy naším nejlepším hráčem Antonínem Malečkem a v semifinále nad Bedřichem Nikodémem, jinak skladatelem populárních šlágrů. Přijeli k nim tenkrát Maďaři a všiml si jich špičkový hráč Štěpán Kelén, který později, od roku 1931 do roku 1935, dělal trenéra Vysokoškolského sportu v Praze ve Strakově akademii u profesora Smotlachy. V Brně už spolu dosáhli krásných výsledků, a tak je pozvali do Prahy na vylučovací zápasy, což lze dnes přirovnat k soustředění, které se dělá před mistrovstvím nebo olympiádou. Kdekoho překvapili a začalo se o nich mluvit. Ale zase je nechtěli moc chválit, „*to vycítili, měli strach, aby jim nestoupala sláva do hlav*“. Bylo jim přece jenom teprve sedmáct a patnáct. Stolní tenis šel trochu lépe Jindřichovi než Karlovi, ale zase se od něho učil jiné věci. Karel měl takové zdvořilé, mírné vystupování, žádný frajírek, opravdu sympat'ák. Moc toho nenamluvil. Za to Jindřich byl z té dvojice mnohem divočejší, hovornější a neposednější.

Za brněnský klub jeli poprvé za hranice. V Rakousku se utkali s významnými vídeňskými kluby WAC a Hakoia. Porazili Fehera a Fleischmana. Ani vynikající Flussman, který asi v roce 1929 držel titul mistra světa v deblu, na ně nestačil. Cosi takového se vůbec nečekalo, Karel i Jindřich vyhráli všechna utkání. Dokonce i vedoucí rakouských reprezentantů napsal do Prahy, jak je překvapen, že dosud nereprezentují Československo. To jim pomohlo. Rok na to, v únoru 1931 už oba jeli na mistrovství světa do Budapešti. Pod vedením ing. Hejduka přijeli z Prahy Standa Kolář, Maleček, Nikodém a reprezentantka Šmídová, v Brně přistoupili do vlaku Jindřich a Karel. To víte, že bez trémy se to celé neobešlo, ostatní je museli uklidňovat. Jindřich byl benjamínek. Když někam přijeli, ozvalo se: Dámy, pánové a Lauterbach vystupovat. Ještě ho zkrátka nepokládali za pána. Nic si z toho nedělal. Když šlo o něco vážnějšího, Karel Svoboda se ho zastal. Ale většinou to nebylo třeba, parta nebyla zlá a nějaká ta hecovačka přece patří k věci. V Budapešti na nádraží na ně čekali maďarští funkcionáři a hráči Barna, Szabados - jména, která pro ně znamenala legendu. Spali v krásném hotelu proti divadlu, takové doposud viděli jen zvenčí. Všechno bylo zkrátka pro ně zážitek, ale ty největší zážitky přišly až při mistrovských bojích. Nevybrali si nejlehčí dobu pro vstup do světové table-tenisové arény. A přijeli v pravém smyslu do jámy

Ivové. Však jim také, Karlovi a Jindřichovi, bylo i v tom sebekrásnějším budapešťském hotelu dost těžko na duši, když usínali toho večera před zahájením mistrovství (CÍLEK, 1975).

V Budapešti skončili na 31. místě. Jedna věc Lauterbachovi od začátku trochu kazila náladu. Jeho totiž nasadili do soutěže národních družstev, kdežto Karel Svoboda hrál jen v soutěži jednotlivců. Mrzelo ho, když to takhle rozhodli, ale nemohl nic dělat. Proč k tomu došlo? Tehdy prostě převládala tendence sázet víc na hráče obranného typu: předpokládalo se, že toho obranář míň zkazí. Jindřich byl v obraně jako doma, kdežto Karel hrál ohromně útočně. Hodnotili ho dokonce jako nejútočnějšího hráče celého mistrovství.

A pak to tedy začalo. O Swaythling cup, což byla mistrovská trofej, se hrálo systémem každý s každým a v soutěži bylo takových dvanáct národních družstev. Největší „nervák“ prožili v utkání se Švédy, kteří platili za druhé nejlepší na světě a rvali se o to, aby si postavení korunních princů udrželi. Jejich hráč Kolmodin byl také do té doby jediným, který se protlačil do špičky světového žebříčku mezi maďarskou přesilou. Se Švédy to byla tedy úplná bitva. Kolmodin, Nilsson, na třetího už si Lauterbach nevzpomíná. Za nás Maleček, Kolář a Lauterbach; naši vyhráli 5:3. Další zápas byl s Maďary. Maďaři je sice nakonec 3:1 porazili, jediný bod na ně udělal Kolář, ale už to také nebyl tak hladký triumf jako kdysi, výsledky většinou těsné, zápasy na tři sety a rozhodovalo se kolikrát až ve hře o dva míče. Pak ještě nešťastně podlehli Německu, ale i tak skončili s osmi vítězstvími z deseti zápasů druzí před Anglií a Švédskem. Ohromný úspěch.

Další pak přišel v soutěži jednotlivců. Tam Jindřich s Karlem hráli debla a protlačili se hodně dopředu. Rakouskou dvojici Billig – Flussman porazili 21:18, 21:14, 21:13. Ale diváky úplně „rozdováděl“ jejich zápas s maďarským deblem Nyitrai – Házi. První set prohráli 19:21, druhý set vydřeli na 23:21, třetí set vyhráli 21:17 a čtvrtý set také vyhráli 21:9. Celkově se umístili jako třetí, první byli legendární Barna – Szabados, kteří nad nimi vyhráli v pěkném a dost vyrovnaném zápase. Kdekdo jim tisknul ruce, mluvili na ně všelijakými jazyky, nikdo je do té doby neznal, každý je chtěl poznat a oni si připadali skoro jako v začarovaném lese. Za stolem už byli možná páni hráči, ale mimo stůl stále jen kluci, kteří si v mnoha situacích nevěděli rady. No – přežili to. Jedno mistrovství skončilo, začalo se uvažovat o dalším – o tom v Praze. Co kdyby tady se podařilo, tak kalkulovali ti neoptimističtější, dovršit nadějnou řadu vítězství. Samozřejmě že si neustlali na vavřínech a dřeli dál. Jenže Karel tehdy

v zájmu dobré věci udělal něco, co ho později muselo mrzet. Začal totiž předělávat svůj hráčský styl. Smůla. Do té doby byl útočným hráčem, který rovnou ze servisu liftovaným způsobem drajvoval. Došel k názoru, že s tímto stylem má sice úspěchy, ale mohl by mít ještě lepší, kdyby se změnil v univerzálního hráče. To znamená spoléhat se na perfektní obranu s rychlým přechodem do útoku. Jenže předělávat styl ve stolním tenisu, kde velký význam má okamžitý reflex, není tak jednoduchá věc a potřebuje čas. Karel se snažil, ale do pražského mistrovství světa, na kterém mu tolik záleželo, to nestihl, prostě se nekvalifikoval (viz. obrázek 28).

Hráči stále sportovali ve velmi skromných podmínkách, nikdy se neptali, za co hrají. Bavilo je to – a to byla jejich největší odměna, víc jim nikdo dát nemohl. Už jako uznávané světové špičky si Jindřich s Karlem třeba sami převáželi na ligový zápas pingpongový stůl z klubovny do tělocvičny. Přes půl Brna táhli stůl na vozíku a nikdo se tomu nedivil. Byli ve městě dost populární dvojice, to ano – ale ta popularita měla tehdy trochu jinou podobu. Sportovci, to byla taková jedna velká rodina, se setkávali hlavně při tradiční nedělní promenádě. Češi se procházeli po České ulici, Němci po Běhounské. Všechny řeči se točily kolem sportu, chodili tam atleti, fotbalisté, boxeři, mladí kluci, kteří teprve čekali na své úspěchy, i ostřílení borci, vše se odbyvalo veřejně.

Karel šel po realce studovat Vysokou školu elektrotechnickou. Jindřich si dělal abiturientský kurs na obchodní akademii. Koncem dvaatřicátého roku se Karlovi, podařilo dokončit předělání svého hráčského stylu natolik, že začal zase sbírat úspěchy. Hůř to dopadlo s Jindřichem Lauterbachem. Pražské mistrovství se stalo jeho labutí písni – jak se tomu vznešeně říká. Prostě skončil. Na dlouhou dobu ho vyřadilo zranění, pak se mu udělal na ruce vřed, dostal otravu krve, půl roku s tím ležel. Vyšel z formy a zeslábl. Pak ho vzali na vojnu. Konec! Reprezentačně už si nikdy nezahrál. Karel se v době jeho nemoci ukázal jako ohromný parťák. Navštěvoval ho, povzbuzoval, chtěl, aby u stolního tenisu zůstal. Nevyšlo to. Přišly ty chvíle v životě, kdy se i nejbližší kamarádi, kteří se do té doby stýkali denně, musejí učit žít každý sám. Jindřich byl na vojně a Karel studoval a hrál. Hrál výborně.

Už na mistrovství světa 1933 v Badenu u Vídně se skvěle uplatnil. Pražské noviny o důležitém utkání s Německem píší: „*Oslnivě se předvedl Svoboda. Je zatím naším nejlepším hráčem. Získal tři body a díky Svobodovi jsme nad Německem vyhráli 5:4. Kolářovi se podařilo dosáhnout dvou bodů.*“ Celkové hodnocení účasti Československa: „*Bez vynikajícího hráče Lauterbacha jsme byli v soutěži mužstev jen*

těsně (5:4) poraženi Maďarskem a ostatních devět účastníků jsme nechali za sebou. To je velmi čestné umístění. V soutěži jednotlivců jsme mezi osmi nejlepšími měli čtyři závodníky (Kolář, Svoboda, Kohn, Grohbauer), zatímco Maďaři tam měli jen dva. Československo přesvědčilo, že průměrem kvality svých závodníků je téměř rovno Maďarsku. Pochvalu zaslouží všichni. Proti Maďarsku dominoval Kolář, zápas s Německem zachránil zase skvělý Svoboda“ (CÍLEK, 2001).

Změna stylu se Karlovi nakonec vyplatila a v letech 1933 – 1935 patřil k našim nejspolehlivějším hráčům. V prosinci 1933 se konalo v Paříži další mistrovství, dělili se tehdy o druhé a třetí místo. Poslední šampionát který Karel jel, se hrál v roce 1935 v Londýně. Zase skončili druzí. Karel na svého nejlepšího kamaráda Jindřicha nezapomněl, kdykoli to šlo, sešli se. Bylo vidět, že ho jeho odchod ze sportu mrzí. Ale on sám se pak už také pomalu chystal opustit table-tenisovou reprezentaci. Za největší úspěch považoval vítězství na mezinárodním mistrovství Maďarska. Byl před válkou jediným hráčem na světě, kterému se to podařilo.

S reprezentací skončil v pětatřicátém. Začal ho totiž čím dál víc přitahovat tenis. Zúročil zde i svou výšku 190 cm, byl v dobré fyzické kondici. Když se na něho Jindřich chodil na kurty dívat, zdálo se mu, že má jedinou vadu. Moc dobře mu to neběhalo. Kdyby nepřišla vojna a válka a to všechno kolem, myslí Jindřich, že by i v tenise Karel vynikl. Starý ještě nebyl, měl čas, a šel rychle nahoru. Někdy v letech šestatřicet nebo sedmatřicet patřil na kurtech tak mezi šest nejlepších našich borců. Už vyhrál i mistrovství Moravy a porazil třeba Ference Maršálka, Vodičku a jiné hráče extratřídy. Jenže si Karel, stejně jako mnoho jiných, nevybral dobře svůj životní čas.

Studium na VŠ elektrotechnické dokončil v roce 1937. Začaly mu jiné starosti než jen kolem sportu (CÍLEK, 1975).

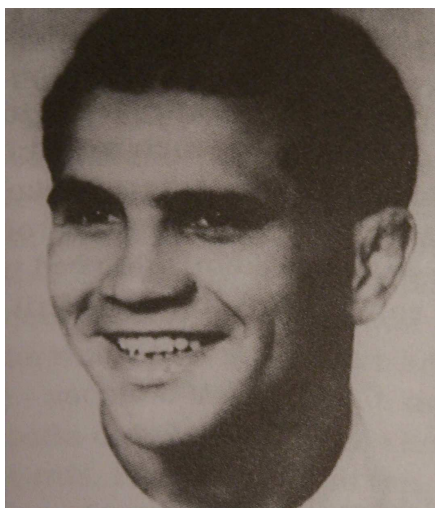
Po studiích nastoupil prezenční vojenskou službu u dělostřeleckého pluku v Olomouci, z vojny se vrátil na podzim 1938.

Rok hledal zaměstnání, pak byl přijat do Západomoravských elektráren - zde pracoval pouze tři měsíce.

V únoru 1940 byl zatčen jako příslušník odbojové organizace Obrana národa (skupina Brno-západ, úsek Vnitřní Brno), byl vězněn v Brně v Kounicových kolejích, později ve Vratislavi, Wohlau a v Dietzu. Před nacistický „lidový soud“ byl postaven ve Frankfurtu nad Mohanem 27. října 1942 spolu s Richardem Peřinou. Byl odsouzen k trestu smrti, rozsudek byl vykonán 3. března 1943.

Podle publikace „*Naši hrdinové ...*“ byl tragický i osud dalších rodinných příslušníků: sestra snahu zachránit bratra zaplatila vlastním životem na podzim roku 1940, maminka v den prvního výročí synovy smrti dostala srdeční záchvat a po třech dnech zemřela. Z celé rodiny zůstal jen otec (MENŠÍKOVÁ, 2012).

1.4 Václav Procházka

Obrázek 4 Václav Procházka

Narození: 17.9.1912 Praha

Úmrtí: 5.11.1944 Zubří

Václav Procházka, později boxer, přeborník v bantamové³ a v pérové⁴ váze se narodil 17. září 1912 v Praze jako třetí dítě v rodině. „Už na tebe prostě nezbylo“, smávali se mu, když měřil svou výšku s kamarády a pořád zůstával mezi nejmenšími. Nezlobil se, skoro pořád se usmíval. Ale jakmile se na někoho přestal usmívat, bylo zle - pro toho druhého. „*V Cihelně se občas soutěžilo v hodu kamenem na dálku, patou se do trávy vyryla čára a všechny šutry musely být zhruba stejně těžké. Chtělo to najít si takový kámen, který by sedl do dlaně. Když se vedle sebe postavili k čáře, většina ostatních se dívala na Vaškovi shora na vlasy podobné barvě havranů. Když potom ale měřili, kdo kam dohodil, býval první. A pokud ne první, tak určitě druhý, a to jen proto, že si vybral kámen, který nešikovnou rotací brzdil svůj let mezi trávou Cihelny a vysokým nebem.*“

Otec malého Vaška byl truhlář. A ne obyčejný – velmi zručný, který si uměl hrát s kouskem dřeva jako by to bylo živé stvoření.

Otec vybral synovi i učební obor – měl se stát lakýrníkem.

³ Bantamová váha – nad 51 kg do 54 kg

⁴ Pérová váha – nad 54 kg do 57 kg

Ve čtrnácti začal Vašek boxovat v DTJ Břevnov. Mamince se tenhle sport zrovna nezamlouval, prvně ho jenom přemlouvala, aby tam už nechodil, pak se jednou nebo dvakrát stal i „mučedníkem za věc boxu“, jenže výprask od mámy, to je něco docela jiného, než pořádná petelice od soupeře. Nenechal toho, maminka si zvykla, a když se pak – to trochu předbíháme – začalo o Vaškovi psát, nenápadně, aby to nikdo neviděl, chodila o dvě trafiky dál a kupovala si noviny.

„Skromnost je dobrá vlastnost pro život. Jenže sportovec, který se chce prosadit, se s ní daleko nedostane. Tím spíš ne tehdy. A tím spíš ne boxer. Vašek Procházka si svůj vzor vybral hodně vysoko na rohovnickém nebi. Břevnovský rodák František Růžička, boxer těžké váhy, kterého svět poznal pod jménem Frank Rose, se mu zjevoval snad i ve snech. Podobalo se to snu chudé holky o prince, který přijde, pozná, nabídne ruku a změní život. Vlastně podobalo a nepodobalo. Václav Procházka nemínil čekat, až princ dorazí a zaklepe u dveří jejich břevnovského bytu. Chtěl mu jít aspoň na půl cesty naproti“ (CÍLEK, 1975).

Boxing Club Smíchov - Rohovnická škola, která už měla svou váhu.

V tělocvičně na Zatlance pod Mrázovkou a později v budově staré německé školy naproti kostelu sv. Václava, poblíž rušné křižovatky U Anděla, se ze siláků rodili boxeři. A ne ledajací. Heřmánek, Nekolný, Novotný. Trenéři František Dykast, Josef Vlček a populární dr. Vladimír Hruban boxu rozuměli a věděli, co od koho mohou čekat.

V roce 1928 se do BC Smíchov vypravil také Václav Procházka.

„Kolik je ti?“ zeptali se ho mezi dveřmi.

„Šestnáct.“

„Chceš boxovat?“

„Chci.“

„A umíš to?“

„Trochu. Ostatní mne přece naučíte. Myslíte, že jsem se na vás přišel jen tak podívat?“

„Zasmáli se. Kdyby z něho měli vycepovat baletku do Národního, vyhodili by ho po téhle odpovědi bez pukrdlete pro drzost. Chce být boxerem, nesmí se bát rány, jak by se tedy mohl bát slova. Prohlíželi si ho, jako když v dražbě kupují koně. Mrňous. Ale ramena má. A pas slečinky. Černé vlasy, zuby, které může ukazovat na plakátech, ženské by se na něho v ringu rády podívaly, i na to se při výběru muselo myslet.“

„Bude to dřina, kamaráde. A nečekej slávu za pár týdnů. Raději ji pro jistotu nečekej vůbec. Málokdo vydrží...“

„Já jo.“

Zasmáli se podruhé.

„Tak dobrá. Běž se svléknout. Až si někdo z mláďenců udělá volnou chvíli, zkusíme si tě. A neděs se, kdyby měl o dvacet kilo víc než ty.“

„Nebudu.“

Na Václava Procházku vzpomíná boxer František Nekolný a říká o něm:

„Přišel mezi nás do BC Smíchov s kuráží, která se nám zamlouvala. Úplný zajíc, ale brzy jsme ho začali mít rádi. Ode mne byl o pět roků mladší. Prvně mi vykal, a protože tehdy se už o mně dalo něco slyšet, měl úctu a říkal mi pane Nekolný. Ale to jen prvních pár dnů, pak už se stal jedním z nás. Veselý a čestný kluk. Co měl na srdci, to pověděl. Nikdy nepomlouval a nerozsbíjel partu, což se u boxerů někdy stává. A pro box měl veliké nadání. To se dalo poznat hned od začátku, i když ještě dělal spoustu chyb. Rychle se učil. Doslova dřel, to se jinak nedá říct. I s námi, co jsme startovali ve vyšších váhách, si docela rád zaboxoval. A my s ním také, i když on musel nějakou tu ránu navíc vydržet.“

A Václav Procházka nebyl dlouho boxerským zajícem. Dostával se nahoru rychleji než sám čekal. Z muší⁵ váhy přešel do bantamové a v letech 1931-1932 se stal mistrem republiky, jedním z nejmladších. Po čase změnil i klubovou příslušnost, na nějakou dobu zakotvil v Českém lvu, vydržovaném vinohradským obchodníkem Kaiserem, boxoval také za Pardubice. Mezitím si ho všimli i ti nahoře a dostal se do národního výběru. Stal se členem reprezentační osmy, která se utkala s Maďary, Rakušany, Bavorsy, Italy, Němci.

„Jsme hrdi na mistra ČSR Procházku, který zdolal zcela zaslouženě velmi nebezpečného soupeře, Maďara Povaze, a přispěl tak k rozhodnutému vítězství československých borců. Při svém mládí vykoná Procházka jistě ještě mnoho pro náš boxing.“

„T.A.K. Pardubice poráží Vídeň 11:5. Ve váze bantamové se střetl Procházka s Illichmanem. Procházka byl jasně lepší svého soupeře, jenž boxoval dost nečistě. Procházka měnil takticky garde a v provazech zpracovával Vídeňáka, který skončil zápas úplně vyčerpán.“

---

⁵ Muší váha – nad 48 kg do 51 kg

„V Lucerně se utkali reprezentanti ČSR s Bavorskem a zvítězili 9:7. Velkým překvapením večera byl Procházka, který nečekaně zvítězil nad obávaným Hoechtem. Procházka rohoval z každé pozice a vždy přesně.“

Vašek se zkrátka upsal boxu a zdálo se, že nadosmrti. Mnohokrát slyšel v ringu zasloužený potlesk (viz. obrázek 32).

Často za vítězství, někdy – a to není tak obvyklé – i za rytířské sportovní gesto. Čtvrté kolo zápasu s Hábou, kdy šlo o šampionát welterové⁶ váhy. Kolo patřilo rozhodně Procházkovi, Hába byl otřesen, ustupoval a stěží se kryl, zdálo se, že by několik úderů mohlo utkání rozhodnout. Vhodný okamžik – Hába se odkryl, Procházka prudce vyrazil pravačkou... a zase ji strhl zpět. Stačil reagovat na gong i v okamžiku, kdy už vedl ránu, možná tu, která by utkání ukončila v jeho prospěch. Pražská Lucerna ocenila toto gesto – jeden z novinářů je nazval ‚činem boxera-kavalíra‘ – jásosem... Anebo jindy. Zápas s Rakušanem Illichmanem v rámci utkání Pardubic proti Vídni. Také tentokrát měl Procházka převahu. Dobře mířeným hákem na bradu přehodil Illichmana přes provazy. Strašný úder, ale už o dvě tři vteřiny později se z protivníka stal sportovní kamarád, pomáhal Illichmanovi zpět do ringu, klečel u něho, staral se o to, zda si pádem neublížil...

Upsal se boxu - upsal mu však nejen pěsti, ale i duši (CÍLEK, 2001).

Na svého manžela vzpomíná Růžena Procházková: *„Chodili jsme spolu deset let. Poznala jsem ho na Sázavě, kam jsem přijela na návštěvu ke známým. On tam trénoval. Pro box jsme ani neměli čas se vzít. Ale já se nezlobila, protože jsem viděla, jak má box rád. Byl to dřič. Dokázal vstát ve čtyři ráno, běžet až někam do Malešic a zpátky, pak musel do práce. Snažil se a také mu to šlo. A já mu děsně fandila. Viděla jsem většinu jeho zápasů. A pak už jsem i sama dokázala leccos rozpoznat. Soupeři se báli jeho pravačky. A když si takhle rukavicí pošimral nos, věděla jsem, že vzápětí půjde do tvrdého útoku. Pověděla jsem mu, že už to poznám, on se smál a prosil mne, abych to nikde neříkala, že by si to soupeři snadno vyčíhli ... Jednou boxoval v Lucerně. Měla jsem dojem, že už nějak ochabuje. V hledišti bylo ticho a já najednou naplno vykřikla: Vaškúúú! Vedle mne seděl švagr, šeptal mi: Růžo, ticho, já už s tebou víckrát na box nepůjdu. Ale já se nedala, dokonce jsem švagra v tom svatém nadšení tloukla do rukou, až měl modřiny. A Vašek mi po zápase řekl: Holka, já když tě slyšel zaječet, nevěděl*

---

⁶ Welterová váha – nad 60 kg do 64 kg

jsem, jestli se mám smát nebo co. Ale vyhrát jsem musel, to by ses přece jinak namáhala zbytečně.“

V roce 1934 se stal profesionálem.

Stalo se, co se asi stát muselo: „*šestiuncové rukavice populárních gladiátorů ringu představovaly magnet, kterému se těžko odolávalo, a v amatérském boxu se tehdy opravdu nedalo dojít příliš daleko.“*

Pak už to Vaška Procházku čím dál silněji táhlo tam, kam mířili všichni – do Mekky profesionálních rohovníků: do Paříže. Českoslovenští mistři pěstí měli už v městě nad Seinou jméno. Eduard Hrabák, Josef Macák, Jan Novotný, František Nekolný, Josef Hampacher, Karel Müller a Vilém Jakš. Někteří tady uspěli, někteří méně, jiní propadli až příliš nelítostným sítem, v němž první a rozhodující slovo měly peníze. Na někdejšího břevnovského lakýrníka Procházku tu nikdo nečekal, zpočátku se musel živit všelijak, myl nádobí, pak povýšil na číšníka, ve volných chvílích dělal sparring-partnera těm šťastnějším a úspěšnějším. Konečně si ho vyhlédl manažer Krassowsky, který se staral i o Vildu Jakše.

A tak Procházka dostal ve Francii příležitost.

Krátká příprava v Boxing Club Villiers, kde kdysi trénoval také amatér Louda, a pak už rovnou do ringu. Premiéra se konala v Le Havre, Vaška Procházku tu sice Bernard porazil na body, ale jejich zápas byl nejlepší z celého večera – takže šlo vlastně o úspěch. O pár dnů později vstoupil Václav do slavné arény Central. Desetikolový zápas se severofrancouzskou nadějí Cornutem. Třikrát poslal Francouze na zem. V Paris Soir napsali: „*- Čech Procházka vybodoval Cornuta, tvrdého boxera, nebojícího se ran. Procházka má eleganci, bojuje stylově a je přesný. Ale tak mladý.“*

Vašek zkrátka dostal šanci. A využil ji:

V Magic-City porazil Francouze Barase v osmi kolech. V Centralu podlehl jeho pěstím Letourneau. V Alfortville zničil k.o. Martina.

Vítězil i prohrával. Ale hlavně vítězil. Když se po čase – to už snad Evropou stahovaly mraky v podobě hákového kříže – vrátil na chvíli do Prahy, aby se pokusil získat titul mistra pérové váhy, mohl se pochlubit úctyhodnou bilancí. Boxoval ve Francii celkem jedenatřicetkrát. Osmkrát podlehl. Třikrát skončily jeho zápasy nerozhodně a dvacetkrát zvítězil (CÍLEK, 1975).

V roce 1934 získal v pérové váze vytoužený titul mistra ČSR (ČERNOCH, HÁJEK, KALÁT, 1999).

Táhlo ho to zpátky, natrvalo se vrátil domů těsně před okupací. „*V takových chvílích mají lidé držet pohromadě,*“ řekl své snoubence Růženě. V roce 1940 se Václav s Růženou oženil a o dva roky později se jim narodila dcera Evička, která prý měla všechno po tátovi – snad kromě těch pěstí (viz. obrázek 33).

Stále boxoval, ale už to nebylo ono.

V těžké atmosféře roku 1942 se i profesionální boxeři vědomě, ale třeba i podvědomě snažili, aby jejich vystoupení pomáhala lidem snášet tyto těžké dny. Na domluvenou exhibici v Ostravě přišlo mnoho diváků. Odbývala se, jak tehdy bývalo zvykem, pod otevřeným nebem: na hřišti Slezské, v prostorách tehdejší Staré střelnice. Přijeli profesionálové Müller, Babiš, Jurčík a ještě někteří další. A dorazil také Procházka, kterého tam předcházela moc dobrá pověst, mistr republiky, před válkou úspěšný pařížský profesionál. Na utkání Procházka – Babiš se Ostrava těšila. Skoro stejně jako na střetnutí Norberta Káni s další těžkou váhou – Nejtkem. Norbert Káňa byl ostravským rodákem.

Jenomže všechno dopadlo trochu jinak. Co čert nechtěl, Nejtek večer znenadání onemocněl. Ještě u vážení byl docela v pořádku, pak dostal horečku, prohlédl ho lékař a na zápas ho nepustil: „*Vyloučeno. Ten nemůže do ringu ani jednou nohou.*“

Promotér Burian zrovna radost neměl, v sázce byla pověst, a pověst – ta se v profi-ringu rovná penězům, jenže co dělat, nakonec správně rozhodl: „*Přes koleno to nezlomíme. Vystoupení těžkých vah prostě odpadne. Káňa si dá pauzu.*“ Muselo se to oznámit návštěvníkům, ale do téhle role se nikomu moc nechtělo. Tím spíš, že šlo o vystoupení domácího borce, na kterého se těšili. Zkrátka nálada u bodu mrazu. A pak se u té debaty, podobné pohřebnímu proslovu, objevil se svým neodlučným úsměvem Vašek Procházka. Už se ho celá věc moc netýkala. Své vystoupení měl za sebou, poslal Babiše k zemi k.o. A přece mu to nedalo:

„*Norberte, lidi tě chtějí vidět. Zaplatili si. Přece je nepošleme domů.*“

„*Co naděláš.*“

„*Pojď, dáme si spolu exhibiční utkání.*“

Nejprve všichni kolem vyprskli smíchy. Procházka – welter, Káňa – těžká váha.⁷ Jenomže Káňa po chvíli váhání nic nenamítal a Procházka už měl s hochy z těžších kategorií své uřednické zkušenosti ještě z BC Smíchov. Jakýpak rozdíl vah, rozkřikl se na ty, kteří se stále pochechtávali, jde přece o dobrý box. Promotér Burian nejdříve

---

⁷ Těžká váha – nad 81 kg do 91 kg

pětkrát řekl ne, pak najednou ano, dohlížející komisař řekl desetkrát ne, pak nejistě pokrčil rameny, když mu Procházka slíbil, že podepíše revers o vystoupení na vlastní riziko.

Domluvili se na pěti exhibičních kolech. Na dalších věcech se spolu nedomlouvali. Oba měli léta zkušenosti a nebylo třeba plýtvat slovy. Norbert Káňa měl o dvacet kilo víc, ale Vašek Procházka byl zase boxer světové třídy. Nešetřili se, ale Káňa nevyužíval plně své síly, ale stejně tak Procházka bral na vědomí, že není taková „gazela“ v ringu jako on. Přesto hýřil technikou a údery. Tento souboj byl podoben Davidu a Goliášovi. Divákům na ostravské Staré střelnici se to líbilo a jim také (CÍLEK, 2001).

A tak se Káňa poprvé a naposledy utkal s Procházkou. Stejně jako v ringu chtěl Václav Procházka bojovat i v reálném světě. Zapojil se do odboje.

„Odmítal se jen dívat, krčít se a pološeptem nadávat.

Opovrhoval nečinností lhostejných.

Nenáviděl sobecké čekání na pomoc druhých.

Vyznával chlapeckou víru činu.

Která víra by ostatně měla být bližší boxerovi?“

Poslední vzpomínka manželky Růženy Procházkové:

„Musel to prožívat těžko, myslím si že ano, dcerku měl strašně rád a i na mně mu jistě záleželo. Ale nedokázal nic nedělat. Pořád přede mnou něco schovával. A vždycky mne odbyl, když jsem si toho všimla a ptala se. Viděla jsem u něho nějaké papíry, ale víc nevím. Měl v sobě hroznou nenávist. On už byl takový. Buďto se usmíval, anebo rval. Bratra, kterého si moc vážil, mu zavřeli hned začátkem okupace do Mauthausenu, vrátil se až za pět let. A tak to ve Vaškovi všechno asi zrálo. Když měla dcerka dva roky, to bylo ve čtyřiačtyřicátém, přišel mi najednou říct, že půjde někam na Ostravsko, tam že je větší výdělek. Poznala jsem ale na něm, že ani zdaleka nejde o peníze. Kdyby se mne prý někdo ptal, kde je, ať říkám, že nevím. Nic prostě nevíš, radil mi. Jedné letní noci, bylo zrovna po nějakém utkání, se rozloučil a odešel. Skoro brečel, když objímal spící holku. A ještě jednou se pod nějakou záminkou od tramvaje vrátil. Sliboval, že se brzy zase objeví doma. Ale už se nikdy neukázal. Jen pohled z Lanžhota od něho přišel. To mne překvapilo, podívala jsem se na mapu. Lanžhot je na jižní Moravě a on přece mluvil o Ostravsku. Čekala jsem, že mi to

všechno – až přijde ten pravý čas – pořádně vysvětlí. Už ale nemohl nic vysvětlit“ (CÍLEK, 1975).

V době Slovenského národního povstání odešel k partyzánům a tím se mu osud stal konečným (DEMETROVIČ a kol., 1988).

Dne 5. listopadu 1944 na lípě „*u Daňků*“ v Zubří na dolním konci byli pro výstrahu Zubřanům popraveni Václav Procházka a Václav Sedlák, kteří byli chyceni při přechodu na Slovensko. Na místě tragédie dnes stojí pomník obou popravených (viz. obrázek 34, 35). Václav Sedlák se pokoušel před popravou uprchnout, když trhnutím roztrhl pouta a skočil do potoka. Byl však zastřelen hlídajícím četníkem. Václav Procházka byl oběšen a po dva dny pro výstrahu zůstal na lípě viset (viz. obrázek 36).

Václav Procházka a dalších 22 jmen obětí nacistické perzekuce jsou vytesána na mramorové desce na stěně zuberského Muzea na Petrohradě (KOLÁČEK, 2001).

Jeho jménem byl nazván největší mezinárodní boxerský turnaj v ČSSR Memorial Václava Procházky (DEMETROVIČ a kol, 1988). Memoriál Václava Procházky byl po mnoho let jedním z nejprestižnějších měření sil boxerů zemí tzv. východního bloku. Na tento tradiční memoriál navazuje Velká cena města Ostravy – tradiční boxerský seniorský turnaj, který se letos uskuteční již po třicáté osmé. Pravidelně je proto zařazován do kalendářního plánu mezinárodních turnajů v Evropě, řízených Evropskou amatérskou asociací boxu (<http://www.boxingostrava.cz/historie/>, 2012).

1.5 Jan Gajdoš

Obrázek 5 Jan Gajdoš

Narození: 27.12.1903 Brno - Židenice
Úmrtí: 19.11.1945 Brno, Nemocnice u
sv.Anny

Jan Gajdoš se narodil v Brně-Židenicích dne 27.12. 1903 a Moravě zůstal celý život věrný. Začínal s atletikou a fotbalem, nějaký čas hájil branku SK Židenice. Dále se věnoval řadě sportů: atletice, skokům do vody, krasobruslení, lyžování a především sportovní gymnastice (viz. obrázek 37) (MENŠÍKOVÁ, 2012).

Stále více ho však přitahovala tělocvična a jako dorostenec už reprezentoval Sokol Židenice na závodech nářad'ových i atletických. Následně absolvoval státní reálné gymnázium. Roku 1923 přestoupil do Sokola Brno I, ve kterém vyrůstala celá generace vynikajících gymnastů, z nichž někteří se prosadili i na mezinárodním poli. Ve stejném roce začal studovat na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně tělocvik a zeměpis (KOLÁŘ a kol., 1999).

V roce 1924 patřil mezi nejmladší závodníky ze slavné školy dr. Vaníčka. Začal s ním přípravu na pařížské olympijské hry; Gajdošovi bylo tehdy něco přes dvacet. *„Vstoupil mezi ostatní cvičitelé neohroženě, směle, ba snad i sebevědomě. Pravda, nerad se smiřoval s neúspěchy. Někdy mu to vytýkali, protože ještě neznali jeho duši, plnou vášnivě touhy po boji, po závodě a po vítězství. Miloval život, zpíval, výskal, když se všechno podařilo. Zesmutněl, zešedivěl v tváři, když neuspěl. V těch chvílích potřeboval oporu, radu a povzbuzení. Zabouřil si ještě chvíli, zavzdoroval, ale pak zvedl hlavu, několikrát se prošel sem a tam a šel „do toho“.“*

Pražská příprava na Paříž trvala měsíc od 2. června do 7. července. Končila dvěma vylučovacími závody, podle nichž bylo sestaveno družstvo, které pojede. Prvním závodem prošel, druhým, konečným, už ne. Měl talent, dostal se mezi špičkové sokolské borce až překvapivě rychle, to ano, ale nedostatek zkušeností se přece jen dal ještě poznat. Na olympiádě by neměl mnoho nadějí. Přednost tehdy měly hlavně silové prvky a na ty ještě nestačil. A potom – jako každý olympijský závod to byl závod čistě nářadový, kde nemohl uplatnit svou všestrannost, zejména lehkotletické disciplíny, ve kterých vynikal. Možná hrály roli i osobní záležitosti a neshody. Zkrátka neprošel a pobouřen a uražen vzal na vědomí rozhodnutí náčelnictva, které přednesl samotný Jindra Vaníček. Byli tehdy přesvědčeni, že viděli Gajdošův poslední závod, že se zklamal ve své mladé ctižádosti a vrátí se zpět k fotbalu. Na příštích vyhledávacích závodech se však k údivu všech objevil znovu (CÍLEK, 1975).

O dva roky později byl členem československého týmu, který na MS v roce 1926 v Lyonu obhájil titul mistra světa, sám však musel v průběhu závodů pro zranění ruky odstoupit (KOLÁŘ a kol., 1999).

O zájezdě do Finska napsal Jan Gajdoš článek, který byl publikován v roce 1927 v časopise Tělocvik: *„Dalším číslem je naše vystoupení. Pro stálý déšť cvičíme jen kruhy a prostná. Bradla byla odložena na příští den. S vlajkou v čele předstupuje družstvo před hlavní tribunu. V nábožném tichu, rušeném toliko šelestem stálého deště, nasloucháme tklivým tónům naší národní hymny, a když poslední akord letěl jako pozdrav k naší domovině, nastupujeme ke kruhům. Přes nepříznivé počasí cvičili bratři tak, jak se od nich žádalo. Zvláště Vácha, silák družstva, řádl tak, že vyšťval chladné Finy k neutuchajícímu potlesku. Po kruzích nastupujeme na prostná, která skončila rovněž za nadšeného volání „hile“, tleskání a dupání. Po prostných nám odevzdávají pánové Levälachti a Niimilnoto věnce a děkují „za oběť, kterou jsme přinesli návštěvou země sněhu a ledu“, jak ji sám pan Levälachti nazval. Na jeho vyzvání zvolalo obecenstvo třikrát „hile“, my odpovídáme naším trojnásobným „zdar!“. A odcházíme do šaten“ (CÍLEK, 1975).*

Na IX. olympijských hrách 1928 v Amsterdamu byl Jan Gajdoš v družstvu Československa, které svedlo se švýcarskými gymnasty urputný, leč marný souboj o vítězství, a nakonec se muselo spokojit se stříbrnou medailí. Ve víceboji jednotlivců byl Jan Gajdoš poněkud znevýhodněn tím, že do gymnastických soutěží olympijských her nebyly zařazeny lehkotletické disciplíny, dvanácté místo bylo proto pro něj

určitým zklamáním, které nevyvážilo ani čtvrté místo ve cvičení na bradlech, osmé na kruzích a desáté na koni našір.

V letech 1928-29 Gajdoš absolvoval vojenskou službu, na jejímž konci se zúčastnil zájezdu sokolských gymnastů do USA. Po zájezdu zůstal jeden rok v Chicagu jako cvičitel.

Po návratu do Československa získal aprobaci pro vyučování tělocviku a zeměpisu. Krátce působil na gymnáziích v Brně a v Břeclavi, od školního roku 1931-32 na gymnáziu v Brně-Králově Poli.

Rok 1930 přinesl Gajdošovi velký úspěch na MS v Lucemburku. Byl členem vítězného družstva Československa, ve víceboji jednotlivců vybojoval druhé místo, třetí byl ve cvičení na kruzích a na koni našір, čtvrtý ve cvičení na hrazdě a šestý na bradlech. V roce 1931 na mistrovství světa v Paříži obsadil 3. místo.

X. olympijských her 1932 v Los Angeles se favorizovaný tým československých gymnastů s ohledem na vysoké náklady nezúčastnil, a Gajdošovi tak unikly šance na další vynikající olympijské úspěchy. V roce 1934 se konalo MS ve sportovní gymnastice v Budapešti. Poslední den před odjezdem si při tréninku zranil zápěstí a takto oslaben skončil na šampionátu ve víceboji jednotlivců až na šestém místě, v soutěži družstev však pomohl Československu obsadit druhou příčku opět za výbornými Švýcary.

XI. olympijské hry 1936 se nesly především ve znamení souboje německých a švýcarských gymnastů. Gajdošovi se v Berlíně vůbec nedařily volné sestavy a ve víceboji jednotlivců se umístil až na 27. příčce, družstvo skončilo těsným rozdílem bodů na čtvrtém místě.

V napjaté politické situaci, v níž se v roce 1938 nacházelo Československo, se těsně před X. všesokolským sletem konalo v červnu MS ve sportovní gymnastice. Ve víceboji jednotlivců a v prostných zvítězil Gajdoš. Byl rovněž členem vítězného družstva Československa; kromě toho se ještě umístil jako čtvrtý ve cvičení na koni našір a šestý na bradlech (viz. obrázek 38). Tímto závodem se završila sportovní kariéra muže, který byl největší stálicí na československém gymnastickém nebi ve 20. a 30. letech. Na Strahově Gajdoš plně využil své všestrannosti, vedle skvělých prostných totiž ovládal také atletické disciplíny, které byly součástí gymnastických mistrovství světa. Pravidla pražského závodu předepisovala běh na 100 m, skok vysoký a vrh koulí (viz. obrázek 39,40). Pracovitý závodník, který byl zvyklý se na závody vždy pečlivě připravit a který se neustále snažil obohacovat volné sestavy, pak dosáhl vrcholu

sportovní kariéry na již zmíněném světovém šampionátu v roce 1938 v Praze. Rovněž na mistrovstvích Československa byl Gajdoš velmi úspěšný, v letech 1928, 1932 a 1935 zvítězil v přeborech Československé obce sokolské (KOLÁŘ a kol., 1999). V roce 1932 na IX. Všesokolském sletu v Praze (získal 96,43 ze 100 možných bodů) (MENŠÍKOVÁ, 2012).

„Jan Gajdoš vždy bojoval za čest sokolského družstva a ČSR. Nikdy neměl na mysli pouze vlastní slávu, prospěch nebo popularitu“. Měl velké plány, že po ukončení své závodní činnosti bude všechny své zkušenosti a poznatky předávat mladým cvičencům v Sokole. Německá okupace všechny plány zhatila. Středoškolský profesor tělocviku, sokol, vlastenec a vzácný člověk Jan Gajdoš se aktivně zapojil do sokolského odbojového hnutí (ve skupině JINDRA)

(http://pozorice_old.arcs.cz/index.php?page=id_text&id_text=557&akce=koment, 2012).

Tato odbojová činnost měla na starosti zpravodajskou práci, jít po stopách konfidentů, odhalovat je včas a varovat odbojáře. Do konce roku 1941 byla rozbita zpravodajská síť. Začalo zatýkání nejdříve v pražském vedení, potom se rozšířilo i do Brna.

Od roku 1942 se mohli odbojáři dávat opět dohromady a chystat se i na možnost povstání.

Gajdoš měl v této době na starosti železnice - to byl pro případ povstání důležitý úsek. Bylo třeba vědět, jak mají Němci zajištěno střežení, jaké síly jsou na nádražích, jaká je hlavní orientace transportů. Sklady zbraní byly na přehradě a ještě na dalších místech. I o to se v okruhu svého spojení Gajdoš staral. Bylo toho dost, co dělal - později se říkalo, že tak na tři sekery. Ve vězení se svěřil příteli: *„Vedl jsem skupinu za Židenice a Juliánov, která měla obsazovat železnice. A za to byla smrt.“*

Manželka Jarmila Gajdošová uvádí: *„Každý ukončený rok byl vlastně štěstím. Vždycky jsme si říkali: ten příští už přece. Jak dlouho však dokáže člověk žít v nepřetržitém strachu? Hlídat každou chvíli, která by mohla být tou osudnou. Platil nepsaný zákon - na nic se neptat. Nevědomost může být za jistých okolností ohromným štěstím.“*

Až na Silvestra -na prahu roku 1944 - řekl o tom první větu. Připili jsme si, byla zrovna půlnoc, on zvažněl, šel se podívat, jestli spí syn, pak povídal: „Chci, abys věděla,

že mne může něco potkat. Abys nebyla tak úplně překvapena. Víc ti neřeknu... Nemusel - bylo mi to jasné.““ (<http://www.wt.zidenickypravodaj.cz/index.php?a=104>, 2012).

Tvrzení se vyplnilo: Dne 18. ledna 1944 byl na gymnáziu v Kyjově zatčen gestapem pro činnost v sokolském odboji (jedním z důvodů byla i úmyslně nesložená povinná zkouška z němčiny).

Manželka Jana Gajdoše napsala o dni 18. ledna 1944 toto: *„Přišli pro něho do Kuklenské ulice v Židenicích. Bylo půl páté ráno. Říkalo se tomu gestapácká hodina. Když zazvonili, okamžitě – snad ještě dřív než jsem se stačila zcela probudit – mi bylo jasné, jaká návštěva nás poctila.*

„Hledáme Jana Gajdoše.“

„Není doma.“

„Kde je?“

„Učí mimo Brno.“

„Je tedy v Kyjově.“

„Nevím. Možná.“

„Půjďte s námi.“

„Mám tu ale dítě!“

„Vezmete je sebou.“

Tenhle dialog si budu pamatovat až do smrti. Nemělo cenu jim lhát, stejně o něm věděli, naopak bych to asi Jendovi ještě ztížila. Šla jsem vzbudit čtrnáctiletého Jirku. Před měsícem dostal pod stromeček vzduchovku, nemohl se dárku nasytit, a tak si ji nosil i do postele. Děti byly tehdy vnímavé. Když jsem ho vzbudila a řekla mu, že musíme s těmi pány, co pro nás přišli, pochopil. Za chvíli se ke mně naklonil a s vážnou tváří mi šeptal:

„Ale mami, já tady mám tu pušku.“

Navzdory té chvíli jsem se musela usmát.

Odvezli nás na právnickou fakultu. Měli smysl nejen pro přesnost, ale i pro krutý paradox. Tam, kde se kdysi vyučovalo právu, sídlila nyní tajná státní policie. Nekonečné hodiny jsme seděli v poschoďové posluchárně, kde před okupací visel ohromný

Procházekův obraz Prométhea, který odcizil na Olympu oheň a donesl ho lidem. Kluk byl hrozně hodný, až jsem se mu obdivovala, celou dobu si kreslil. Přiváděli sem další a další zatčené. Některé z nich jsem znala, ale nedávali jsme to vzájemně najevo. Kdoví, komu by to mohlo přitížit. Šlo asi o velkou zatýkací akci, začala jsem si skládat dohromady souvislosti. Navečer nás pustili. Už nepotřebovali ženu a dítě jako rukojmí. Zahlédla jsem svého muže, když ho vedli dlouhou chodbou k prvnímu výslechu. „Hele táta!“ vykřikl syn, ale rámus okovaných bot hlídky, která Jendu doprovázela, Jirkův mutující hlásek přehlučil. Neslyšel a neohlédl se“ (CÍLEK, 1975).

Konec války Jan Gajdoš strávil uvězněn nacisty v Kounicových kolejích v Brně, pak ve Vratislavi. K soudu nedošlo, protože věznice byla evakuována před postupující Rudou armádou do německého Zwickau (Cvikov). Prodělal několikrát zápal plic a měl metastázovanou rakovinu nohy.

Po osvobození a návratu do milovaného Brna byl převezen vážně nemocný do nemocnice u sv. Anny. Přes veškerou péči lékařů zemřel na následky věznění dne 19. 11. 1945.

Jeho pohřeb se stal symbolickým rozloučením Sokola se všemi členy, kteří ztratili život v období nacistické okupace a druhé světové války. Hrob na hřbitově v Brně - Židenicích zdobí pískovcová plastika vzepjatého stojícího ptáka sokola s křídly prodlouženými do výšky. Signováno vlevo dole „Marek“ (viz. obrázek 41,42).

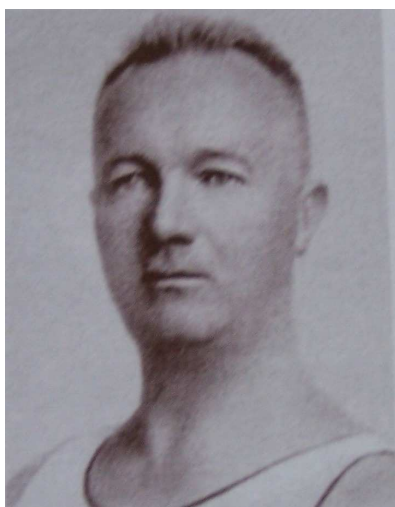
Pozůstalost Jana Gajdoše je uložena ve sbírkách Muzea města Brna, kam je darovala manželka Jarmila Gajdošová (MENŠÍKOVÁ, 2012).

Od roku 1908 dodnes stojí v Brně - Židenicích sokolovna v ulici, která byla na jeho počest v roce 1946 přejmenována na ulici Gajdošovu. Bratr Jan Gajdoš patřil ve své době mezi nejlepší a nejvšestrannější gymnasty světa a jeho jméno zůstane trvale spojeno s historií sokolského hnutí (http://pozorice_old.arcs.cz/index.php?page=id_text&id_text=557&akce=koment,2012).

Janu Gajdošovi se dostalo po smrti řady poct. Byl jmenován čestným členem Yacht Klubu Brno, jmenován ředitelem středních škol – státního reálného gymnasia v Brně „in memoriam“, v roce 2002 byl oceněn titulem „Židenická osobnost“ a také memoriál J. Gajdoše ve sportovní gymnastice, který pořádá Sokol Brno I. nese jeho jméno.

Dne 16.11.2005 se konal pietní akt k 60. výročí úmrtí Jana Gajdoše (MENŠÍKOVÁ, 2012).

1.6 František Erben

Obrázek 6 František Erben

Narození: 27.11.1874 Praha

Úmrtí: 9.6.1942 Praha

František Erben se narodil 27. listopadu 1874 v Praze na Žižkově, v domě na Komenského náměstí proti velké školní budově, v níž byla rozsáhlá a plně vybavená tělocvična. Erben byl miláčkem školníka Jaurise, který ho pouštěl do tělocvičny velice často. Navíc si František na tatínkovi vymohl, aby mu opatřil na dvůr hrazdu. *„To byla jedináčkova velká radost a o tu se rád dělil se spolužáky. Ukazoval jim stále, co uměl nového a učil je tomu. Chyběti nemohl ovšem v Sokole; byl tam předním cvičencem. Kamarádům vykládal na veškerém nářadí i s veškerým náčiním, co se dá nejlépe cvičit. Brzy byl předcvičitelem a často i vůdcem družstva. Byl nadšen, když byl 15. dubna 1888 zvolen za náčelníka⁸ jednoty vzorný br. Julius Grumlík, který byl vůdcem závodníků výpravy do Paříže 9. a 10. června 1889, jehož družstvo získalo prvou cenu a on třetí cenu. Když br. Grumlík přišel zase do tělocvičny po vítězném návratu, hleděl na něho Erben velice radostně. Br. H. Hoyer mu řekl: „To koukáš, vid', Frantíku.“ A br. Grumlík přistoupil k němu, dal mu pravici na rameno a povýšeným hlasem k němu promluvil: „Tak Frantíku, se tuž, ať jsi také náčelníkem jednoty a vůdcem zájezdů i do ciziny, ze kterých by ses vracel jako vítěz k radosti Sokolstva i národa.“ Přítomní na něho udiveně hleděli a on s radostí pohlížel na br. náčelníka. V příštím cvičení členstva byl první a nyní do něho docházel jako 14¹/₂letý a sledoval pilně br. náčelníka s mohutným svalstvem. Když tento brzy nato odcházel do Ruska jako učitel tělocviku a jednota i župa Středočeská ztratily vzácného náčelníka, Erben stále na něj vzpomínal“* (PROCHÁZKA, 1947).

---

⁸ Náčelník – člen výboru v Sokole

Na rodném Žižkově sice absolvoval obchodní školu, ale jeho osudem se stal sokolský tělocvik (viz. obrázek 43) (KOLÁŘ a kol., 1999).

Členům cvičitelského sboru působilo radost vidět, s jakým úspěchem Erben pokračoval, jak vášnivě četl časopis „Sokol“, jak si hleděl veřejných cvičení, jak se jeho odvaha zvětšovala. Bylo až překvapující, jak dovedl cvičit žactvo a jak v tělocvičně vydržel i při jejím úklidu a v zimě.

Ve dnech 25. a 26. května a 8. června roku 1890 proběhly závody župy Středočeské v Berouně v rozsáhlém rozměru a ve trojím druhu. Žižkovská jednota přihlásila na závod družstvo na hrazdě, na bradlech, na koni na šíř, ve skoku dalekém a vysokém, ve vrhu břemene (15 kg žulová krychle) a ve šplhu na laně 6 m.

Erben se dokonale připravoval a účastnil se, a to s tímto výsledkem: skoky 6,368; vrh 0,000; šplh 7,733; kůň 21,416; hrazda 21,416; bradla 22,250; úhrnem 79,433; byl v družstvu 4. Nejslabší byl ve skocích a ve šplhu. Na náradí byl na hrazdě nejlepší, na koni byl nejlepším jen o 0,500 a bradlech o 0,088 bodu. Tak skvěle závodil ve věku 15 roků a 6 měsíců. Družstvo bylo druhé s 490,226 bodu ze 750 možných; za vinohradským.

Dne 7. září 1890 závodil ve vyšším oddíle jednoty dokonale. V listopadu a v prosinci 1890 se zúčastnil čekatelského běhu v jednotě. Již 15. září 1890 se stal členem sokolské jednoty, ačkoli mu nebylo ani 16 let.

Erben navštěvoval všechny schůze, přednášky a nácvičky cvičitelských sborů (i župních). Dne 12. dubna 1891 se podrobil první čekatelské zkoušce. Účastnil se s jednotou sletu župy Žižkovy v Táboře a získal tam ceny.

O II. sletu roku 1891 byl v závodním družstvu jednoty vyššího oddílu, s tímto výsledkem: hrazda 16,5 bodu, bradla 18,5, 2 opravy, kůň na šíř 14,5, skok do výšky 3, 1 oprava, vrh 1,6, šplh 7,2; celkem 61,3, 3 opravy. Z účastníků byl nejlepší na hrazdě a na koni; na bradlech měl jen o 0,5 méně než první.

V závodech jednotlivců na náradích se umístil mezi 44 jako 23. s výsledkem: hrazda 18,5, bradla 20 s 1 opravou, na koni na šíř 17,5 s 3 opravami, ve skoku do výšky 0 s 1 opravou, vrh 1,6, šplh 5, běh 5,2; celkem 67,8 bodu = 67,8%. Závodní cviky na náradí si zvolil velice obtížné, jak je zřejmé z jejich výpisu:

„Hrazda: Ze svisu vpředu podhmatem: přednos, průvlek, výšin zadem $1/1$ obrat levoruč vl. do vzporu vpředu, vzepř. kmihem podmetmo, přemyk předem do visu, průvlek, výmyk zadem, přehmat v podhmat, podhmat nazad, vzepření kmihem při předkmihu do kliku vzadu, toč v kliku vzadu napřed, podhmat nazad do visu vzadu,

mezikmih, u zákmihu $2/1$ obrat do svisu vnesmo vpředu, vzepř. vzklopmo, přesmyk předem, velkotouč nazad.

Bradla: na konci čelem dovnitř: z náskoku vzepření vzklopmo do přednosu, vahou stoj klikem, kotoul napřed do podporu vnesmo o pažích, zákmih, kotoul rozpažmo napřed do stoje o pažích, kotoul napřed do vzporu, zákmihem stoj o rukou vzporem, zvolna do vzporu pokos, přešvih únožmo pravonož s $1/2$ obratem vlevo do vzporu jízmo pobok na levé žerdi, střiž odbočmo vlevo, přešvih únožmo pravonož, $1/1$ obratem levoruč do vzporu ležmo pobok (ruce na přední žerdi), skrčka přes obě žerdi.

Kůň: z náskoku: výšvih únož levou, kolo odbočkou napravo, odbočka napravo do vzporu vzadu, přešvih únožmo vlevo nazad, střiž odbočmo vpravo, přešvih únožmo vlevo nazad, přešvih únožmo vpravo napřed, výskok odbočmo nalevo s $1/2$ obratem vpravo do vzporu ležmo za rukama (levá ruka na zadní m., pravá na hřbetě), kolo přednožmo obounož nalevo nad hřbetem do stoje pokos na můstku.“

V 17 letech, 7. srpna 1891, byl povolán jako čekatel do cvičitelského sboru a na konci byl zvolen pomahatelem (PROCHÁZKA, 1947).

V roce 1892 už úspěšně reprezentoval Českou obec sokolskou (dále jen ČOS) při její druhé výpravě do Francie. Závody se konaly ve městě Nancy (Kolář a kolektiv, 1999, s. 96). Tato XVIII. slavnost francouzských gymnastů se konala ve dnech 5. a 6. června. Výbor ČOS doporučil účast. 1. května byla sestavena 4 družstva, z nichž zůstali jen tři. Zdatných závodníků bylo celkem 22. Dokonale připravený br. František Erben spolu s br. Antonínem Bínou byl zařazen do družstva Středočeské župy⁹. Družstvo získalo I. cenu (lotrinská váza) a br. Erben v závodech jednotlivců dobyl „bronzové medaile“. Mezinárodní závodník ve věku 17 $1/2$ roku! Od měsíce prosince 1892, kdy mu bylo konečně 18 roků, byl skutečným cvičitelem – vzorným.

V lednu roku 1893 nastoupil dovolenou na 6 měsíců, aby mohl nastoupit šestiměsíční služby - cvičitele v Liberci.

V Liberci byl velmi vlídně přijat. Jednota Sokolská byla založena r. 1887, měla 56 členů, z nichž bylo 32 cvičenců, 36 učňů a 36 žáků; cvičitelů bylo 6.

Dne 14. a 15. srpna 1893 se účastnil župního sletu v Hořicích se závody, při nichž byl prvním přeborníkem náčelník jednoty br. František Šéfr (také závodník

---

⁹ Župa - je vyšší územně správní celek v některých zemích, převážně střední a východní Evropy. Do žup se člení rovněž některé spolky, například Sokol, Orel či dobrovolní hasiči.

v Nancy a při sletových závodech byl 15.) a druhým br. Erben. Dne 11. září 1893 se účastnil veřejného cvičení v Podmoklicích u Semil.

Mezitím byl dne 28. února 1893 byl zvolen místonáčelníkem a zapisovatelem. Koncem července 1893 vystoupil, aby se mohl zúčastnit III. běhu cvičitelského ČOS (i s br. Augustinem Otčenáškem). Od 1. do 31. srpna 1893 působil jako cvičitel žižkovské jednoty, a to s velmi dobrým úspěchem. Odcházel nerad a jednota ho velmi nerada propouštěla.

Měsíc návštěvy cvičitelského běhu vylíčil Erben zajímavě takto: *„Roku 1893 jsme chodili s Náškem, jak jsme bratru Otčenáškovi říkali, do kursu ČOS. Tehdy býval u zdravé, schopné mládeže takový zápal pro cvičení v Sokole, že dnes by se to zdálo pološílenstvím. Proč? Inu, nebylo z tělocvičných radostí nic jiného nežli to.*

V kursu vyučovali praktickému tělocviku hlavně dva ideální učitelé, Karel Hron a Josef Klenka. Hron hravě udělal ze cvičenců fanatiky tělocviku nářad'ového, skoku a vášnivé stoupence úpolů, zejména šermu. Klenka bez námahy vzbudil zápal do hry. Je neuvěřitelné, že jsme v kursu cvičili od časného rána do noci, prostě tak dlouho, dokud nám kustos Pražského Sokola v tělocvičně, kde bylo vyučování, po marném vybízení k odchodu nezhasl.

Z kursu domů jsme chodili s Hronem, který byl v karlínské sokolovně, a s Karlem Hlaváčkem, který byl z Libně. Je těžko pochopitelné, že jsme Hlaváčka provázeli někdy až na invalidovnu a že nás často Hlaváček, již tehdy vynikající básník a vášnivý stoupenec směru dekadentního, doprovázel za hovoru ještě zpět. Byly to vedle sokolských otázek myšlenky tehdejší mládeží hýbající, co nás poutalo do hluboké noci. Ale to se nedá vylíčiti v krátké vzpomínce. Hron nás také uchvátil šermem, že jsme s Otčenáškem po skončeném kursu chvátili do Karlína, kde byl Hron náčelníkem, kdykoliv nás zavolal. Pokračoval s námi ve vyučování šermu, pro který jsme měli oba lásku a jisté nadání.

Klenka nás tak pobláznil tehdy neznámou kopanou, že jsme po kursu neděli co neděli hrávali na invalidovně, pokud nebylo druhého sokolského podniku, football s Karlínem.“ (Náš Ruch, Zpravodaj TJ.Sokol v Žižkově, ročník XVIII., 14.ledna 1941, čís.1. k vydání připravené, ale Němci rozmetané. Vydáno bylo 28. října 1945 k uctění br. Augustina Otčenáška).

V žižkovské jednotě byl zvolen náměstkem technického vůdce, když se vzdali náčelník i místonáčelník úřadu. Převzal i cvičení žáků i dorostu. V říjnu odešel do Hradce Králové, kde byl místonáčelníkem do února roku 1894.

V lednu a v únoru roku 1894 pořádala župa Středočeská velice rozsáhlé závody nářadové (hrazda, bradla, kůň, kruhy, a prostné). Účastnili se všichni župní závodníci z Nancy. Veškeré závodní sestavy na nářadí 4. stupně byly vylosovány až těsně před každým závodem. Erben byl prvním přeborníkem; měl 39 bodů ze 40.

Na vojně sloužil tři roky, od roku 1895 do roku 1898. Škoda, že jim Erben nenapsal nic o tom, jak se mu v rakouském stejnokroji sloužilo. Jen uvedl, že ho poslali do Bosny za to, že se jako voják hlásil okázale k Sokolu (PROCHÁZKA, 1947).

V roce 1900 se čeští sportovci poprvé aktivně zúčastnili olympijských her. Bylo to v Paříži a Erben mezi nimi nechyběl, a to přestože tehdejší vedení sokolské obce nebylo sportovním závodům ani olympijským hrám příliš nakloněno. V konkurenci 246 závodníků skončil na 34. místě. Olympijská soutěž gymnastů byla pouze závodem jednotlivců ve víceboji. Její účastníci se utkali v povinném a volném cvičení na bradlech, na hrazdě, na kruzích, na koni našíř, v přeskoku a v prostných. Dále šplhali na laně, absolvovali různé druhy skoků (skok do dálky 5 m, o tyči 2,20 m, skok dalekovysoký – do výšky 1,20 m ze vzdálenosti jednoho metru od odrazu) a vzpírali i 50 kg břemeno. Při šplhu a skocích se nehodnotila výška, délka či rychlost, ale při stanovených vzdálenostech průběh, držení těla, odskok a odchod ze závodního místa. Erben dosáhl nejvyššího bodového ohodnocení ve cvičení na koni našíř, na hrazdě se umístil na druhém místě.

Od roku 1901 vykonával v Sokole různé funkce, byl cvičitelem, náčelníkem, vedl vzorová cvičení a školil sokolské cvičitele (viz. obrázek 44) (KOLÁŘ a kol., 1999). Za neobyčejný a překvapující úspěch jeho závodníků na IV. sokolském sletu v roce 1901 ho jmenovala jednota o rok později čestným členem. To bylo neobyčejné vyznamenání. Téhož roku však se s Žižkovem rozloučil a přestěhoval se do Plzně. Tam ho přivítali s nadšením a zvolili náčelníkem. Jednotu i župu tím pozvedl.

Roku 1904 začal psát a vydávat Cvičitelské listy. V Plzni byl čtyři léta, když ho náčelník ČOS br. Jindřich Vaníček požádal, aby v Plzni všeho nechal a připravil Moravu a Slezsko na V. slet. To měl za sebou veliký úspěch: vystoupil na sletu v chorvatském Záhřebu r. 1906 s nevídanou novinkou. Na třinácti bradlech cvičili soudobě cvičitelé, které si připravil v župě Plzeňské, Šumavské a Sladkovského. Touha po širším poli působnosti byla tak mocná, že vyhověl. Přesto však si vymohl, že bude závodit o sletu za svou novou jednotu plzeňskou, a byl v závodech jednotlivců první. Měl 78 bodů z 80.

Roku 1908 předvedl na zájezdu ČOS do Prostějova soudobé cvičení na pěti koních na šír a na paterých kruzích v hupu. „*Co mu to dalo přemýšlení a práce, o tom nikdo nemá tušení, kdo se o něco podobného nepokusil.*“ A ten rok byl jmenován společným cvičitelem ČOS (PROCHÁZKA, 1947).

Roku 1909 odjel do Petrohradu, aby na tamní důstojnické škole působil jako učitel tělocviku a šermu a šířil v Rusku myšlenky sokolství. Pomáhal tam rovněž při zakládání Sokola a Svazu ruského sokolstva, v roce 1910 se stal jeho náčelníkem (viz. obrázek 45).

V letech 1907, 1909 a 1911 byl členem sokolského družstva, které reprezentovalo Čechy na závodech Mezinárodní gymnastické federace, které bylo považováno za mistrovství světa. Družstvo v letech 1907 v Praze a 1911 v Turíně zvítězilo a roku 1909 v Lucemburku skončilo na druhém místě. Sám Erben v Praze roku 1907 vybojoval ve víceboji jednotlivců třetí místo. V roce 1912 projevil zájem o účast na V. olympijských hrách ve Stockholmu, vedení Sokola mu však v rámci svého odmítavého vztahu k olympijským soutěžím nedalo svolení (KOLÁŘ a kol., 1999).

Roku 1913 byl na mezinárodních závodech v Paříži.

Roku 1914 vedl výpravu ruských důstojníků cvičenců do francouzského města Rennes. Cvičili na doskočných bradlech. S nimi se na zpáteční cestě stavěl v Praze a ukázal svou práci v Pražském Sokole a na Vinohradech.

A potom přišla první světová válka. Ještě před jejím začátkem přijel v lednu 1914 z Petrohradu do Prahy pro svou snoubenku Růženu, aby se s ní oženil. Bylo mu 40 let. Nevěsta byla o 20 let mladší. Před tím byl sokolskou činností zaměstnán natolik, že na ženitbu nemohl pomýšlet. Později na Františka padly těžké starosti (PROCHÁZKA, 1947).

Erben působil v Rusku až do konce 1. světové války. V roce 1917 vstoupil do československých legií (KOLÁŘ a kol., 1999). S nimi putoval Sibiří na východ k Tichému oceánu. Roku 1920 ho poslali s bratrem Jaroslavem Táborkem do Japonska, podívat se na japonskou tělesnou výchovu. Odtud se vrátili s malým poučením na Sibiř a domů. A týž rok po něm zatoužil karlínský Sokol a zvolil ho náčelníkem. Tam pracoval s velikým úspěchem do roku 1925. Roku 1921 ho povolal náčelník ČOS bratr Jindřich Vaníček za učitele vojenské tělocvičné školy v Praze. Týž rok začal vydávat a po 20 let řídit časopis Tělocvik. Pokračování nedovolili nacisté. V dostupných pramenech ani v literatuře jsem nezjistil konkrétní příčiny a datum zákazu vydávání „Tělocviku“.

Roku 1924 připravoval naše družstvo na mezinárodní závody v Paříži s bratrem Josefem Čadou. S ním a jinými odborníky řídil přípravu našich závodníků na mezinárodní závody v Lyonu (1926), v Amsterdamu (1928), v Lucemburku (1930), v Paříži (1931), v Budapešti (1934).

Na VIII. slet (1926) udělal spolu s bratrem Bohumilem Havlem společná prostná mužů.

V letech 1925 - 1936 byl ředitelem cvičitelských škol ČOS. V roce 1936 jej začala zmáhat choroba. Tou dobou byl na odpočinku jako důstojník i jako ředitel sokolských škol. Ale sám si odpočinku nedopřál.

Ještě na X. slet udělal společná prostná starším bratřím, když ho o to požádalo náčelnictvo ČOS. A to byla jeho poslední práce toho druhu. Potom si hleděl už jen Tělocvik. Chtěl ve vydávání pokračovat, jak je to vidět z dvou poznámek dvacátého ročníku, chtěl tím ročníkem skončit svou úlohu, ale Němci mu tu radost nedopřáli. Místo toho mu vzali život.

„Pro Františka přišel občansky oděný pán. Přál si, aby s ním šel. Bratr Erben už vážně nemocný, se nerad podvoloval a proto mu oblékání trvalo dlouho.

Konečně si vzal hůl, bez níž už nevycházel a rozloučil se. Na schodech zastihl druhého. František dal nahlas najevo podiv nad tím: „To je víc než směšné!“ To byla poslední slova, která rodina zaslechla.

Paní Erbenová byla doma, jejich dcera Zorka měla právě po maturitě, i těšila se, že si může popřát volnosti a byla pod sprchou. Maminka ji volá, aby se šla honem ještě podívat na tatínka. Zmocnilo se jí neblahé tušení, že to bude možná poslední pohled. Obě se vychýlily z okna za svým tátou. Odcházel, odešel.

O Erbenově zatčení se rozvířila Prahou zpráva, že prý u holiče schvaloval atentát na Heydricha. Tomu tak nebylo. On sám doma řekl: Kdybych neměl vás a byl jen sám, už na mně tak nezáleží, šel bych na ulici a prvnímu policajtoví, kterého bych uviděl, bych zavolal plným hlasem: „Já ten atentát schvaluju.“ Ale takto musíme mít rozum, nikde neukázat, co si myslíme.

Utratili ho jako člověka, který mezi námi něco znamenal.

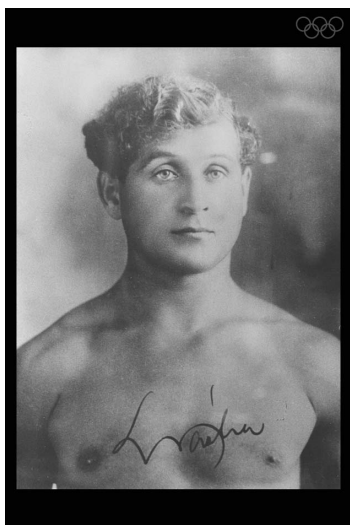
Odvedli ho z Tyršova domu 6.června roku 1942 (viz. obrázek 46). Dne 9.června večer odešli jeho pozůstalí na lože spat. Bylo asi jedenáct hodin v noci, kdy na Erbenův byt zazvonil bratr Praveček. Celou hodinu se trápil, jak jim říci, co zaslechl v rozhlase před šedesáti minutami, že totiž byl štábní kapitán František Erben zastřelen. Neměl tu

sílu oznámit jim to v jejich bytě, i vzal je k sobě. A tam se konečně jeho jazyk musil rozvázat.

Rozhlas v německých rukou byl důkladný: tuto hroznou zvěst hlásil ten večer ještě jednou. U Pravečků se radili, kam co schovat, protože byly důvodné obavy, že na smrti jednoho nepřestanou. Teprve k ránu, po nekonečně dlouhé noci plné zármutku začali uklízet a odnášet. Dali si říci, že Němci svedou i takovou sveřepost a přijdou.

Co za ty tři dny Franta zkusil, než mu vzali život, to si neumíme představit. Jistě si dali na něm záležet. Kde byl pohřben a kdy, to už se asi nedovíme. Bylo těch poprav za oněch dnů tolik“ (PROCHÁZKA, 1947)!

1.7 Ladislav Vácha

Obrázek 7 Ladislav Vácha

Narození: 21.3.1899 Brno

Úmrtí: 28.6.1943 Zlín

Narodil se 21. 3. 1899 v Brně. Do domácí gymnastické špičky se člen Sokola Brno I prosadil počátkem 20. let 20.století. V roce 1920 obsadil na přeborech Československé obce sokolské třetí místo a byl nominován do týmu pro VII. olympijské hry v Antverpách. V tamní soutěži družstev se cvičilo na bradlech, hrazdě a na kruzích, dále bylo na pořadu volné cvičení a běh na 100 m překážek. V komplikovaném závodě skončilo družstvo Československa na čtvrtém místě.

Mistrovství světa 1922 v Lublani se Vácha nezúčastnil, ale v následujícím roce v přeborech ČOS zvítězil a o rok později hájil barvy Československa na VIII. olympijských hrách v Paříži. V prestižní soutěži družstev museli českoslovenští gymnasté po zranění Josefa Kose a Stanislava Indrucha ze soutěže odstoupit. O to více se soustředili na soutěže jednotlivců a dosáhli v nich výborných výsledků. Ve víceboji se Vácha umístil na šesté příčce jako jeden ze čtyř z československých gymnastů, z nichž jen Robert Pražák se přiblížil vítěznému Leonu Štukeljovi z Jugoslávie. Stejně místo obsadil ve cvičení na bradlech a v přeskoce koně našší. Nejlepších výsledků dosáhl v cvičení na kruzích a ve šplhu, kde získal bronzovou medaili (KOLÁŘ a kol., 1999). Tuto medaili získal časem 7,8 vteřiny, druhý skončil domácí závodník F. Sequin s časem 7,4 vteřiny a vítězem se stal československý závodník a 1. československý držitel zlaté medaile Bedřich Šupčík s časem 7,2 vteřiny. Délka lana zde byla 8 m (<http://www.svetsplhu.cz/historie/>, 2012).

Po MS v roce 1926 v Lyonu, na němž svým soustředěným výkonem Vácha pomohl družstvu k titulu mistra světa a sám skončil v soutěži jednotlivců na třetím místě, vyzdvihoval sokolský cvičitel František Erben následující Váchovy přednosti: *„Povaha veselá, samorostlá, ale nikoli lehkomyšlná. Je miláčkem sokolského publika. Ale i v cizině mezi cvičenci je velmi oblíben. Je silný, smělý a všestranně nadaný. Na kruzích nemá vůbec soupeře ve světě tělocvičném. On si doslovně pohrává se všemi výdržemi, ať je to na kterémkoli náradí. Je nejspolehlivějším ze všech našich závodníků“* (KOLÁŘ a kol., 1999).

„Tomáš Baťa mu hned poté nabídl práci ve své továrně ve Zlíně – vlastně jej přetáhl, jako se dnes kupují fotbalisté. Chtěl, aby propagoval Zlín i jeho firmu,“ vylíčila Yvona Činčová z Muzea jihovýchodní Moravy ve Zlíně (SUCHAN, 2011).

Vácha potvrdil Erbenova slova na IX. olympijských hrách 1928 v Amsterdamu. Při cvičení si vskutku *„pohrával se všemi výdržemi“*. Na kruzích svedl velký, i když nakonec neúspěšný souboj se Štukeljem a skončil na druhém místě (viz. obrázek 47,48). Na bradlech ale Ladislav Vácha porazil dalšího reprezentanta Jugoslávie Josipa Primožiče a stal se vítězem. Zlatou (viz obrázek 49,50) a stříbrnou olympijskou medaili z těchto soutěží doplnil další stříbrnou medailí ze soutěže družstev a kdyby tolik nepokazil přeskok a zejména cvičení na koni našit, mohl sbírat vavříny i ve víceboji jednotlivců. I tak byl na devátém místě nejlepším z československých gymnastů (KOLÁŘ a kol., 1999).

„Váchovy sestavy byly na tehdejší dobu velice obtížné. Byl opravdu mimořádným závodníkem,“ vypráví Zdeněk Růžička, který na předválečné úspěchy sokolů v gymnastice navázal dvěma bronzami v Londýně 1948. Jak úchvatné bylo Váchovo cvičení, vzpomínal i již zmiňovaný cvičitel František Erben. *„Byl po mém hlubokém přesvědčení nejkrásnějším zjevem tělocvičným olympijského stadionu amsterdamského. On si doslova pohrává se všemi výdržemi. Je nejspolehlivějším ze všech našich závodníků.“* Vácha jeho slova potvrdil ještě stříbrem v soutěži družstev a z nizozemské metropole odjížděl s bilancí jednoho prvního a dvou druhých míst. Proto se mu dostalo ve Zlíně velkolepého uvítání. Tomáš Baťa jej oslovil v legendárním projevu: *„Vítězi! V daleké cizině, v boji národů na olympijském závodisti vybojoval jste vítězství a obhájil čest naší vlajky před zraky celého světa. Gratuluji vám k vašemu velkému vítězství“* (SUCHAN, 2011).

V roce 1929 se Vácha zúčastnil zájezdu vzorového družstva Československé obce sokolské do Spojených států amerických. O rok později na MS v Lucemburku

navázal na olympijské výkony – podílel se na vítězství Československa v soutěži družstev, ve víceboji jednotlivců byl pátý, v cvičení na bradlech třetí za vítězným Primožičem a na kruzích čtvrtý. Po šampionátu ukončil aktivní závodní kariéru a ve Zlíně se jako náčelník tamější sokolské jednoty věnoval výchově nové generace sokolských gymnastů (KOLÁŘ a kol., 1999).

Své dovednosti i nadále předváděl studentům. *„V roce 1935 k nám přijel na besedu do gymnázia v Uherském Hradišti. Předváděl i cviky na kruzích, měl neskutečnou výdrž a my jsme jen valili oči,“* vzpomíná olympijská vítězka v hodu oštěpem z Helsinek 1952 Dana Zátopková. *„Byl to první olympijský medailista, kterého jsem viděla v akci. Možná to ve mně zasadilo semínko, bylo mi tehdy třináct,“* dodává s úsměvem. Váchova obliba ale neutichala ani ve Zlíně, kde spolu s manželkou a dcerou žili. Dvakrát byl zvolený náčelníkem místní sokolské župy. *„Z vyprávění pamětníků víme, že byl nejen vynikající sportovec, údajně nejlepší z předválečných gymnastů v konkurenci Hudce, Šupčíka nebo Pražáka, ale také že byl opravdu velmi oblíbený pro svou veselou povahu. A také proto, že se dokázal obětovat pro kolektiv,“* říká historik Českého olympijského výboru František Kolář (SUCHAN, 2011).

Po okupaci Československa německou armádou v březnu 1939 se činovník Sokola a železniční zřízenec Ladislav Vácha stal podezřelým z účasti v odboji (KOLÁŘ a kol., 1999).

„Vácha, Gajdoš i Hudec byli pod dohledem gestapa. Gajdoše odvezli do koncentračního tábora, Vácha byl vězněn a Hudce zachránila šťastná náhoda,“ vypráví brněnský archivář Sokola Doležel. *„Když Hudec vyhrál na olympijských hrách v Berlíně, Hitler mu nepodal ruku, poslal mu však fotografii s podpisem. A když tehdy přišlo gestapo, Hudec si prý na fotku vzpomněl a ukázal ji. Od té doby ho neotravovali,“* dodává. Vácha takové štěstí neměl, dne 25. března 1943 byl již podruhé zatčen gestapem a vězněn na Špilberku, o dva měsíce později byl sice propuštěn, ale ani jeho trénované tělo útrapy věznění nevydrželo. Zemřel 28. června roku 1943 ve Zlíně. *„Od jeho příbuzných vím, že mu před propuštěním píchli nějakou injekci. Prý mu rozložila krev,“* říká Růžička.

Archivy však o Váchových výsledcích zarytě mlčí. *„Zřejmě zažil různá martyria výslechů, ale jeho složka neexistuje. Ten příběh je celý zvláštní, kdyby na něj něco věděli, určitě by ho nepropustili nebo by jej nechali odvézt do koncentračního tábora,“* řekl v pořadu „Sláva vítězům“ historik Jan B. Uhlíř. Oficiálním důvodem úmrtí nakonec byla diagnostikována mozková příhoda. Váchův pohřeb se každopádně stal tichou

manifestací proti nacismu. Mnozí ze sokolů, kteří jeli na pohřeb, se ale k hrobu vůbec nedostali. Měli strach z gestapa, které čekalo na nádraží. Podle pamětníků zadrželo gestapo kolem šesti osob a odvěklo je do vězení. *„Na pohřbu byli Sokolové nejen ze Zlína, ale i z Brna. Jelikož byl Sokol zakázaný, byli všichni v civilním oblečení,“* vysvětluje zlínská historička Činčová. Ani ostatní ale na nejúspěšnějšího sportovce ze svého středu nezapomněli. Krátce po válce, v červnu 1945, se sešli ve velkém počtu znovu, aby uctili jeho památku. *„Od sokolovny až k hrobu na hřbitově v Loukách proudily davy lidí. Tím si vynahradili to, že mu nemohli vzdát čest v sokolském oblečení už po jeho smrti,“* dodává Činčová (SUCHAN, 2011).

Historické tabulky ČR řadí Ladislava Váchu na 9. místo v počtu medailí, které získali na olympijských hrách mezi nejúspěšnější olympijské sportovce (SPORT, 2008).

Ladislav Vácha rodák z Brna, který se v sedmadvaceti letech přestěhoval do Zlína je pohřbený ve Zlíně-Loukách (viz. obrázek 51). Kromě památného diplomu v archivu ho ve Zlíně připomíná i jméno ulice, která se nachází ve Zlíně-Prštném (LIBIGER, 2010).

Tomuto významnému sportovci věnovala Česká televize jeden díl z cyklu dokumentů *„Sláva vítězům“*, který byl natočen v roce 2003 (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097426667-slava-vitezum/203471296020002-ladislav-vacha/>, 2003).

1.8 Emil Štrunc

Obrázek 8 Emil Štrunc

Narození: 20.12.1887 Mirošov u Rokycan

Úmrtí: 29.1.1942 Osvětim - Březinka

Emil Štrunc se narodil 20. prosince 1887 v Mirošově u Rokycan. Povoláním byl typograf, ale většinu svého života zasvětil sokolským myšlenkám. Prošel mnohými funkcemi v Sokole, byl členem Sokola Skvrňany a Sokola Plzeň I.

Zabýval se také publicistikou. Byl redaktorem Cvičitelského rádce, listu cvičitelstva sokolské župy Plzeňské (RADA a kol., 1994).

Roku 1905 začal tvořit tělocvičné skladby pro veřejná vystoupení jednot, žup i ČOS (NĚMEC, 1943).

Za I. světové války byl úřadujícím místonáčelníkem župy Plzeňské – později, až do svého zatčení v roce 1941 byl náčelníkem. Byl také velitelem IV. pluku Stráže Svobody¹⁰ ustanoveného v Plzni ze Sokolů a členů DTJ¹¹ (SOBOTA, 2011).

Soutěžil skladbami na sletová prostrná mužů ke třem sletům: VI., VIII., a IX. Zvítězil návrhem pro IX. slet, který byl v roce 1932 s hudebním doprovodem Josefa Kličky – „Vzhůru, bratří!“ Založili tak spolu nový směr ve skladbě prostrných cvičení pro veliký celek s použitím chorálu zpívaného cvičenci. Tento IX. slet byl také vzpomínkou na Dr. Miroslava Tyrše, od jehož narození uplynulo 100 let. Při X. sletu získal II.cenu v návrhu pódiových vystoupeních na cvičení prostrná a III. cenu za návrh scény, „Orkán“. K IX. sletu předložil návrh na slavnostní scénu, „Tyršova idea“. Mimo

---

¹⁰ Stráž svobody - Dobrovolnické vojensky organizované sbory, vytvořené po vzniku Československé republiky (1918–1919) z příslušníků tělovýchovných organizací (zejména Sokola) na podporu státní moci. Účastnily se obsazování českého pohraničí a Slovenska. V roce 1920 byly rozpuštěny. Označení Stráž svobody bylo ve 30. letech používáno též pro polovojenské pořadatelské sbory Československé strany národně socialistické.

¹¹ DTJ – Dělnická tělovýchovná jednota

zmíněné práce návrhářské vypracoval též obsáhlý rozvrh na 60 cvičebních hodin. Skladby byly uveřejněny hlavně ve Cvičitelské příloze (Cvičitelském rádci) Sokola na českém západě. Samostatně vydal pro veřejná a pódiová vystoupení: „*Burleska*“ (veselé cvičení trojice mužů), „*V různém rytmu*“ (prostná pro vyspělé cvičence), „*Prostná cvičení mužů*“ (pódiové cvičení pro 18 mužů), „*Prostná cvičení dorostenců*“, „*Sedmička mužů v pohybu a obrazech*“, „*V různém rytmu*“, „*Různosti žáků*“. Mimo to vydal „*Studie prostných cvičení*“ (320 příkladů cvičení prostných), kterou zdařile prokázal svoji průkopnickou práci. Do tisku připravil spis Prostocviky s obrázky. Sletový výbor zakoupil jeho návrhy do soutěže „*Jak filmovati X. Slet všesokolský 1938*“ (NĚMEC, 1943).

Bratr Štrunc byl i členem náčelnictva a později výboru ČOS (viz. obrázek 52). V této funkci vždy vystupoval proti fašismu a proto nepřekvapuje, že již první neděli po okupaci českých zemí nacisty vyzval všechny náčelníky tělocvičných jednot k boji za znovuzískání svobody. Ještě v roce 1940 propagoval cvičební povinnost mužů do 30 let – jejich seznamy měly posloužit mobilizaci při přípravě povstání. Ta však po rychlé porážce Polska i Francie nastala až po pěti letech. Toho se však br. Štrunc nedožil, neboť byl zatčen 8. 10. 1941 v období 1. stanného práva vyhlášeného Reinhardem Heydrichem v rámci akce namířené proti Sokolům. Po shromáždění zatčených sokolských činovníků v Malé pevnosti v Terezíně jich byla část propuštěna, ale většina převezena do vzniklého koncentračního tábora Auschwitz-Birkenau (Osvětim-Březinka) (SOBOTA, 2011). Zde zahynul tvrdý odpůrce nacismu dne 29. ledna 1942 – a můžeme-li věřit nacistickým úmrtním listům – v 18 hod. 20 minut (KŘEPINSKÝ, 1947).

Na Emila Štrunce vzpomíná Václav Vlček:

„Bylo mě 6 let, když zemřela moje maminka a to v domě č.191 ve Skvrňanech. V tomto domě jsme bydleli na jedné chodbě s rodinou Štruncovou. Byli jsme 4 malé děti, nejstarší 9 let, nejmladší 2 roky a tak první ochranu nám poskytla maminka Míly Štrunce. Míla byl nejmladší ze 4 chlapců Štruncových, a proto ač již jinoch byl takový vzor mých tužeb nejblíže. Díval jsem se na něho vždy s respektem a úctou já školák na učně typografického a měl jsem velkou radost, když mně paní Štruncová darovala po Mílovi kalhoty. S tím jsem se vždy chlubil mým kamarádům. Později jsme se odstěhovali a přišel jsem do Skrvňan až v roce 1909. To už byl ve Skvrňanech „Sokol“ a Míla jeho náčelníkem. Nosil se vždy elegantně, čistě oblečen a krásně cvičil. Nikdy toho moc nenamluvil, vždy víc uvažoval a přemýšlel. Pak byla válka v roce 1914 až 1918. Jako župní náčelník byl povolán po válce v čele pluku Stráže svobody. Jezdil

na koni a do pluku vnášel idee Tyršovy. Potom se vrátil opět k svému povolání na župní náčelnický můstek. Mám na něho hodně milých vzpomínek. Často jsme spolu hovořili v župní úřadovně, ač já měl na starosti v župě divadlo, tedy obor, na nějž Míla hleděl jaksi s vrchu on cvičitel a tělocvikář. Ale přece s úsměvem a láskou vzpomínal na doby, kdy on ve Skvrňanské jednotě také při divadle pomáhal jako nápověda a to velmi dobrý a spolehlivý. Měl vůbec rád společnost a Sokol a to není divu, že péči o rodinu obstarávala z větší části jeho rozšafná a moudrá choť Julie, všestranně vzdělaná a nadaná.

Jako jeho krásné cvičení a scény, tak byly i jeho nápady opravdu originální. Jedním takovým byla myšlenka, aby se všichni zakládající členové sokolské jednoty skvrňanské jednou do roka a to vždy na Bílou sobotu sešli k přátelské besedě. tento originální nápad byl přesně dodržován a přijížděli bratři ze vzdálených míst jen proto, aby jednou v roce byli pohromadě v bratrské besedě. Později, když zakládající členové ubývali, t.j. umírali, byli v náhradu do těchto besed zváni členové správního výboru, však postupně vedle stáří, nýbrž dle členství a potom jak se osvědčili v Sokole. Tak někteří skoro závistivě poukazovali proč nejsou zváni všichni členové správ výboru k těmto vzácným besedám, až z toho vznikl kousavý název „Blaničtí rytíři“ a už jim to zůstalo. Poslední taková schůzka „Blanických rytířů“ byla v roce 1941 a to v hostinci u Šteifů, neboť v sokolovně dupala surová, prušácká bota. Tato poslední schůzka byla velmi srdečná, ale právě nemluvností Mílovou náladou jaksi stísněná. A když po 9. hod večerní vstoupila sestra Julie Štruncová a zavolala si stranou do prázdné místnosti Mílu, tušili jsme něco neblahého. Však Míla se vrátil mezi nás, sestra Štruncová odešla domů a tak jsme mysleli, že se jednalo o soukromou záležitost. Míla se však po chvilce zvedl, srdečně se loučil a odcházel. Ve dveřích zavolal br. místostarostu a něco mu potichu sděloval. Bratr místostarosta činil totéž co Míla a my marně zkoumali, co se děje. Nálada byla ta tam. Rozcházelí jsme se pomalu domů a druhý den ráno v neděli už jsme slyšeli v rozhlase, že konečně /k naší radosti-/ došlo k rozpuštění Sokola. Opakuji k naší radosti, protože to nebyl sokolský život, to bylo živoření a čekali jsme netrpělivě, kdy bude obec sokolská rozpuštěna. Vždyť by to bývalo bylo jednou vrhalo stín na sokolství, které od počátku bylo stoprocentně proti nacismu a fašismu.

Ještě jednu krásnou vzpomínku na Mílu mám ze zájezdu ČOS na Slovensko. Cvičili jsme na velké louce pod Trenčínským hradem. Míla nás vedl z ubikací. Přiběhl právě posel, abychom co nejrychleji se odebrali na cvičiště. Vycházeli jsme tedy rychle z nádvoří /pivovaru tuším/, když v tom proti nám se ubíralo procesí

s hudbou a korouhvemi. Míla jemným, ale tichým hlasem velel „zastavit stát“ a čekali jsme ve vratech nastoupení až procesí kolem nás přešlo. Ukázal velmi taktně slovenským katolíkům, že Sokol nechce rušit jejich náboženský cit, takt vůči domácím, třebaže nás již na cvičišti netrpělivě očekávali. Tato jeho okamžitá rozvaha, takt úcta k přesvědčení druhého mě nejvíce u Míly imponovalo. Byl to velký sokolský bohatýr, ušlechtilý vzor pro každého příslušníka sokolské rodiny - Krásný muž!!“ (VLČEK, 1945).

Též František Fiala měl tu čest poznat ho blíže a píše o něm: „V srpnu 1934 nastoupil do Grafických závodů Pour a spol. v Hankově ulici v Plzni jako učeň typografický. Tiskárna byla tehdy více známa jako Český deník, podle národně demokratických novin, které se zde na rotačce tiskly. Největší podíl výroby však obnášely společenské tiskopisy a plakáty. Emil Štrunc tu působil ve funkci faktora (mistra) sazárny. Byl to muž vzrostlé vyšší postavy a výrazných rysů, bujně vlnité kšticе, v té době již prošedivělé. Měl klidnou, spíše uzavřenější povahu. Bydlel s rodinou v přízemí domu přímo proti sokolovně Plzeň I, takže na své druhé "pracoviště" to měl pár kroků přes ulici. (Dnes je již tento blok domů zbourán.)

Ještě během svého učení - v roce 1936 - prožil pod jeho náčelnickým vedením zájezd Sokolské župy plzeňské na Slovensko, který měl sloužit k rozvoji a upevnění bratrských vztahů. Vzpomínám si, jak byl rozzlobený, když výprava přijela na slovenské vlakové nádraží - tuším, že to byla Myjava - a vázla tam vlaková přípoj. Bylo značné teplo a on zpocený, v sokolském kroji, vyjednával s místním vedením stanice. Trvalo to tam velmi dlouho, než výprava mohla pokračovat. Cvičili jsme v Novém městě nad Váhom, v Trenčíně a dál už si nevzpomíná.

Koncem roku 1939 byl z tiskárny propuštěn. Prý pro nedostatek práce. V této již pohnuté době, kdy začalo posílání na práci do říše, se mu podařilo najít brzy nové zaměstnání.

Po okupaci naší republiky nastalo nacistické řádění. Sokol byl zakázán a gestapo začalo s pronásledováním nepohodlných a odbojných občanů.

Snad to bylo řízením osudu, že jsem se s ním setkal ještě v zimě r. 1940 na zamrzlém Šídlováku. Šel jsem si tam zabruslit, ačkoliv můj rybník byl „Bolevák“. Emil Štrunc tam bruslil v koutku rybníku se synem a dcerou - studenty tehdy zavřených škol - zřejmě si je chtěl ještě co nejvíce užít. Bylo na něm patrné, že tuší, co ho čeká. Byl zatčen počátkem roku 1941 a umučen v osvětivském koncentráku. Zemřel 29. ledna

1942. Po osvobození Plzně americkou armádou mu byla spoluzaměstnanci odhalena pamětní deska v tiskárně v Hankově ulici, kde je dodnes (viz. obrázek 53).

Měnily se názvy ulic a nezapomnělo se ani na něho. Prostranství u sokolovny Plzeň I bylo pojmenováno na Sady Emila Štrunce (viz. obrázek 54). Je to s podivem, že název s celým jménem vydržel i za komunistického režimu. Vždyť i jim organizace Sokola vadila a snažili se ji vymazat ze společnosti. Jednoty rozdělili pod různé podniky a ze sletů se staly spartakiády.

Je škoda, že v poslední době se název sadů začal užívat bez křestního jména. Nevím, zda je to záměr, neznalost, či z moci úřední. Pojmenování sadů se tak stává značně anonymní. S ohledem na úctu k osobnosti a historii je správné: sady Emila Štrunce“ (FIALA, 2007).

V budově Sokola Plzeň I je umístěna pamětní deska, která je věnována památce všem členům Sokola zemřelých v koncentračních táborech za 2. světové války, tedy i Emilu Štruncovi (viz. obrázek 55). Emil Štrunc má ještě v těže Sokolovně bustu od Jindřicha (viz. obrázek 56).

1.9 Josef Smitko

Obrázek 9 Josef Smitko

Narození: 21.12.1919 Turnov

Úmrtí: 27.3.1945 Terezín

Josef Smitko se narodil dne 21. 12. 1919 v Turnově (okr.Semily). Byl to jeden z nejvýznamnějších českých pískovcových horolezců v období 2. světové války (viz. obrázek 57) (TOMEŠ a kol., 1999).

Josef Smitko a jeho kamarádi měli přezdívky. Skoro každý ji měl. „Kujan“ – to byla smyčka příjmení Janků, které vlastnilo pod Hrubou Skálou asi osm rodin. „Fifan“ dostal přezdívku podle hrdinného pilota z potrhaneho dobrodružného románu, který si půjčovali z ruky do ruky, ovšem pilot se jmenoval „Fifi“. V češtině toto jméno znělo směšně, takže Lád'a Vodháněl si to uzpůsobil. „Chroust“ dostal přezdívku už v šesti nebo sedmi letech a nikdy se jí nezbavil. Jmenoval se Vladimír Procházka. Jen Josef Smitka žádnou přezdívku neměl. Zůstalo mu Joska (viz. obrázek 58).

Fifan, Chroust a Joska se znali už od dětství. Většinou bydleli kousek od sebe v turnovské čtvrti Cihelna. V partě dělali různé vylomeniny, ale během doby k sobě víc a víc táhli. Tak vznikla jejich nerozlučná trojice.

Fifan byl o tři roky starší než Chroust, který se narodil koncem 1. světové války a byl zase o necelé tři roky starší než Joska.

Lezli po skalách, hleděli, kde by co okoukali od zkušenějších, i od Němců, kteří sem hlavně jezdili z Liberce, Jablonce, ale i zpoza hranice republiky z Říše. Němci uměli lézt a do jisté doby s nimi vycházeli, pak už to bylo horší. Tehdy i ve skalách panovalo dělení sil. Lezli ve skalách, ale už neměli čas jen pro sebe.

Fifan se učil řemeslu, Chroust se vrátil do Turnova ze studií na reálce v Táboře a Joska šel do Pardubic, kde se měl vyučit radiomechanikem. Měl pracovat jako jeho

otec, který byl dozorcem telegrafních tratí u pošty. Všichni tři kluci chodili do turnovského Klubu mladých, kde se bouřlivě diskutovalo o všem, co tehdy hýbalo světem. Domů si odtamtud přinášeli neznámé knížky a časopisy.

Fifana a Chrousta mrzelo, že Joska se vzdaluje skalám, protože v Pardubicích se během učení dal na box a musel se stát mistrem (CÍLEK, 2001).

Jako absolvent průmyslovky a vlastenec se v době ohrožení státu stal vůbec nejmladším mužem v ČSR, který získal pilotní diplom v akci „1000 pilotů republiky“ (MACHAŇ, 2004).

Chroust a otec Smítka se jeli podívat za Joskou na letiště. Joska zrovna létal. „*Ten blázen – co to tam vyvádí za akrobacii?!*“ nadávali instruktoři a mechanici dole na zemi.

Jednou Joska dokonce prohlásil: „*Co z toho lezení vlastně máte? Pracně se vydrápáte nahoru a zase musíte dolů. Já když si místo drápání dojdu na nějakou vyhlídku přístupnou cestou, můžu se odtamtud rozhlížet taky. Ale když jsem s érem nahoře, vysoko, pánu bohu skoro u dveří – to byste koukali, jaká je to nádhera!*“

Fifan tenkrát šmátral po klacku, kterým by rouhajícího se kamaráda ztrestal. A Chroust najednou vyskočil, chytil Josku obtočil kolem něho provaz a křičel: „*Fifane, nahoru, rychle, natáhni lano, prožeň pana pilota!*“ A Joska chtě nechtě musel na skálu. Lezl jako bezmocný.

„*Copak už nemůžeš? Už vůbec nic neumíš?*“

„*Co bych nemohl, pitomci! Můžu!*“ Fifan ho zeshora poučoval: „*Klid Josko, žádný mistr z nebe nespád!*“ „*Zato nešika se skály natotata,*“ křičel ze zdola Chroust. „*Vidíš ten chyt, Josko? No... kousek napravo!*“ „*Jo, vidím,*“ vrčel Smítka a zase bylo slyšet zespona Chrousta: „*Tak se ho chyt, od toho tam je!*“ Napůl vylezl sám, napůl ho pomstychtivě vytáhli na skálu, které se říkalo Zlatá vyhlídka. „*No vydechni si – a potom se podívej kolem,*“ řekli mu, když už stál vedle nich. Odmítl pomocnou dlaň, kterou mu z vrcholu na poslední kousek výstupu nabízel Fifan. Přece jenom měl svou horolezeckou hrdost. A když vydechl, sám jim podal na tom vrcholku ruku. Jak to kdysi odkoukal od známých horolezců. Dobírali si ho, jestli si neodřel klouby – to kvůli tomu, aby mohl druhý den v Pardubicích bez bolesti obléknout boxerské rukavice. A mezi sebou si potom o něm s povzdechem řekli: Těžko z něj něco bude, je na skály nějaký slaboučký.

Do výšky moc nenarostl, byl menší, to ano, byl sporný, ale kluk jako suk. Poté už se nenechal zahanbit. Najednou po boxu, létání a všem možném tu byly zase skály.

Když došlo k okupaci republiky a dodělával průmyslovku, ztratil také maminku, která si tolik přála, aby vystudoval. Dále pak šel pracovat do Prahy, ale tam zejména těm mladším hrozilo, že je co nejdřív pošlou na práci do Německa. Vrátil se raději domů. Našel si místo u stavební správy v Mladé Boleslavi. Potom, aby byl ještě blíž ke skalám, začal pracovat v ústředně na turnovském nádraží. Unikál, lavíroval, jak se dalo. Pro ně, říkal, já dělat nebudu, do rajchu mě tak snadno nedostanou! Nevlastní strýc, bratr druhé otcovy ženy, pomáhal Josku vždy aspoň načas vyřazovat z evidence pracovního úřadu (CÍLEK, 2001).

Během vojenské služby v roce 1938 se mu nezdařil plánovaný útěk letadlem do zahraničí, za což byl pak vězněn (MACHAŇ, 2004).

Skála jménem Kobyla, to byl další cíl těchto horolezců. Nemohli přenést přes srdce, že prvovýstup na tuto skálu pokořili Němec Kauschka s náhodným partnerem Röslerem. Nejdřív ji zkoušeli Fifan s Joskou. Dostali se ke třetímu kruhu, který zbyl po Kauschkovi. Potom se rozhodli přibrat Chrousta. Večer u táboráku uvažovali, jak na Kobylu půjdou druhý den ve třech. Poměrně lehce vylezli k pátému kruhu, k šestému to bylo horší, Fifan tam dospěl málem z posledních sil. Potom „stavěl“ Chroustovi, ten si mu stoupl na ramena, tiskl se k hladké stěně, hledal prsty sebemenší spáru, chyt. Skála se drolila, povolovala mu pod prsty. Jeho ruka vylomila kámen, stačil hmátnout vedle druhou a držel se jako klíště. Vykláněla se v převisu a jeho jako by chtěla položit na lopatky a rozmáčknout. Nevzdával se, lezl dál, zesponu ho povzbuzoval Fifan, Joska šel třetí. A najednou se Chroust přehoupl přes vrchol a byl nahoře. Poté vylezli i Fifan s Joskou. Pod německé záznamy ve vrcholové knížce zapsali s opovržením vůči všem protektorátním jazykovým předpisům pouze a jen svou mateřštinou český výstup. Bylo to v červenci roku 1939 a vyšel o tom velký článek v novinách. O Češích na „nejtěžší skále naší vlasti“. Na této skále vytvořili novou vlastní cestu a pojmenovali ji po Fifanovi. Byla obtížnější než Kauschkova.

V neděli 23. července 1939 se „Fifanova cesta“ značila jako horolezecká sedmička, římská sedm, což byla tehdy nejvyšší známka ve stupnici obtížnosti. V několika týdnech tak Joska s Fifanem uskutečnili už druhý prvovýstup. Neboť ještě před Kobylou, na počátku července, spolu „Lengáčovou stěnou“ zdolali skálu zvanou Brána. Byla to také sedmička (CÍLEK, 2001).

Od roku 1942 si dali za úkol Josef Smitko, Erich Schwarzbach a bratři Chlumové sabotovat práci pro nacisty a také ve sportovních výkonech ve skalách

na Hruboskalsku, Klokočí a Příhrazích dokázat, že Češi jsou stejně kvalitní horolezci jako němečtí lezci před válkou.

Jiří Koucký, Jaroslav Kysela, Drahomír Machaň, Zdeněk Melichar a Bohouš Svatoš poznali na vlastní oči Josefa Smítku, když v létě roku 1944 chtěli ve skalách přespat v předem vyhlédnuté jeskyni na Slunečné. Když tam dolezli, bylo tam obsazeno. Neméně bylo překvapeno i osazenstvo tohoto bivaku, kterým byli právě Josef Smítko, Bohouš Habr a jeden z bratrů Chlumů. Měli pochopitelně k těmto starším a již známým horolezcům náležitou úctu a protože byli velice hladoví, ihned zlikvidovali jejich zásoby jídla.

Na Slunečné a poté v jejich náhradním bivaku pod Cikánem pak vzniklo přátelství.

Josef Smítko je zasvěcoval ve válečných měsících do tajů pískovcového lezení a stal se jejich idolem.

Poté co zdolali na tehdejší dobu relativně obtížné a známé hruboskalské výstupy na Kapelníka, Podmokelskou, Taktovku a další skály, stal se zejména Josef Smítko jejich konzultantem, rádcem i kritikem. Vštípil jim zásady čistého lezení, jehož byl nesmlouvavým propagátorem.

Po dlouhé době se dozvěděli Jiří Koucký, Jaroslav Kysela, Drahomír Machaň, Zdeněk Melichar a Bohouš Svatoš, že se všichni hoši ukrývali před totálním nasazením v říši. Skutečnost, že byli též zapojeni do protinacistického odboje jim starší kamarádi neprozradili. Nevěděli ani to, že Josef Smítko měl již za sebou útěk z Německa a že byl před 6 týdny zatčen protektorátní policií na nádraží v Praze a utekl z výslechu ze 4. poschodí světlíkem záchodu. Dobře pak několikrát slyšeli, že pro německé lumpy pracovat nebude.

Josef Smítko zřejmě nebyl příliš opatrný v dodržování konspirativních zásad, často se objevoval v Turnově a dokonce byl spatřen i při návštěvě kina v Železném Brodě. Přes varování přátel byli postupně ve vánočním období 1944 během několika dní jednak v Turnově, jednak v hruboskalských lesích zatčeni Karel Chlum, Josef Smítko, Václav Chlum, Vladimír Procházka a s nimi i relativně utajený horolezec, německý antifašista (Erich Přemek) Schwarzbach.

Před zatčením spolu se Schwarzbachem, bratry Chlumu, Vodhánělem a dalšími připravovali závažnou sabotáž, vykolejení vlaku u sychrovského tunelu.

Jiří Koucký, Jaroslav Kysela, Drahomír Machaň, Zdeněk Melichar a Bohouš Svatoš byli pochopitelně z této skutečnosti velice smutní, zvláště pak když dorazila

zpráva o jejich věznění v Malé pevnosti v Terezíně. Teprve po osvobození se dozvěděli, že Smítko, oba bratři Chlumové i Schwarzbach byli v Terezíně 27. 3. 1945 zastřeleni.

Nelze snad lépe vyjádřit vzpomínku na všechny popravené, než jak to napsala spisovatelka Vlasta Štáflová, která se s Josefem Smítkou seznámila ve skalách během války a která také sama zahynula při bombardování pražských Emauz: *„Joska je surový nebroušený polodrahokam.“* Tato poetická charakteristika se týká všech umučených turnovských horolezců.

Jako horolezec se nesmazatelně zapsal do historie pískovcového lezení mnoha velice obtížnými výstupy jako například Kouřová cesta na Daliborku, spára na Rakev v Příhrazích, cesty na Kukačku, Samotáře, Dominův Kámen a mnoho dalších. Byl průkopníkem tzv. *„čistého lezení“*¹² po pískovcových skalách. Zajistil po německých lezcích všechny skály bezpečnými technickými pomůckami, zmapoval a rozpracoval prvního horolezeckého průvodce po Hruboskalsku.

„V březnu 2005 uplynulo již 60 roků od hrdinské smrti této odvážné skupiny horolezců. Pokaždé si na tyto umučené kamarády s úctou vzpomenou, když jdou kolem Kořenského pramene ve Skaláku, kde si do štěrbiny v pískovcovém podstavci Josef, Vašek a Karel vzájemně předávali zprávy. Byli to velice tvrdí, ale skvělí hoši, na něž mohou být všichni turnováci hrdi.“

Josefa Smítka, přes jeho krátký život, je nutno zařadit mezi významné turnovské osobnosti minulého století“(MACHAŇ, 2004).

Josef Smítka má zvěčněnou památku na symbolickém horolezeckém hřbitůvku na Osudové pod Hrubou Skálou (viz. obrázek 59). Skalní věž ve Skaláku byla po tomto horolezci pojmenována: Smítkova věž. Dnes už ji v hruboskalských horolezeckých průvodcích nenajdeme, protože se stále častěji objevuje místo Smítkovy věže původní německý název Dominstein (viz. obrázek 60)

(<http://www.rodocapsa.cz/hruboskalskepesinky/aktual/0410/0410.htm>, 2012).

---

¹² Čisté lezení - lezení vlastní silou, nepoužívání umělých pomůcek, nepoškození skal tesáním umělých chytů a stupů

1.10 Vladimír Vojtěchovský

Obrázek 10 Vladimír Vojtěchovský

Narození: 6.4.1925 Praha

Úmrtí: 24.11.1944 Praha

Vladimír Vojtěchovský se narodil 6. 4. 1925 v Praze a jeho vášní se stala cyklistika (viz. obrázek 61) (JAKOUBEK, 2011).

Jeho trenér o něm napsal:

„Vládovi bylo patnáct, když přišel do Slavie, kde jsem trénoval cyklisty. Fachman to pozná na první pohled: měl talent, byl rychlý, výbušný. Typický sprintér. Zpočátku byl sice fyzicky dost slaboučký a poměrně malý, pak nám rostl a sílil před očima. Za dva tři roky se vytáhl až na metr osmdesát, což už je zase skoro až moc. Hlídal jsem si ho a říkal jsem si, že by byla škoda, aby zapadl. Nebylo mu ani šestnáct, když jsem ho poprvé jako dorostence poslal na dráhu před diváky. To bylo v Pardubicích, protože v Praze jsme dráhu ještě neměli. Šel tam jako zajda, kterého neznali – a vyhrál. Pak už vyhrával skoro každý dorostenecký závod.“

Závod o mistra republiky popisuje detailně ve své knize Roman Cílek.

„Časem 13,6 získal Vláška titul mistra republiky 1943 na klasický kilometr, tedy ve sprintu. Zase v Pardubicích a už v mužích. Šel nahoru opravdu hopem. Prvně vyhrál přebor dorostu, pak hned začal jednoho po druhém porážet dospělé. Sprint – to je rychlost a dobrá hlava. Kdo neumí vymyslet taktiku a zvládnout ji nervově, nemůže vyhrát. Číhá se na každé zaváhání soupeře, je třeba bleskově reagovat, vnutit tomu druhému svou taktiku a nepřijmout jeho. Vláška se to naučil. Kromě mistrovství republiky se jezdil ještě oblíbený Kilometr Framaru, založený někdejším mistrem ve sprintu – tehdy se jim ještě říkalo letouni – Františkem Martínkem. Putovní cenou byla soška nahého antického sportovce. Třikrát za sebou, od devětatřicátého do jedenačtyřicátého, vyhrál Kilometr Framaru Josef Konárek ze Sparty. V roce 1942

přišel Vláďa Vojtěchovský, vyhrál, a za rok později dokázal úspěch opakovat. Těšil se, že se mu to podaří i potřetí.“

„V jedenačtyřicátém roce se Praha konečně dočkala cyklistické dráhy, jejíž dostavění přibrzdila okupace a válka. Konečně jsme nebyli odkázáni na Pardubice nebo Brno a měli své Strašnice. Vláďa tu pak trénoval skutečně denně. Dívat se na Vláďovu jízdu, to byl pro fajnšmekra požitek. V roce 1943 se mu ve Strašnicích podařil čas 12,2 vteřiny, což byl na svou dobu nevídaný výkon. Rekord, který dlouho odolával. A to mu bylo teprve osmnáct, zdálo se tedy, že má ještě spoustu sportovního času před sebou.“

„V roce 1944 se čekalo, že Vláďa skutečně dokáže potřetí získat mistrovský titul na klasickém kilometru, Svědomitě se připravoval, i v zimě chodil do tělocvičny. Mistrovství se mělo jet koncem července. Nedlouho předtím mluvil při sportovních hrách na Strahově kolaborant Moravec. Mládež Čech i Moravy prý bezvýhradně věří Německé říši. Museli jsme se tomu smát. Asi dva dny před mistrovstvím nepřišel Vláďa na trénink. Sebrali ho a samotný Moravec se snad – říkalo se – přimlouval za trest smrti, protože podobní lidé, prý narušují nacistické výchovné dílo s mládeží. Mistrovství se pak jelo bez Vládi. Ale bylo nám po něm zatraceně smutno“ (CÍLEK, 2001).

Paní Jitka Hrušková prosazovala, aby se vědělo o talentovaném cyklistovi Vladimírovi Vojtěchovském a jejím otci Jindřichovi Veselkovi, který byl předseda a mecenáš¹³ cyklistického odboru pražské Slavie.

Před rokem 1989 vyvíjela už dlouho podobnou snahu zviditelnit tohoto mladého sportovce. Paní Hrušková říká: *„Několikrát jsem tehdy psala do časopisu Cyklistika, také do Lidové demokracie, jenže mi nikdy neodpověděli. Já si vždycky říkala, že když se všelijak psalo o Evženu Rošickém a připomínalo se, že to byl komunistický novinář umučený fašisty, tak proč by se nemohlo vzpomínat také na Vladimíra Vojtěchovského? Jenže to bylo tak, že Vojta měl buržoazní původ, jinak to vysvětlit nešlo,“* pokyvovala hlavou.

Otec Vladimíra Vojtěchovského, který se jmenoval také Vladimír, byl automobilovým závodníkem a před válkou i krátce po válce v Čechách se svým maserati vyhrával závody a obchodoval s chmelem.

Jitka Hrušková vnímala Vojtěchovského ze své tehdejší pozice jako dítě. Říká: *„Byl to skvělý cyklista, protože pořád vyhrával, hezký mladý kluk, který měl rád mého tátu. A asi nejen proto, že byl předsedou Slavie. Víte, co udělal jako sedmnáctiletý?*

---

¹³ Mecenáš – sponzor

Před tatínkovými narozeninami si počkal za rohem na esesáka, ukradl mu čepici, utekl a čepici pak tatínkovi slavnostně předal jako dárek! Takže musel být i veselý a taky trochu lehkovážný, u nás doma jsme si tu historku připomínali ještě dlouho.“

Lehkovážnost se mladému cyklistovi stala právě osudnou (JAKOUBEK, 2011).

Zapomenuto je i to, že Vladimír Vojtěchovský zachránil život spisovateli Jaroslavu Foglarovi tím, že ho varoval před Wilferovým agentem Eduardem Chalupou. Badatel Jaroslav Čvančara tvrdí, že nebýt varování Vojtěchovského, gestapo by Foglara nepochybně zatklo.

Generální pověřenec Kuratoria (protektorátní mládežnická organizace, v níž pracoval i Vojtěchovský - pozn. aut.) Chalupa patřil k nejaktivnějším donašečům šéfa pražského SD Wilfera alias Otty Havlíčka. Právě on také později vydal Vojtěchovského gestapu. Stačil jediný Vojtěchovského povzdech v restauraci, kde cyklista popíjel s přáteli: *„To je škoda, že se atentát na Hitlera nepovedl.“* Jeden z přítomných „přátel“, Otto Eichler, informoval okamžitě Chalupu. Ten zvedl telefon a udělal jen to, co již mnohokrát předtím: oznámil „úlovek“ svému šéfovi Wilferovi. Gestapo si pro Vojtěchovského přišlo hned druhý den, 24. července 1944.

Eichler pravděpodobně žárlil na Vojtěchovského, a proto jej udal úřadům. Tvrdil to po válce u soudu jeden ze svědků. V roce 1955 byl předčasně propuštěn Eichler, který byl odsouzen na doživotí. (GAZDÍK, 2005)

„Obviněný Vladimír Vojtěchovský byl rozsudkem 5. komory zvláštního soudu u Německého zemského soudu v Praze... právoplatně odsouzen k smrti... Žádost o obnovu řízení se zamítá jako nezdůvodněná...“ stojí v dokumentu nacistické justice (JAKOUBEK, 2011).

A jaký byl závěr výslechu na gestapu? *„Zatčený Vladimír Vojtěchovský činil nenávislné, štvavé a poráženecké výroky a litoval nezdařeného atentátu na Vůdce.“* Nepomohl ani velký úplatek, který otec Vojtěchovského nacistům předal, aby syna ušetřili. Dne 6. září 1944 byl Vojtěchovský junior Zvláštním soudem ve Strakově akademii (dnešní budova Úřadu vlády) odsouzen k trestu smrti. Ke gilotině jej spoutaného a jen ve spodním prádle dovlekl kat Alois Weiss 24. listopadu 1944 v 19:00 hod. (viz. obrázek 62) (GAZDÍK, 2005).

V létě roku 1945 na betonový ovál na pražském Třebešíně nastupovaly desítky cyklistů s černými páskami na pažích. Kolem byly stovky diváků, kteří se těšili na první velké závody ve svobodné zemi. Jindřich Veselka, předseda a mecenáš cyklistického odboru pražské Slavie přednesl proslov:

„Vzpomeňme všichni na Vladimíra Vojtěchovského, mladičkého závodníka, který po otci, znamenitém automobilovém závodníkovi, převzal bojovou přezdívku Vojta. S cyklistikou začal v patnácti a už o rok později, v roce 1941, získal titul mistra na jeden kilometr. Další tituly přicházely a on nám dával velkou naději, že v něm vyrostе skvělý jezdec. V roce 1943, v osmnácti, už se stal pětinasobným mistrem. Jenže rok nato už se jelo bez Vojty a brzy se potvrdila krutá pravda všem, kdož dosud nevěděli, jen slyšeli, tušili a třeba i nevěřili. Surová ruka gestapa, za pomoci zrádců a smutně proslulé továrny na předělávání české mládeže, pověstného Moravcova kuratoria, dostala do své moci našeho Vlád'u právě týden před mistrovstvím... Pak se dny vlekly, naděje se střídala s beznadějí, ale ve zdech pankrácké sekyrárny se naplňoval jeho osud. A když v popravčí cele padla hlava mučedníka, byla pro něho smrt vykoupením ze strašného utrpení. Padl náš Vojta, naše naděje let budoucích, který měl život tak rád. Jeho hrdinná smrt nám nedá nikdy zapomenouti...“ (JAKOUBEK, 2011).

Závod na klasický kilometr, který se konal v neděli 6. července 1947 v rámci utkání s Dány, se jel jako Memoriál Vladimíra Vojtěchovského (CÍLEK, 2001).

Rodiče Vojtěchovského Helena a Vladimír s mladším synem Zdeňkem po roce 1948 emigrovali do Ameriky. Na pražském Třebešíně se jen několik let jezdil Memoriál Vladimíra Vojtěchovského. *„Když emigrovali, tak to skončilo,“* krčí rameny Cihlář.

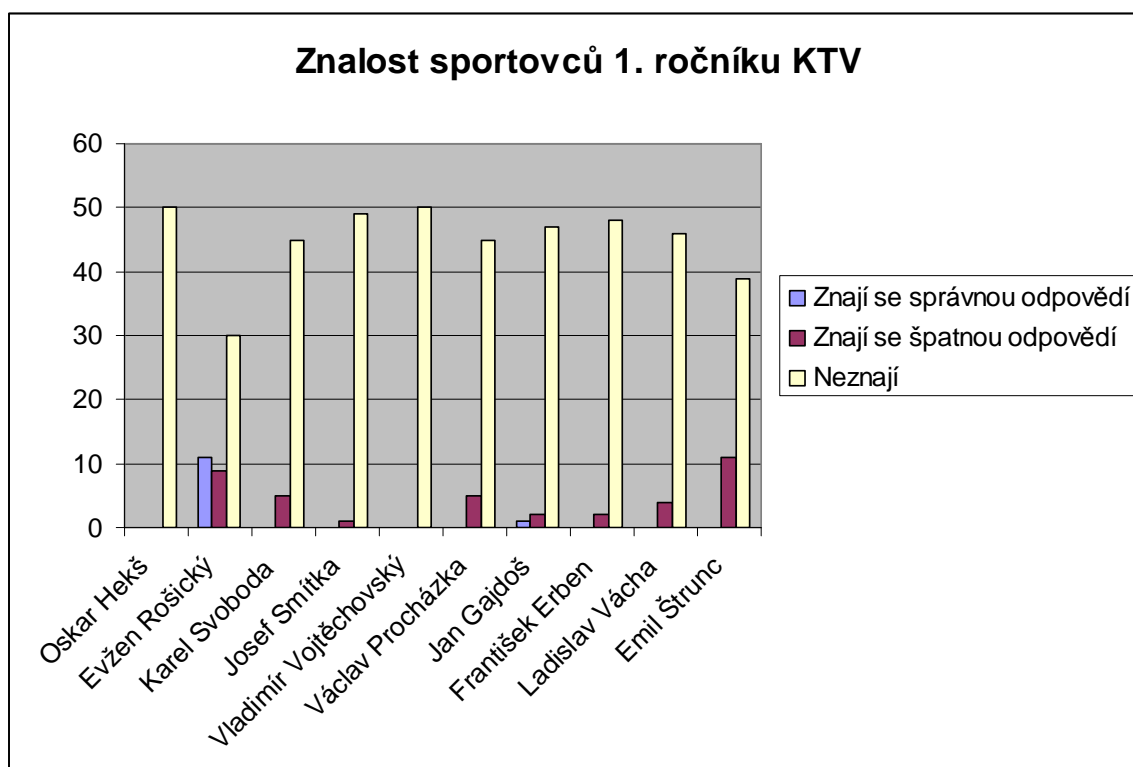
Na Olšanských hřbitovech byl cyklistův hrob s bustou. *„Chodila jsem tam často, ale později už jsem to místo nemohla najít,“* líčí paní Hrušková.

Na hřbitovní správě jí řekli, že hrob už tam není, protože to někdo přestal platit (JAKOUBEK, 2011).

2 Praktická část

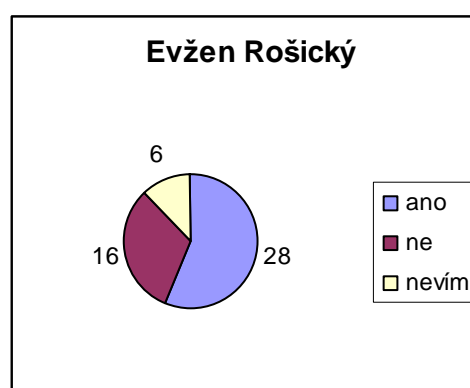
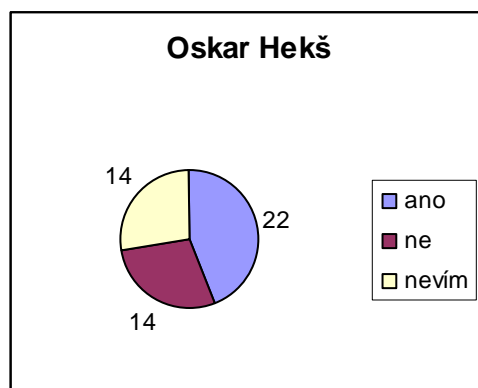
V praktické části jsem se formou dotazníku zaměřil na zjištění povědomí o níže uvedených sportovcích od současných studentů. Oslovil jsem 50 respondentů (z toho 40 mužů a 10 žen) z 1. ročníku Katedry tělesné a sportovní výchovy v Plzni (KTV), kteří studují předmět Historie tělesné kultury. Výsledky znalostí 50 studentů jsem upravil do grafů:

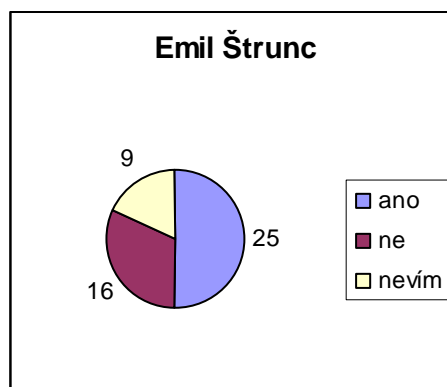
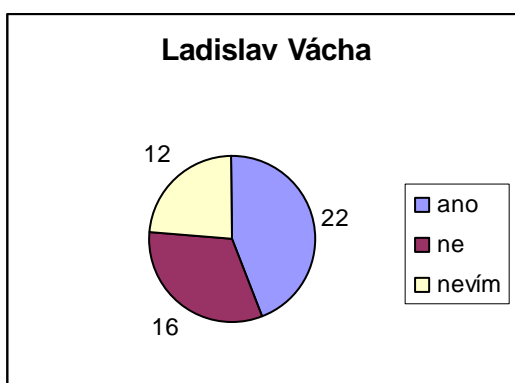
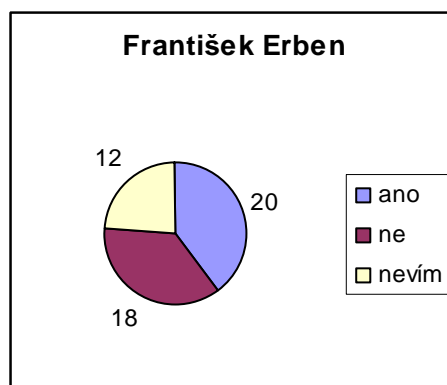
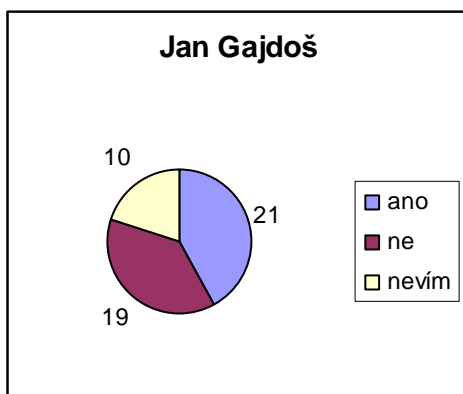
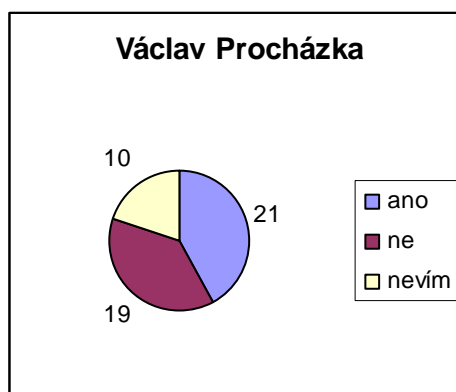
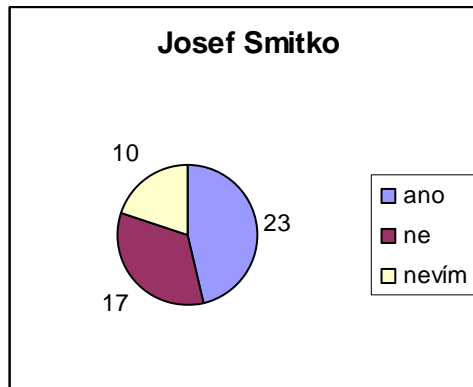
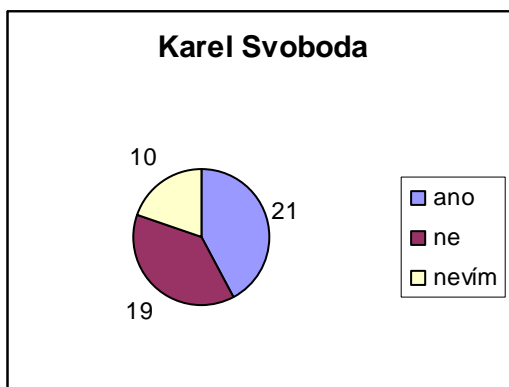
1. otázka – např. Víš kdo to byl Oskar Hekš?

2. otázka – Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?

Výsledky

Závěr

Pro téma své bakalářské práce „Významní českoslovenští sportovci věznění – perzekuováni za druhé světové války“ jsem si zvolil období existence samostatné meziválečné Československé republiky, do jejíž reality jsem se snažil zasadit životní příběhy výrazných československých sportovců.

Pro všechny vyjmenované osobnosti se právě oněch dvacet meziválečných let stalo klíčovými v jejich profesním a sportovním životě. Přijali hodnoty prvorepublikové společnosti, v nichž sport a fyzická zdatnost skloubená s odpovědností za svou komunitu (společenskou vrstvu), potažmo zdravé vlastenectví a hrdost, hrály nezastupitelnou roli při formování moderního a sebevědomého evropského národa.

Sociální prostředí, především městského a velkoměstského charakteru, utvářené již od 60. let 19. století, jakési české a moravské specifikum v prostoru střední Evropy dané silným zastoupením měšťanského obyvatelstva v kombinaci s celospolečenskou otevřeností, vytvářely ideální podmínky pro rozmanité využívání volného času a budování spolkových a zájmových institucí.

Právě sport se stal pro generaci narozenou v prvních dvou desetiletích (respektive na konci předminulého století – vyjma Františka Erbena) novou možností individuální seberealizace. V této době se na sportovce nehledí s despektem a mladí sportovci již nejsou předmětem opovržení z řad společenských elit. Sport se změnil v prvních dekádách minulého století v plnohodnotnou činnost, jejímž prostřednictvím se vymezovaly a sebeurčovaly i jednotlivé evropské národy.

Proto jsem si vybral a snažil podrobně přiblížit deset životních osudů mužů, kteří svým způsobem konkrétně naplňovali výše zmíněné myšlenky a byli ve svých osudech zosobněním své doby. Většina (kromě Františka Erbena – ročník 1874 a Vladimíra Vojtěchovského – ročník 1925) z nich patřila ke generaci, pro níž byla určující první světová válka, rozpad Rakouska-Uherska, ale především vznik a existence první Československé republiky. Formovali se tak v plnohodnotné osobnosti v ovzduší demokratické a otevřené společnosti, v atmosféře, kde sport a tělesná zdatnost byly ústředními společenskými konstantami. Ne u všech evropských národů tomu tak bylo. Zejména v jižní Evropě, konkrétně ve Španělsku docházelo k ostrými konfliktům mezi moderním a konzervativním přístupem, jehož nositelem byly především církevní

autority a jenž měl konkrétní vyústění v zákazu výuky tělesné výchovy v období frankistické diktatury.

Z rozmanité nabídky českých a moravských spolkových a zájmových organizací patřily před vznikem samostatného státu k nejmasovějším a nejvlivnějším sportovním spolkům národně sociální Sokol, lidovecký Orel a sociálnědemokratické DTJ (Dělnické tělovýchovné jednoty), k nimž po 1. světové válce přibyly tradice komunistických spartakiád (byť měly krátkodobého trvání). Na tyto masové spolky, orientující se převážně na sborová cvičení a obecnou fyzickou zdatnost, navazovala v průběhu let česká a moravská sportovní obec zakládáním konkrétních profesních sportovních svazů (fotbalový, hokejový, cyklistický, lehkooatletický), které byly živnou půdou pro zrod moderního vrcholového sportu.

Tento fakt jsem chtěl zohlednit i při výběru konkrétních sportovců pro mou práci, aby tak byla celkově zastoupena pestrost a rozmanitost československé sportovní obce. Proto se vedle tradičních zástupců Československé obce sokolské (kde vedle nejstaršího Františka Erbena reprezentujícího první sokolskou generaci je postavena výrazná regionální postava Emila Štrunce, dále gymnasta Jan Gajdoš a zároveň jeden z nejznámějších meziválečných sportovců první republiky vůbec gymnasta Ladislav Vácha) nemohou být opomenuti i lehcí atleti (Oskar Hekš a Evžen Rošický), cyklista Vladimír Vojtěchovský, boxer Václav Procházka, stolní tenista Karel Svoboda a horolezec, aviatik a boxer Josef Smitko. Na výše zmíněné odlišnosti jsem chtěl však poukázat i na důležitou příbuznost všech postav, která byla hlavním východiskem mé práce. I přes všechny rozdílnosti, názorové, sociální a charakterové (komunista Rošický by se v líčení třicátých let asi silně lišil od sokolů Štrunce a Gajdoše), bylo pro ně pojištěním zachování lidské důstojnosti, hrdosti a obecného lidství, jemuž se naučili při sportování. S takovou osobnostní výbavou se nemohli stavět k nacistické moci loajálně a lhostejně.

Mým dalším cílem bylo právě poukázat i na přímou, nekompromisnost, akčnost často přerůstající někdy i v dobrodružství až lehkovážnost zúčastněných. Tam, kde by příslušníci inteligence donekonečna přemítali a diskutovali, jsou sportovci (byť i z jejich řad byli někteří absolventi středních a Jan Gajdoš absolvent vysoké školy) ve své odbojové činnosti rozhodnější a z povahy své profese je vnímají skutečně jako boj - utkání, což lze vyrozumět z citací a vzpomínek pamětníků.

V neposlední řadě měl být má práce a v ní zmíněné životní osudy apelem i pro soudobou veřejnost, pro níž jsou hodnoty rovnosti, zdravé ctižádostivosti,

sebeobětování a práce pro kolektiv či svou komunitou - ideály tak typické pro fungující demokratickou společnost – často předmětem posměchu, zlehčování a individualistického relativizování.

Samotná praktická část bakalářské práce poukazuje bohužel na nelichotivý fakt, že současná mladá generace nemá většího povědomí o - můžeme v nadsázce říci - sportovních ikonách let meziválečných. Například skutečnou legendu regionální sportu na Plzeňsku Emila Štrunce nezná vůbec nikdo z dotázaných respondentů studujících v Plzni 1. ročník KTV. V případech Evžena Rošického a Ladislava Váchy, sportovců s mezinárodním věhlasem, jejichž význam se dá srovnávat se sportovními legendami Aloisem Hudcem a Bedřichem Šupčíkem, více jak 40% oslovených nemělo ponětí o koho se vůbec jedná.

I z toho úhlu pohledu lze považovat moji práci jako relevantní nejen pro sportovní obec i pro českou společnost obecně. Zároveň může být výzvou pro ostatní studenty a badatele, aby dané téma zpracovaly z jiné perspektivy. Moji práci můžeme vnímat jako vstupní stručný a přehledný výčet životních osudů, od něhož vede inspiraci k hlubším a podrobnějším přístupům.

Resumé

Významní českoslovenští sportovci věznění za 2. světové války je práce, která je rozdělena na dvě části – teoretická a praktická. První část – teoretická pojednává o vybraných deseti sportovcích, kteří bojovali nejen o co nejlepší sportovní výkon a umístění na stupních vítězů, ale také proti mnohem urputnějšímu nepříteli – proti nacismu. Tento celoživotní boj se jim stal ale často osudným. Druhá část, praktická, je zaměřena na zjištění povědomí studentů o uváděných sportovcích formou dotazníku.

Cizojazyčné Resumé

The prominent Czechoslovak athletes imprisoned during the 2nd World War is a title my thesis, which is divided into two parts - theoretical and practical. The first part – theoretical part deals with the selected ten athletes who competed for the best athletic performance and podiums, but also fought against more dangerous enemy - against Nazism. This lifelong struggle was often for them fatal. The second part, the practical, is focused on the students' awareness about athletes reported using a questionnaire.

Seznam použité literatury

- [1] Archiv města Plzně, literární pozůstalost Dr. Šípa, Karton LP. 271/40, inventární číslo 25 958
- [2] Archiv města Plzně, literární pozůstalost Dr. Šípa, Karton LP. 323/21 inventární číslo 29 804
- [3] Archivní fond a sbírky Oddělení dějin tělesné výchovy a sportu Národního muzea, Praha. NAD č. 244.
- [4] CÍLEK, R.: Vavříny pro mrtvé vítěze : (Deset příběhů o odvaze). První. Praha : APS agency Praha spol. s r.o., 2001. s. 45-132 ISBN 80-86363-03-1.
- [5] CÍLEK, R.: Vítězové bez vavřínů. První. Praha : Olympia, 1975. s. 23-150
- [6] ČERNOCH, F.; HÁJEK, O.; KALÁT, J.: *Zlaté rukavice*. Praha: Riopress, 1999. ISBN 80-86221-08-7. s. 256
- [7] DEMETROVIČ, E.: *Encyklopedie tělesné kultury p-ž*. 1. vyd. Praha: Olympia, 1988. ISBN 80-86221-08-7. s. 52
- [8] FIALA, F.: Plzeň: Plzeňský deník, 2007.
- [9] JAKOUBEK, J.: *Talent skončil pod nacistickou gilotinou.: Seriál LN Pohnuté osudy – Cyklistického šampiona Vladimíra Vojtěchovského stálo udání život*. Praha: Lidové noviny, 16.12.2011.
- [10] JIRKA, J.; POPPER, J.: Malá encyklopedie atletiky. 1. vydání. Praha : Olympia, 1990. s. 609
- [11] KOLÁŘ, F. a kol.: Kdo byl kdo - naši olympionici, Nakladatelství Libri Praha, 1999. s. 96-330 s. ISBN: 80-85983-77-X
- [12] KÖSSL, J.; KRÁTKÝ, F.; MAREK, J.: *Dějiny tělesné výchovy II.: Od roku 1848 do současnosti*. první. Praha: OLYMPIA, 1986.
- [13] KŘEPINSKÝ, K.: *Emil Štrunc*. Plzeň: Svobodný směr, 29.1.1947.
- [14] LIBIGER, M.: Mladá fronta Dnes. *Vácha prožil tři olympiády i mučení nacistů*. 16.10.2010, **20**, č. 241.
- [15] MARTINEK, L.; SATINSKÝ, B.: *Vzpomínky a dokumenty ODBOJ V ZUBŘÍ*. Valašské Meziříčí, 1970, s. 11.
- [16] NĚMEC, B.: *Ottův slovník naučný nové doby: dodatky k velikému Ottovu slovníku naučnému, Svazek 6, Díl 2*. Praha: Novina, 1943. 880 s.
- [17] NOVÁK, Z. *Miloval život a boj: Evžen Rošický - sportovec a novinář*. I. Praha: Státní tělovýchovné nakladatelství, 1956. 9-70 s.

- [18] PROCHÁZKA, R.: Franta Erben, sokolský náčelník. první. Praha : ČOS, 19471. s. 48-146
- [19] RADA, O. a kol.: Slet sokolské župy plzeňské. *Bratr Emil Štrunc*. 11.6.1994.
- [20] RYBÁK, J.: *Očima otevřenýma: Črty, fejetony, reportáže 1937 - 1942*. První. Praha: Mladá fronta, 1956.
- [21] SOBOTA, J.: *Emil Štrunc*. Plzeň: Sokol Plzeň III.
- [22] Sport. *NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ OLYMPIONICI*. 15.8.2011, roč. 18, č. 191.
- [23] SUCHAN, O.: Lidovky: Seriál LN Pohnuté osudy – Gymnasta Ladislav Vácha zemřel po věznění gestapem v Brně. *Vrátil se z výslechů a za pár dnů zemřel*. 16.9.2011, roč. 24, č. 218. ISSN 0862-5921.
- [24] TOMEŠ, J.: *Český biografický slovník XX.století: III. díl Q - Ž*. Praha a Litomyšl: Ladislav Horáček - Paseka, 1999. ISBN 80-7185-247-3.
- [25] VLČEK, V.: *Vzpomínka na Mílu Štrunce*. Plzeň, 1945.
- [26] WALDAUF, J.: *SOKOL malé dějiny velké myšlenky – díl první*, Atelier IM Luhačovice, 2007. s. 87-88
- [27] *Olympic: Oskar Hekš, atlet a bojovník proti zneužití berlínských olympijských her*. Olympic [online]. 2008 [cit. 2011-10-29].
Dostupné z: <http://www.olympic.cz/cz/novinky/624/oskar-heks-atlet-a-bojovnik-proti-zneuzeni-berlinskych-olympijskych-her>
- [28] *Sports-reference. Athletics at the 1932 Los Angeles Summer Games: Men's Marathon* [online]. 2012 [cit. 2012-05-05].
Dostupné z: <http://www.sports-reference.com/olympics/summer/1932/ATH/mens-marathon.html>
- [29] *Česká televize. Evžen Rošický*. [online]. 1980 [cit. 2011-11-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/148122-evzen-rosicky/>
- [30] *Google maps. Ulice Evžena Rošického*. [online]. 2011 [cit. 2011-11-19].
Dostupné z: <http://maps.google.cz/maps?q=ev%C5%BEena+ro%C5%A1ick%C3%A9ho&oe=utf-8&rls=org.mozilla:cs:official&client=firefox-a&um=1&ie=UTF-8&hl=cs&sa=N&tab=wl>
- [31] MENŠÍKOVÁ, M.: Encyklopedie dějin města Brna. *Ing. Karel Svoboda* [online]. 2011 [cit. 2011-11-26]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=932

- [32] KOLÁČEK, J.: *Vznik, vývoj a proměny obce Zubří v letech 1310 - 2010* [online]. První. Zubří: Obec Zubří, 2001 [cit. 2012-04-06]. Dostupné z: <http://www.mesto-zubri.cz/cs/ke-stazeni/vznik-a-vyvoj-zubri>
- [33] *Boxing Ostrava. Historie Velké ceny města Ostravy* [online]. 2012 [cit. 2012-06-04]. Dostupné z: <http://www.boxingostrava.cz/historie/>
- [34] MENŠÍKOVÁ, M.: *Encyklopedie dějin města Brna. Jan Gajdoš* [online]. 2011 [cit. 2011-11-26]. Dostupné z: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=89
- [35] *Pozorice. Sokolské osobnosti spjaté s Brnem* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: http://pozorice_old.arcs.cz/index.php?page=id_text&id_text=557&akce=koment
- [36] *Židenický Zpravodaj. NADĚJE MALÝ KAMÍNEK ...* [online]. 1.12.2008 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.wt.zidenickyzpravodaj.cz/index.php?a=104>
- [37] *Svět olympijského šplhu. Šplh na olympijských hrách* [online]. 2012 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.svetsplhu.cz/historie/>
- [38] *Česká televize. Sláva vítězům: Ladislav Vácha* [online]. 2003 [cit. 2012-11-19]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1097426667-slava-vitezum/203471296020002-ladislav-vacha/>
- [39] MACHAŇ, D.: *Historie. 60 let od umučení turnovských horolezců (vzpomínka)* [online]. říjen 2004 [cit. 2012-03-26]. Dostupné z: http://www.hruboskalsko.cz/historie/historie_view2.asp?uin={D81163D2-EB0E-4353-ADFF-EB04BC2D1E7B}
- [40] *Rodocapsa. Hruboskalské pěšinky: Jak odcházejí legendy...* [online]. duben 2010 [cit. 2012-06-24]. Dostupné z: <http://www.rodocapsa.cz/hruboskalskepesinky/aktual/0410/0410.htm>
- [41] GAZDÍK, J.: *Obět Wilferových agentů.* [online]. 2005 [cit. 2012-03-30]. Dostupné z: <http://www.cs-magazin.com/index.php?a=a2005031025>
- [42] *Google: Olympic.org. Ladislav Vacha* [online]. 2012 [cit. 2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.olympic.org/ladislav-vacha>
- [43] *Filaso: Filaso.cz ... aneb filatelisté sobě. Bojovníci proti fašismu za okupace* [online]. 20.3.1973 [cit. 2011-11-20]. Dostupné z: <http://www.filaso.cz/katalog-rocnik/csr/1973>

- [44] *Fotbal Portal. SK Slavia Praha - stadion: Stadion Evžena Rošického, Praha* [online]. 2012 [cit. 2012-03-07]. Dostupné z: <http://www.fotbalportal.cz/klub/3-sk-slavia-praha/stadion/>
- [45] SLOBODZIAN, V.: *Stopbal-magazín o stolním tenise. Muzeum: To byl hráč! (biografie Bohumila Váni)* [online]. [cit. 2012-06-24]. Dostupné z: <http://www.stolnitenis.cz/default.aspx?c=2>
- [46] *Sokolská župa Dr. Jindry Vaníčka. Sokolské osobnosti spjaté s Brnem, Významní členové naší župy* [online]. 2012 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.vanickovazupa.cz/>
- [47] *Masarykova základní škola. Několik slov profesoru Janu Gajdošovi* [online]. 23. listopadu 2010 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.zskamenacky.cz/>
- [48] *SPOLEK PRO VOJENSKÁ PIETNÍ MÍSTA, O. S. Hrob Jan Gajdoš* [online]. 2005 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.vets.estranky.cz/clanky/vpm-okres-brno-mesto/brno---zidenice.html>
- [49] *SPOLEK PRO VOJENSKÁ PIETNÍ MÍSTA, O. S. Památník obětem 2.světové války* [online]. 2009 [cit. 2012-04-15]. Dostupné z: <http://www.vets.estranky.cz/clanky/vpm-okres-zlin/zlin.html>
- [50] *Idnes: Plzeňský kraj. Historická budova sokolovny ve Štruncových sadech získá ztracený lesk* [online]. 16.1.2011 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: http://plzen.idnes.cz/historicka-budova-sokolovny-ve-struncovych-sadech-ziska-ztraceny-lesk-1n7-/plzen-zpravy.aspx?c=A110113_115213_plzen-zpravy_pp
- [51] *Český horolezecký svaz. Vodháněl, Procházka st., Náhlovský, Smitko* [online]. 26.12.2011 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.horosvaz.cz/exemplare/88-vodhanel-prochazka-st-nahlovsky-smitko/>
- [52] *Český horolezecký svaz. Josef Smitko* [online]. 25.12.2011 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://www.horosvaz.cz/exemplare/40-josef-smitko/>
- [53] *Blog.idnes. Jaro v Ráji jako v ráji* [online]. 18.4.2010 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: <http://novotnyo.blog.idnes.cz/c/134014/Jaro-v-Raji-jako-v-raji.html>
- [54] *Český horolezecký svaz. DOMINSTEIN (SMÍTKOVA VĚŽ)* [online]. 2012 [2012-04-28]. Dostupné z WWW: http://skaly.horosvaz.cz/4_skala/combo-cesta.asp?skala_id=6814
- [55] *Wikipedie: otevřená encyklopedie. Soubor:Pamatnik pankrac 02.JPG* [online]. 18.6.2010 [cit. 2012-04-28]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pamatnik_pankrac_02.JPG

Obsah zkratek

sv. - svatý

km - kilometr

AC – atletický club

min. - minuta

m - metr

RG - běžecký klub Bubeneč

SK – sportovní klub

ČSR – Československá republika

vt. – vteřina

y - yard

přek. - překážka

nár. - národní

YMCA – Křesťanské sdružení mladých lidí

WAC – Wolsberger Atletik Club

HAKOA - all-Jewish social-athletic club

ing. - inženýr

DTJ - Dělnická tělovýchovná jednota

dr. - doktor

BC – boxing club

T.A.K. – boxerský klub v Pardubicích

k.o. – knockout

ČSSR - Československá socialistická republika

MS – mistrovství světa

br. - bratr

MUDr. – doktor

USA – Spojené státy americké

ČOS – Česká obec sokolská

ČR – Česká republika

SD - sicherheitsdienst

Přílohy

Seznam obrázků

Obrázek 1 Oskar Hekš	3
Obrázek 2 Evžen Rošický	9
Obrázek 3 Karel Svoboda	16
Obrázek 4 Václav Procházka	21
Obrázek 5 Jan Gajdoš	29
Obrázek 6 František Erben	35
Obrázek 7 Ladislav Vácha	43
Obrázek 8 Emil Štrunc	47
Obrázek 9 Josef Smitko	52
Obrázek 10 Vladimír Vojtěchovský	57
Obrázek 11 diplom pro Oskara Hekše	74
Obrázek 12 Oskar Hekš - maratónský běh 14.VII 1929	74
Obrázek 13 Oskar Hekš - závod ve Vídni	75
Obrázek 14 Oskar Hekš s kamarády z Hagiboru	75
Obrázek 15 Oskar Hekš - 29.V.1932 – maratónský závod Lány - Praha	75
Obrázek 16 olympijská sedma sportovců	76
Obrázek 17 olympijská československá delegace	76
Obrázek 18 Evžen Rošický	77
Obrázek 19 Evžen Rošický	77
Obrázek 20 Evžen Rošický se svým strýcem	77
Obrázek 21 Start dorostenců k běhu Stromovkou v roce 1930. Je to vzácný snímek ze sportovních začátků Evžena Rošického, kterého vidíte skrytého v levém rohu za řadou vyběhávajících závodníků. Běžet nesměl, protože nebyl registrovaným závodníkem. Přesto, běžel!	78
Obrázek 22 Závěr závodu v běhu na 800 m při mezinárodních závodech na Letné v roce 1933. Zvítězil Švéd Carsson, ale Rošický porazil Maďara Szabo (č.15), Rakušana Puchbergera (pruhovaný dres), Fina Kurkjelu a další.	78
Obrázek 23 Evžen Rošický – překážky	78
Obrázek 24 Evžen Rošický – novinář	79
Obrázek 25 stadion Evžena Rošického – Strahov	79
Obrázek 26 - Evžen Rošický a Mirko Nešpor	79
Obrázek 27 Karel Svoboda	80
Obrázek 28 Karel Svoboda a Jindřich Lauterbach	80
Obrázek 29 – Pomník v Brně je věnovaný členům Obrany národa popraveným ve Frankfurtu n. Mohanem v roce 1943.	81
Obrázek 30 – Pomník v Brně věnovaný členům Obrany národa popraveným ve Frankfurtu n. Mohanem v roce 1943.	81
Obrázek 31 - Pomník v Brně věnovaný členům Obrany národa popraveným ve Frankfurtu n. Mohanem v roce 1943.	81
Obrázek 32 Václav Procházka – boxer	82
Obrázek 33 Václav Procházka s rodinou	82
Obrázek 34 Pomník Václava Procházky a Václava Sedláka v Zubří	82
Obrázek 35 Pomník Václava Procházky a Václava Sedláka v Zubří	83
Obrázek 36 Václav Procházka – oběšen v Zubří	83
Obrázek 37 Jan Gajdoš - gymnasta	84
Obrázek 38 Jan Gajdoš - přeskok	84

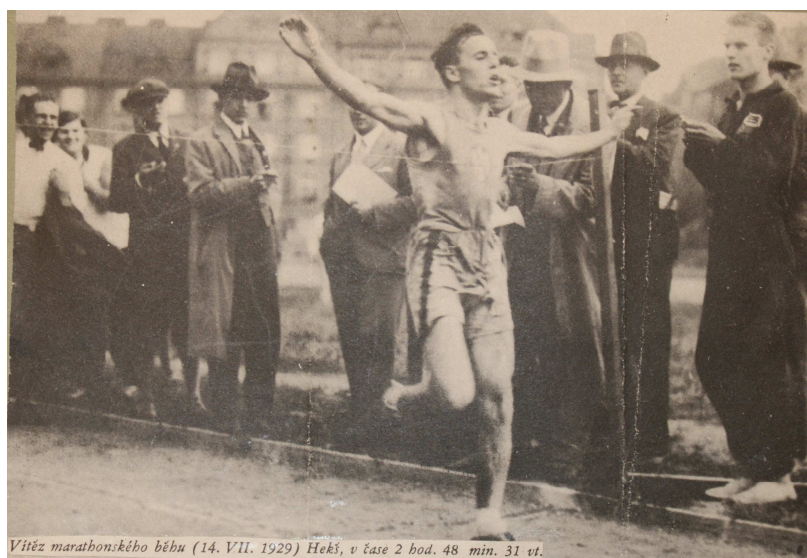

Obrázek 39 Jan Gajdoš - skok do výšky.....	84
Obrázek 40 Jan Gajdoš - Vrh koulí	85
Obrázek 41 Hrob Jana Gajdoše	85
Obrázek 42 - Hrob Jana Gajdoše	85
Obrázek 43 František Erben na koni.....	86
Obrázek 44 Ženský cvičitelský sbor Sokola Petrohradského (uprostřed František Erben)	86
Obrázek 45 Karikatura - František Erben	87
Obrázek 46 František Erben v ředitelně Tyršova domu	87
Obrázek 47 Ladislav Vácha - stříbrná medaile z olympiády v Amsterdamu 1928	88
Obrázek 48 Ladislav Vácha - stříbrná medaile z olympiády v Amsterdamu 1928	88
Obrázek 49 Ladislav Vácha - zlatá medaile z olympiády v Amsterdamu 1928.....	88
Obrázek 50 Ladislav Vácha - zlatá medaile z olympiády v Amsterdamu 1928.....	89
Obrázek 51 Ladislav Vácha - památník 2.světové války ve Zlíně-Loukách	89
Obrázek 52 Emil Štrunc.....	90
Obrázek 53 Emil Štrunc - památní deska v budově tiskárny NAVA TISK v Hankově ulici	90
Obrázek 54 Sokolovna Plzeň I.....	91
Obrázek 55 Pamětní deska padlým za 2. světové války v sokolovně Sokol Plzeň I.	91
Obrázek 56 Emil Štrunc - busta.....	91
Obrázek 57 Josef Smitko	92
Obrázek 58 Sedící zleva: Ladislav Vodháněl (Fifan), Vladimír Procházka st., Václav Náhlovský, Josef Smitko, vzadu stojící neznámý.....	92
Obrázek 59 Symbolický horolezecký hřbitov	93
Obrázek 60 Smitkova věž = Dominstein	93
Obrázek 61 Vladimír Vojtěchovský uprostřed, muži po krajích neznámý.....	94
Obrázek 62 Gilotina v Pankrácké sekýrárně.....	94

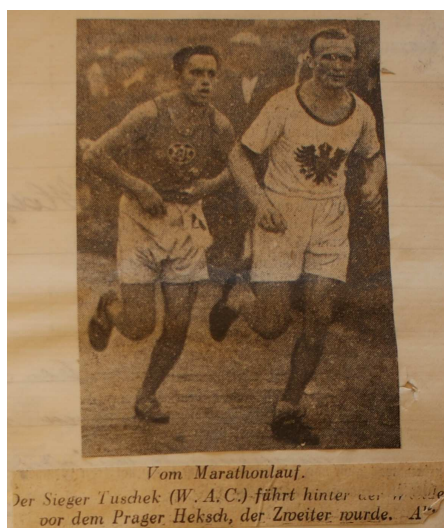
Obrázky

Obrázek 11 diplom pro Oskara Hekše

Obrázek 12 Oskar Hekš - maratónský běh 14.VII 1929

Obrázek 13 Oskar Hekš - závod ve Vídni

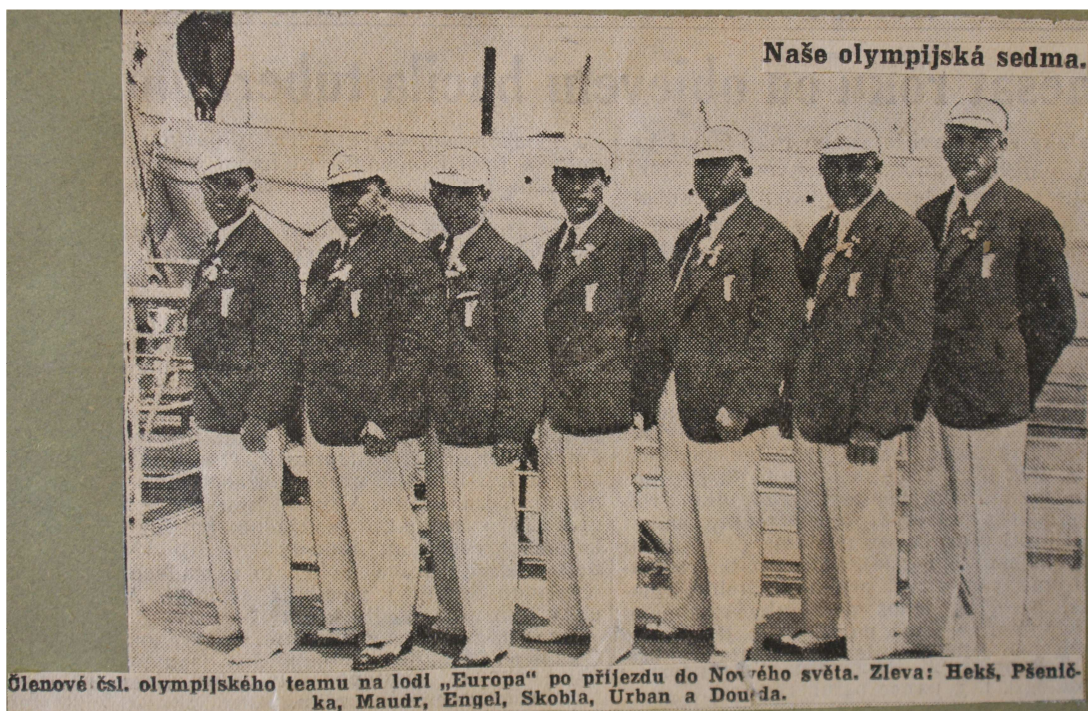

Obrázek 14 Oskar Hekš s kamarády z Hagiboru

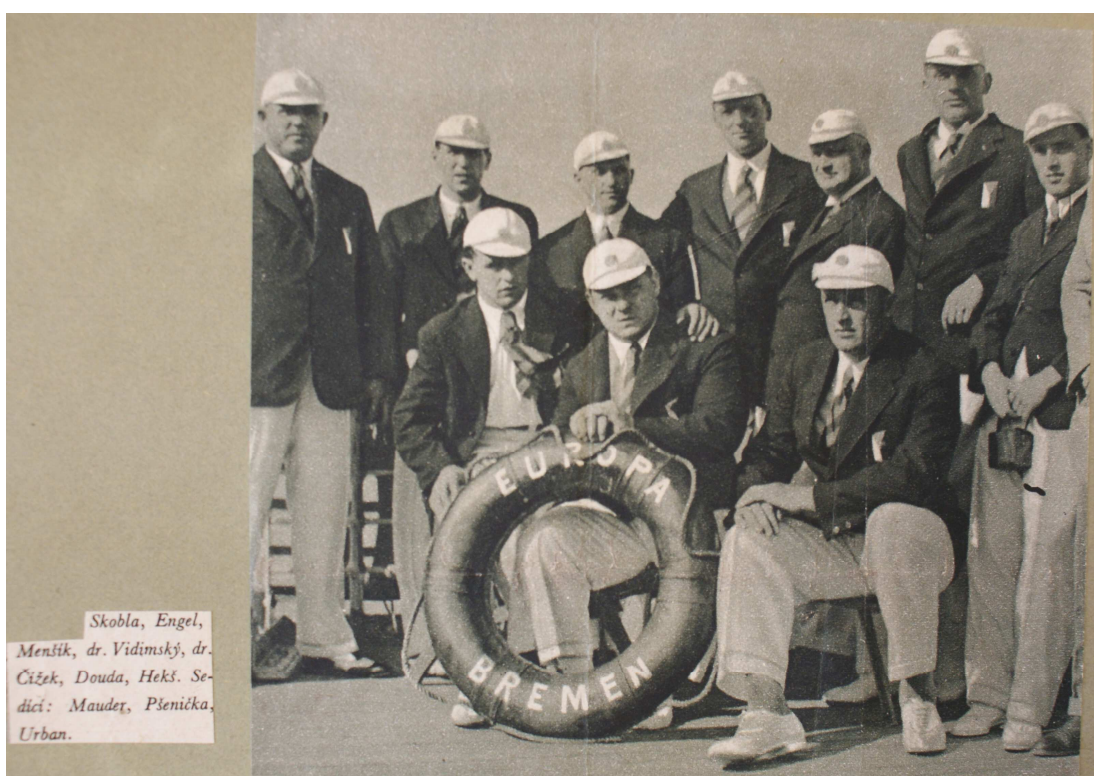

Obrázek 15 Oskar Hekš - 29.V.1932 – maratónský závod Lány - Praha

Obrázek 16 olympijská sedma sportovců

Obrázek 17 olympijská československá delegace

Obrázek 18 Evžen Rošický

Obrázek 19 Evženie Rošická

Obrázek 20 Evžen Rošický se svým strýcem

Obrázek 21 Start dorostenců k běhu Stromovkou v roce 1930. Je to vzácný snímek ze sportovních začátků Evžena Rošického, kterého vidíte skrytého v levém rohu za řadou vybíhajících závodníků. Běžet nesměl, protože nebyl registrovaným závodníkem. Přesto, běžel!

Obrázek 22 Závěr závodu v běhu na 800 m při mezinárodních závodech na Letné v roce 1933. Zvítězil Švéd Carsson, ale Rošický porazil Maďara Szabo (č.15), Rakušana Puchbergera (pruhovaný dres), Fina Kurkjelu a další.

Obrázek 23 Evžen Rošický – překážky

Obrázek 24 Evžen Rošický – novinář

Obrázek 25 stadion Evžena Rošického – Strahov

Obrázek 26 - Evžen Rošický a Mirko Nešpor

Obrázek 27 Karel Svoboda

Obrázek 28 Karel Svoboda a Jindřich Lauterbach

Obrázek 29 – Pomník v Brně je věnovaný členům Obrany národa popraveným ve Frankfurtu n. Mohanem v roce 1943.

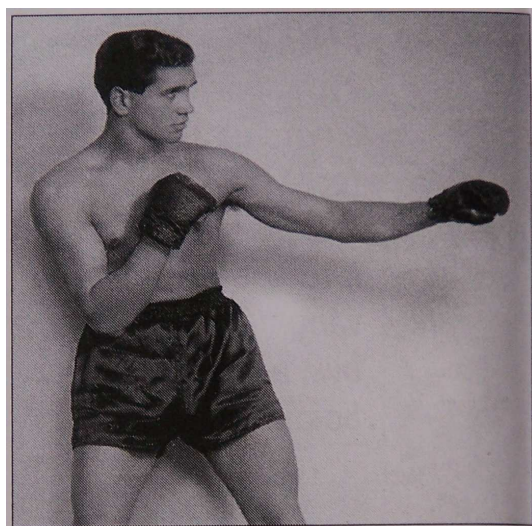

Obrázek 30 – Pomník v Brně věnovaný členům Obrany národa popraveným ve Frankfurtu n. Mohanem v roce 1943.

Obrázek 31 - Pomník v Brně věnovaný členům Obrany národa popraveným ve Frankfurtu n. Mohanem v roce 1943.

Obrázek 32 Václav Procházka – boxer

Obrázek 33 Václav Procházka s rodinou

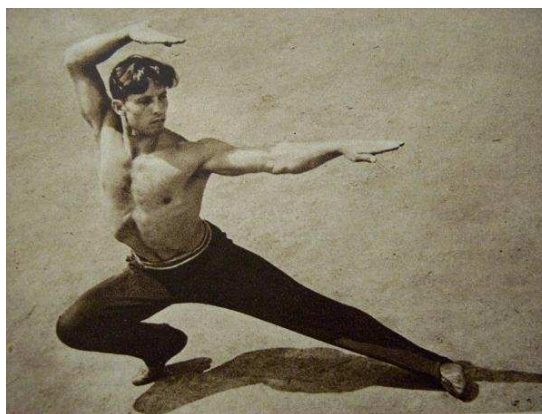
Obrázek 34 Pomník Václava Procházky a Václava Sedláka v Zubří

Obrázek 35 Pomník Václava Procházky a Václava Sedláka v Zubří

Obrázek 36 Václav Procházka – oběšen v Zubří

Obrázek 37 Jan Gajdoš - gymnasta

Obrázek 38 Jan Gajdoš - přeskok

Obrázek 39 Jan Gajdoš - skok do výšky

Obrázek 40 Jan Gajdoš - Vrh koulí

Obrázek 41 Hrob Jana Gajdoše

Obrázek 42 - Hrob Jana Gajdoše

Obrázek 43 František Erben na koni

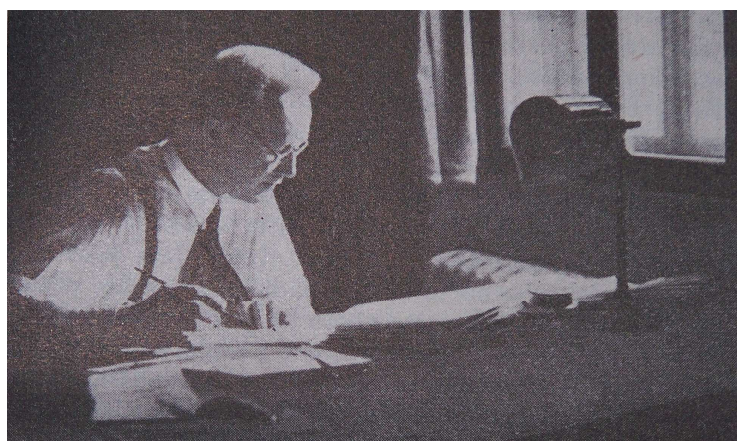

Obrázek 44 Ženský cvičitelský sbor Sokola Petrohradského (uprostřed František Erben)

Obrázek 45 Karikatura - František Erben

Obrázek 46 František Erben v ředitelně Tyršova domu

Obrázek 47 Ladislav Vácha - stříbrná medaile z olympiády v Amsterdamu 1928

Obrázek 48 Ladislav Vácha - stříbrná medaile z olympiády v Amsterdamu 1928

Obrázek 49 Ladislav Vácha - zlatá medaile z olympiády v Amsterdamu 1928

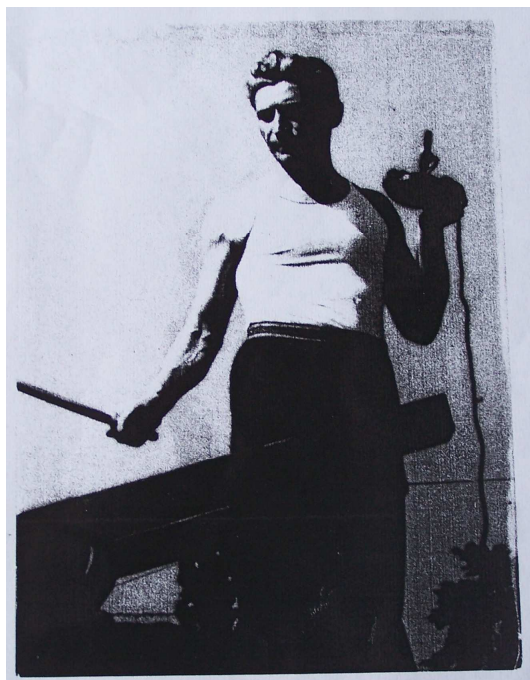

Obrázek 50 Ladislav Vácha - zlatá medaile z olympiády v Amsterdamu 1928

Obrázek 51 Ladislav Vácha - památník 2.světové války ve Zlíně-Loukách

Obrázek 52 Emil Štrunc

Obrázek 53 Emil Štrunc - památní deska v budově tiskárny NAVA TISK v Hankově ulici

Obrázek 54 Sokolovna Plzeň I

Obrázek 55 Pamětní deska padlým za 2. světové války v sokolovně Sokol Plzeň I.

Obrázek 56 Emil Štrunc - busta

Obrázek 57 Josef Smitko

Obrázek 58 Sedící zleva: Ladislav Vodháněl (Fifan), Vladimír Procházka st., Václav Náhlovský, Josef Smitko, vzadu stojící neznámý

Obrázek 59 Symbolický horolezecký hřbitov

Obrázek 60 Smitkova věž = Dominstein

Obrázek 61 Vladimír Vojtěchovský uprostřed, muži po krajích neznámý

Obrázek 62 Gilotina v Pankráčké sekyrárně

Ostatní dokumenty

Příloha 1

Legitimace Oskara Hekše.

Příloha 2

Děkovný dopis Oskaru Hekšovi od Hagiboru Praha.

Příloha 3

Dopis Oskara Hekše proti pořádání olympijských her v roce 1936 v Berlíně.

Příloha 4

Vyznamenání Evžena Rošického.

Příloha 5

Poslední registrační legitimace Evžena Rošického.

Příloha 6

Dopis Emilu Štruncovi od Dr. Šípa.

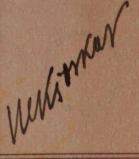
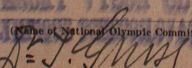
Příloha 7

Pohled, který posílal Emil Štrunc panu Budilovi.

Příloha 8

Dotazník.

Příloha 1
Legitimace Oskara Hekše.

	Signature of Person 	Dated _____, 1932 This is to certify that this Identity Card is recognized by the Government of _____ _____ (Name of Country) as a valid travel document permitting the person whose name, photograph and signature appear hereon to depart from this country, travel to the United States of America and return to this country.
	THE NATIONAL OLYMPIC COMMITTEE OF CZECHOSLOVAKIA certifies that the information contained herein is the truth and that the above photograph is the photograph of M. <u>HEKŠ OSKAR</u> who is going to Los Angeles, California, U. S. A. as a non-immigrant temporary visitor to attend the Games of the Xth Olympiad in the capacity of: ☐ ATHLETE ☐ MANAGER, COACH, TRAINER OR OTHER ATTENDANT ☐ COMMITTEE OR FEDERATION MEMBER ☐ OFFICIAL ☐ PRESS REPRESENTATIVE ☐ MEMBER OF IMMEDIATE FAMILY OR SERVANT IN ABOVE GROUP (Name of National Olympic Committee) PRESIDENT 	DEPARTMENT OF GOVERNMENT _____ BY OFFICER OF GOVERNMENT _____

Příloha 2
Děkovný dopis Oskaru Hekšovi od Hagiboru Praha.

Ž. S. K. HAGIBOR. PRAHA
PLAVECKÝ ODBOR

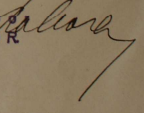
SEKRETARIÁT:
J. Svoboda, Praha X.-236

7.9.1932

Pan
Oskar H e k š ,
v Praze

Milý kolego !

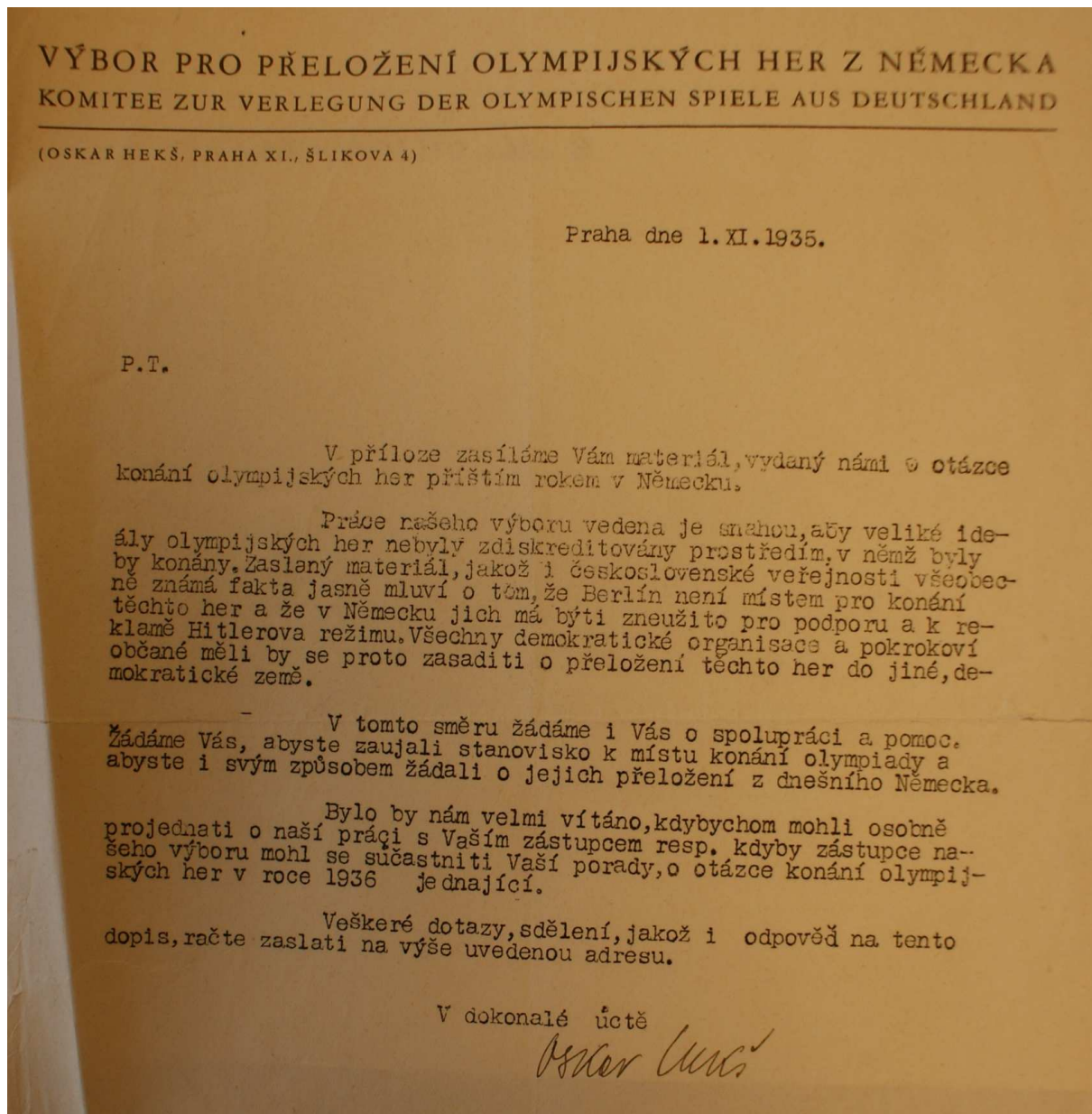
Všerejší valná hromada plavecké sekce Ž.S.K. Hagiboru se jednohlasně usnešla, Vám k velkým Vaším úspěchům, které Jste dobyl při olympijských hrách v Los Angeles co nejsrdečněji blahopřáti. Výkon který Jste podal právě v tak obtížném závodě jako jest právě běh maratonský a to v nejlepší světové konkurenci, jest skutečně obdivuhodný. Obhájl Jste jistě čestně barvy našeho státu. Přejíce Vám i ve Vašem dalším podnikání mnoho zdaru , poručíme se s přátelským židovským pozdravem:

Za Plavecký odbor
Ž. S. K. HAGIBOR
t.č. jednatel

Příloha 3

Dopis Oskara Hekše proti pořádání olympijských her v roce 1936 v Berlíně.

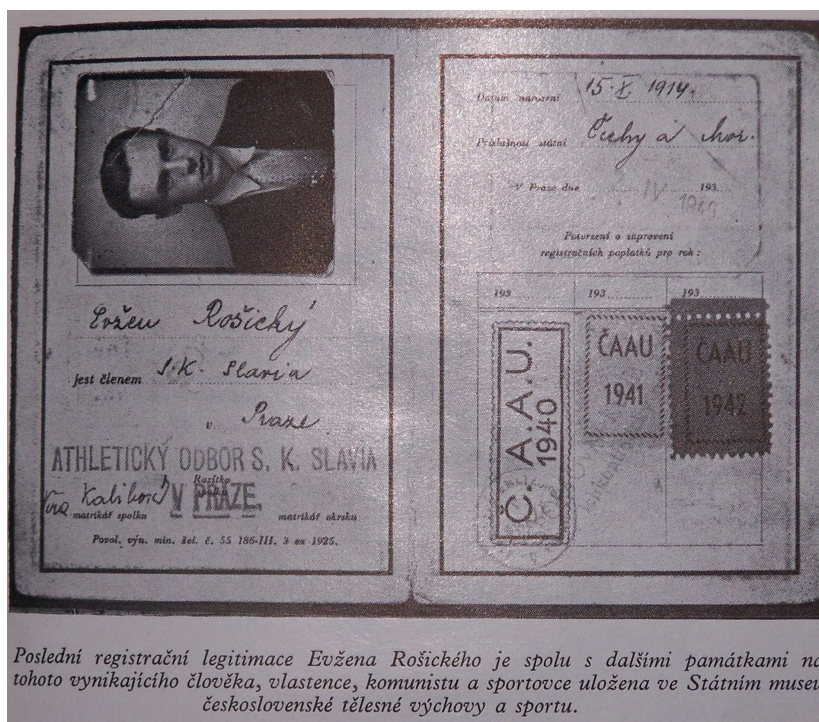
Příloha 4

Vyznamenání Evžena Rošického

Příloha 5

Poslední registrační legitimace Evžena Rošického.

Poslední registrační legitimace Evžena Rošického je spolu s dalšími památkami na tohoto vynikajícího člověka, vlastence, komunistu a sportovce uložena ve Státním muzeu československé tělesné výchovy a sportu.

Příloha 6

Dopis Emilu Štruncovi od Dr. Šípa.

25. dubna 1938.

323/22
29804

Milý bratře náčelníku :

Tvůj dopis ze dne 18. t. m. 1938, týkající se sletového plakátu, dostal se mně do rukou teprve těsně před schůzí širšího předsednictva, která se konala minulého úterka 19. dubna. Vzhledem k obsahu dopisu musil jsem předpokládat, že není adresován jen mně, nýbrž je určen i pro předsednictvo samo. Předložil jsem jej proto nejprve užšímu předsednictvu, tedy kruhu nejbližších Tvých spolupracovníků v oboru správním. V této schůzi bylo zároveň konstatováno, že bratr Janke nedodal propracovaný návrh svého plakátu a že detailní návrhy dodali jen bratři Skřivan a Hodek.

Užší předsednictvo po delší rozpravě se usneslo jednomyslně takto :

1./ Odložiti rozhodnutí o plakátu a doporučiti širšímu předsednictvu, které se hned na to konalo, aby věc plakátu rozhodlo teprve v úterý dne 26. t. m. užší předsednictvo za účasti všech bratří a sester, kteří by ze širšího předsednictva na věci měli zájem.

2./ Užší předsednictvo má za to, že Tvůj spor s bratrem Hodekem byl Vaší čistě soukromou záležitostí, že by nebylo správně, abys pro tento spor zaujímal ve věci dotýkající se sokolského celku stanovisko v Tvém dopise naznačené a abys

* případného rozhodnutí příznivého návrhu Hodkovu odvozoval důsledky . Užší předsednictvo mne dále jednomyslně pověřilo , abych Ti toto jeho jednomyslné usnesení tlumočil , aby dopis Tvůj zatím širšímu předsednictvu předkládán nebyl a abych Tě jménem užšího předsednictva požádal , abys dopis považoval za nenapsaný a bez jakýchkoliv hořkostí nebo důsledků , pro něž není příčin , ponechal volné rozhodnutí věci zítřejší schůzi .

Na to širší předsednictvo rozhodlo , že se vyčká ještě návrhu Jankeova a že zítřejší schůze užšího předsednictva , ke které mají právo přijít všichni členové širšího předsednictva , kteří mají na věci zájem , teprve věc rozhodne .

Byl bych rád úkol mně uložený s užším předsednictvem Ti vyřídil raději ústně , ale nedostal jsem se k tomu . Prosím , abys jej vzal na vědomí a má-li u Tebe mé slovo a moje upřímná rada nějakou váhu , přimlouvám se , abys se podle jednomyslného usnesení užšího předsednictva zařídil . Dopis byl jistě ukvapený a mohl by být vykládán tak , jak jsi jej při zralé úvaze jistě nemyslil .

Kdybys ovšem trval na tom , abych jej zítřejší schůzi , na níž budou bráti podíl i členové širšího předsednictva , pokud se dostaví , přece předložil , budu Ti ~~ovšem~~ muset vyhovět a oznámit také stanovisko jednomyslně užším předsednictvem zaujaté .

Na zdár Tvůj :

Příloha 8

Dotazník.

Dotazník – Historie sportu

Pohlaví: muž - žena

Víš kdo to byl Oskar Hekš? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Víš kdo to byl Evžen Rošický? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Karel Svoboda? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Josef Smitka? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Vladimír Vojtěchovský? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Václav Procházka? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Jan Gajdoš? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

František Erben? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Ladislav Vácha? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím

Emil Štrunc? Ano - Ne
Pokud ano, tak napiš jaký sport dělal.

Chtěl/a by jsi se dozvědět o tomto sportovci více?
Ano - Ne - Nevím